

การคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

กานต์ชนก แสงแห่งธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2558

Sorting of Juvenile Offenders' Criminal Records

Kanchanok Saenghaengtham

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด
ชื่อผู้เขียน	กานต์ชนก แสงแห่งธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขและเยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด แต่เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจะมีการบันทึกข้อมูลลงในทะเบียนประวัติอาชญากร โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก รวบรวมข้อมูลส่งไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากรซึ่งเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประสานงานของกระบวนการยุติธรรม ในชั้นสืบสวนสอบสวน การใช้ดุลพินิจในการเพิ่มโทษทางอาญา การบันทึกข้อมูลเช่นนี้จึงขัดแย้งกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนที่พิจารณาแตกต่างกับผู้ใหญ่ กล่าวคือไม่อาจนำประวัติการกระทำความผิดครั้งก่อนมาใช้เป็นเหตุเพิ่มโทษ อีกทั้งการกระทำความผิดลหุโทษหรือกระทำความผิดโดยประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาถือว่าเป็นข้อยกเว้นในการเพิ่มเติมโทษผู้กระทำความผิด จึงไม่มีความจำเป็นในการจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่ออนาคตของเด็กและเยาวชนให้ถูกฉีกรอนสิทธิ หรือเกิดอุปสรรคในการประกอบอาชีพการดำเนินชีวิตในอนาคต

ดังนั้น การตรากฎหมายเกี่ยวกับการคัดแยกเพื่อลบประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งมีอยู่ในต่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงมีความสำคัญผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางจากกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเซาท์เวลส์ ประเทศแคนาดา ประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไว้เป็นกฎหมายเฉพาะในรูปแบบพระราชบัญญัติประกอบด้วยการบันทึก การปกปิดไม่เปิดเผย ข้อยกเว้นของการปกปิดและการทำลาย ตลอดจนได้ศึกษาถึงผลกระทบของการมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดคิดตัว แม้เด็กและเยาวชนจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่และไม่เคยกระทำความผิดซ้ำก็ตาม

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยซึ่งเข้าร่วมในภาคินุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน หากเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามมาตรฐานขั้นต่ำของ

กฎแห่งกรุงปักกิ่งหรือกฎอื่นเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน กฎข้อ 8 การรักษาความลับซึ่งเน้นความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและให้ความคุ้มครองภายหลังที่เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมด้วยซึ่งต้องเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยไม่เผยแพร่ข่าวสารที่อาจทำให้สามารถรู้ตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงกระบวนการปราบปราม ตามกฎข้อ 21 ประวัตินี้เด็กและเยาวชนจึงควรปกปิดไว้เป็นความลับและไม่ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินคดีสำหรับบุคคลคนอื่น โดยตราไว้เป็นกฎหมายในรูปแบบพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนโดยกำหนดฐานความผิดที่ได้รับการปกปิดไม่เปิดเผย โดยไม่กระทบต่อการพิจารณาคดีของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งกฎหมายมุ่งช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับการอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับมาเป็นพลเมืองดีสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างเท่าเทียมมากกว่าการลงโทษ

Thesis Title	Sorting of Juvenile Offenders' Criminal Records
Author	Kanchanok Saenghaengtham
Thesis Advisor	Associate Professor Achareeya Chutinand
Department	Law
Academic Year	2015

ABSTRACT

Juvenile and Family and Their Cases Proceedings Act, B.E. 2553(2010) has intention to modify or reform and treat or heal child or juvenile offenders, however when a juvenile or child has committed an offense, there is a procedure to record such offense in the criminal record made by relating agencies, for example, the Department of Probation and the Department of Juvenile Observation and Protection. Such data would be compiled and forwarded to the Royal Thai Police. The Criminal Record Division which is the center of storage to be useful for coordination of the due process in the investigation and inquiry level and the discretion to increase the criminal penalties. Such data record is therefore contrary against the criminal justice or due process for children and juveniles who are differently considered from adults' cases, i.e. the record of previous offense cannot be used as a cause to increase a punishment or penalty. Besides, the petty offense or misdemeanor by negligence under the Penal Code constitutes an exception being a cause to add punishment to offenders. It is therefore not necessary to store the data. Storage of such data may jeopardize the future of children and juveniles to be deprived from some right or cause a hurdle or obstacle in performing some occupation for their living in the future.

Hence, law enactment about sorting or screening to remove or erase previously criminal record for juvenile offenders, practically applicable in some foreign countries, to avoid the consequent impact from entering a criminal justice process, is therefore important. The researcher had studied the legal guidelines of some foreign countries, including Australia in New South Wales Canada and New Zealand. It was found that there are criteria determinations of juvenile offenders' criminal records in a specific law as an Act which consists of recording, concealment or non-revelation, exemption of concealment and destruction. The researcher had

also studied about the effects or impacts of criminal records which might be a stigma even the juvenile offenders would grow up and become adults and have not repetitively committed any offense.

From the study, the researcher has a view that Thailand is a country which participates to be a party in the Convention on protection of juveniles' rights. If they commit an offense regarded as the lower standard of Beijing's Rule or the rule which is the lower standard of the United Nations on justice administration about juvenile cases, Article 8 of the Rule, Confidentiality, which emphasizes the importance of the protection of their rights in every step of the due process and the protection of juveniles after they have returned to society. It is necessary to respect the privacy rights of the juvenile offenders that the information must not be disseminated in a way that the public can possibly know the offenders who are juveniles or children to avoid the stigma process according to Article 21 of the Rule. The juveniles' criminal records should be concealed as a secret and shall not be used as a part in the proceedings for the same person. Whereby the law can be enacted in the form of an Act on sorting or screening of juvenile offenders' criminal records by determination of the offense base which shall not be disclosed without prejudice to the case proceedings of the criminal justice process so that the law aims to help juvenile and children to be trained, educated and assisted to rehabilitate as good citizens and can equally coexist in society rather than punishment.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จตามความประสงค์ของผู้วิจัยได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา คอยให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ เสียสละเวลาในการดูแลการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ประธาน วัฒนวานิชย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปกป้อง ศรีสนิท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำชี้แนะแนวทาง ตลอดจนให้ข้อคิดและข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และรุ่นพี่ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ขอขอบคุณมิตรสหายและพี่ ๆ น้อง พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ฝ่ายกำกับกำกับการปฏิบัติงานและพนักงานบริษัท กรุงเทพกฎหมาย จำกัด ทุกคน ที่คอยให้คำปรึกษา และให้ความร่วมมือตลอดจนการให้ช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ พนักงานอัยการศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง นิติกรรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พนักงานธนาคารฝ่ายทรัพยากรบุคคลของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในการให้ความช่วยเหลือ ตอบแบบสอบถามทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

และที่ขาดเสียมิได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวอันเป็นที่รัก ผู้ซึ่งให้โอกาสผู้วิจัยในการศึกษาระดับปริญญาโท คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาหรือในทางปฏิบัติได้ ผู้วิจัยขอขอบความดีครั้งนี้แก่ผู้มีพระคุณและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ผู้แต่งตำรา ผู้เขียนบทความทุก ๆ ท่านที่ผู้วิจัยได้ใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดจน ผู้มีพระคุณของผู้วิจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วทุกท่าน

กานต์ชนก แสงแห่งธรรม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง	๘
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชนและ หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทะเบียนอาชญากร	8
2.1 แนวคิดและหลักในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.....	9
2.2 แนวคิดและทฤษฎีในการลงโทษกรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด	13
2.3 ประวัติความเป็นมาทะเบียนประวัติอาชญากรในประเทศไทย.....	20
2.4 การคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.....	39
2.5 ความรับผิดชอบและโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชน	47
3. การคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ	55
3.1 ประเทศแคนาดา.....	55
3.2 ประเทศออสเตรเลีย	60
3.3 ประเทศนิวซีแลนด์	71
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายในการดำเนินการให้มีการลงทะเบียนประวัติ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยและต่างประเทศ	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1 วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการเปิดเผยทะเบียนประวัติ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	74
4.2 วิเคราะห์การคัดแยกทะเบียนประวัติและข้อยกเว้นในการเปิดเผย ทะเบียนประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	82
4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับวิธีการ ลงทะเบียนประวัติอาชญากรสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยและต่างประเทศ.....	89
4.4 เหตุผลและความจำเป็นในการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน	97
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	107
5.1 บทสรุป.....	107
5.2 ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก	124
ก บทสัมภาษณ์พนักงานอัยการศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง	125
ข บทสัมภาษณ์นิติกรอาวุโสกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	130
ค บทสัมภาษณ์พนักงานฝ่ายบุคคลในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของรัฐ.....	136
ประวัติผู้เขียน	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ตารางแสดงจำนวนร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ โดยจำแนกตาม ฐานความผิดปีงบประมาณ 2556	98
4.2 ตารางแสดงจำนวนคดีและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามลักษณะ การอยู่อาศัยปีงบประมาณ 2556	99

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการใช้ปรัชญาที่มุ่งเน้นต่อการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เช่น กฎหมายฮัมมูราบีแห่งราชอาณาจักรบาบิโลน (Babylon) ต่อมาเมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ปรัชญาที่มุ่งต่อการแก้ไขฟื้นฟูช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ ในสมัยการปฏิวัติอุตสาหกรรมสังคมให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือกันมากกว่าจะมุ่งลงโทษโดยเห็นว่าเด็กและเยาวชนยังพอมีโอกาที่จะเยียวยาแก้ไขฟื้นฟูกลับเป็นพลเมืองดีได้ ทฤษฎีคุ้มครองสังคมของสำนักคลาสสิกเน้นการคุ้มครองสังคมโดยการแก้ไขปรับปรุง อบรมบ่มนิสัยผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ¹ เห็นได้ว่าวิวัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนส่งผลให้การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเปลี่ยนไป โดยมีเจตนารมณ์คุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ²

ในปัจจุบันการกระทำความผิดทางอาญาพิจารณาจากสถิติ³ มี 51,128 คดี โดยเฉพาะอาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดคือเด็กและเยาวชน ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา รัฐในฐานะผู้รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ย่อมต้องแสวงหามาตรการจัดการกับผู้กระทำความผิด แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะเป็นเด็กและเยาวชนผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อีกทั้งภาครัฐจะต้องรับผิดชอบในผลการกระทบจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด การดำเนินคดีจะแตกต่างจากการดำเนินคดีของผู้ใหญ่ ในความเห็นของศาสตราจารย์คณิต ณ นคร ที่กล่าวว่า “การดำเนินคดีและการลงโทษเด็กและเยาวชน เป็นกรณีที่มุ่งต่อเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องของสถานะภาพของเด็กและ

¹ จาก กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 29), โดย พิษญา เหลืองรัตนเจริญ, 2555, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

² จาก ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 12), โดย พิษณุสินี วงศ์ปราโมทย์, 2557, กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

³ รายงานข้อมูลสถิติกระบวนการยุติธรรม ประจำปี 2550 – 2554.

เยาวชน ที่มุ่งจะให้การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนทั้งด้านส่วนตัวและสังคมทั่วไปเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมและชุมชน ได้อย่างปกติเฉกเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไป⁴ แสดงให้เห็นได้ว่า รัฐมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะลงโทษ แม้ว่ากระทำความผิดนั้นต้องได้รับโทษแต่การดำเนินคดีต่อเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอบรมแก้ไขปรับปรุงเด็กและเยาวชนมากกว่าการลงโทษ เพราะเด็กเป็นวัยที่ต้องได้รับการพัฒนาทางด้านสติปัญญา การเรียนรู้ การปรับตัว การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจิตใจ การที่เด็กและเยาวชนซึ่งกระทำความผิดและผ่านขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เด็กและเยาวชนจะถูกตราว่าเป็นผู้เคยต้องโทษมาก่อน และในบางครั้งสังคมยังตีตราเด็กและเยาวชนเหล่านั้น เป็นอาชญากร ทั้งนี้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะถูกบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดคิดตัว เรียกว่า ทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ซึ่งถูกรวบรวมไว้ที่กองทะเบียนประวัติอาชญากร และถูกเรียกว่าทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนไปโดยปริยาย ประกอบด้วยประวัติเกี่ยวกับครอบครัวและภูมิหลังทางสังคม (family and social background) ประวัติการศึกษา (education history) ประวัติการทำงาน (employment history) สภาพร่างกายและภาวะแห่งจิตใจ (Physical and mental condition) ใบบริสุทธิ⁵ คือใบที่แสดงถึงเด็กและเยาวชนที่ได้รับโทษและพ้นโทษ หรือพ้นจากการควบคุมอบรมจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาแล้ว ซึ่งเด็กและเยาวชนต้องนำใบบริสุทธิไปแจ้งแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อดำเนินการปกปิดประวัติการกระทำความผิดด้วยตนเอง⁶ ถือได้ว่ารัฐสร้างภาระเป็นการซ้ำเติมแก่เด็กและเยาวชนและไม่มี การประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้ทราบโดยทั่วไปให้ดำเนินการดังกล่าวด้วยตนเอง ทั้งนี้ การบันทึกข้อมูลประวัติอาชญากรรมนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสังคมต้องการให้ผู้กระทำความผิดสำนึกในสิ่งที่ทำลงไปและเป็นเครื่องมือการดำเนินงานขององค์กรตำรวจและอัยการให้เกิดความสะดวกในสืบค้นประวัติอาชญากรรม เพื่อใช้ประกอบในการทำสำนวนคำฟ้องและการใช้ดุลยพินิจของศาลในการลงโทษ การถูกบันทึกข้อมูลลงในทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจึงเป็นการประทับตราบาปแก่เด็กและเยาวชนทั้งในแง่ของความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนของเด็ก อาจทำให้เด็กรู้สึกอับอายไม่อาจปรับตัวใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้เช่นคนทั่วไปจากแรงกดดันภายนอกส่งผลถึงแรงกดดัน

⁴ จาก กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 510), โดย คณิต ฃ นคร ก, 2553, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁵ จาก ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการดำเนินงานสถานแรกรับ และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2547 ข้อ 38 ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ให้ศูนย์ฝึกและอบรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยดังนี้ (1) จัดทำใบบริสุทธิเพื่อมอบแก่เด็กหรือเยาวชนในวันปล่อยตัว.

⁶ *สร้างประวัติเด็กทำผิด เปิด โอกาสมีชีวิตใหม่*. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://www.socialwarning.m-society.go.th/socwarn/data/views.php?recordID=241>

ภายในจิตใจทำให้เด็กและเยาวชนเกิดภาวะหลีกเลี่ยงหนีสังคมและในกรณีเด็กกระทำความผิดซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงกระทบต่อความมั่นคงของชาติหรือจารีตประเพณีอันดีงามซึ่งยากแก่การให้อภัย การกระทำความผิดด้วยความประมาทเลินเล่อหรือพลั้งเผลอปราศจากเจตนาชั่วร้ายและการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงกำหนดอัตราฐานในฐานความผิดเกิด 5 ปีหรือเป็นความผิดลหุโทษ การลงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจึงมีผลเสียกระทบต่ออนาคตของเด็กและเยาวชนมากกว่าผลประโยชน์ของการลงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิด

เมื่อศาลมีคำพิพากษาว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิด กระบวนยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้อง คือ สถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จะออกใบบริสุทธิ์เพื่อยืนยันว่าบุคคลนั้นพ้นความผิดทางอาญา แต่ในเชิงปฏิบัติยังไม่มีการปฏิบัติใดที่รัฐออกมารองรับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมให้แก่เด็กและเยาวชนในกรณีการกระทำความผิดโดยประมาท ฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษต่ำกว่า 5 ปีซึ่งเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงหรือความผิดลหุโทษ จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งทำให้เด็กและเยาวชนประสบปัญหาการถูกตัดสิทธิในคุณสมบัติหรือเงื่อนไขในการสมัครงานตามสถาบันต่าง ๆ การถูกจำกัดสิทธิหรือตัดสิทธิในการสอบในหน่วยงานราชการของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจบางแห่งซึ่งลักษณะงานต้องใช้ความระมัดระวังและความรอบคอบ แม้บุคคลผ่านการทดสอบแต่ก็ไม่ผ่านการคัดเลือกในรอบคัดเลือกโดยวิธีสัมภาษณ์ เพราะสถาบันการศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถสืบทราบถึงประวัติของบุคคลในการรับเข้าทำงานเช่น การดำรงตำแหน่งอัยการ ผู้พิพากษา ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ทั้งนี้หากพบว่ามียุติประวัติต่างพร้อมหรือมีประวัติการกระทำความผิดติดตัว มักได้รับการรังเกียจจากสังคม กลายเป็นบุคคลที่สังคมไม่ให้การยอมรับแม้ว่า บุคคลนั้นจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอันเป็นหัวใจหลักของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มุ่งแก้ไขฟื้นฟูต่อเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจหรือผ่านระยะเวลาที่กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ มาแล้วก็ตาม หากสังคมให้การปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมจำกัดสิทธิต่าง ๆ อันบุคคลพึงได้รับ บุคคลเหล่านี้อาจหวงคืนสู่การกระทำความผิดและอาจกระทำความผิดที่ร้ายแรงขึ้น เพราะภายในจิตใจเกิดความกดดัน และมีความรู้สึกแค้นเคืองสังคม เพราะสังคมรังเกียจไม่ให้การยอมรับ

⁷ ระเบียบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.)ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ ไม่รับผู้ที่มีประวัติอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเสื่อมเสียเข้าทำงาน. (อ้างถึงใน ทะเบียนประวัติกับหลักสันนิษฐานว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์กรณีคดีไม่ถึงที่สุด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี) (น. 3), โดย ชง ไทย สุขกสิกร, 2556, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community Based Correction) ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับ มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำความผิด โดยการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่ไม่ใช่อาชญากร โดยสันดานให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการต่าง ๆ จากสังคมจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างสงบสุขและไม่หวนสู่การกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นการตอบสนองในวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและเป็นหนทางสู่ความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92⁸ มาตรา 93⁹ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสำนึกในการกระทำของตนและเข็ดหลาบที่จะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก แต่การเพิ่มโทษนั้นมีข้อยกเว้นไว้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 94 ได้บัญญัติว่า “ความผิดซึ่งกระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษและความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ” อีกทั้ง เมื่อเด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่หากมีการก่ออาชญากรรมซึ่งมีโทษทางอาญา การกระทำความผิดขณะที่ยังเป็นเด็กและเยาวชนจะไม่ถูกนำมาเปิดเผยต่อในกระบวนการยุติธรรม การคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจึงไม่มีประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแต่อย่างใด

การกระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง กล่าวคือ มีกำหนดโทษสูงสุดไม่เกิน 5 ปี ในแต่ละฐานความผิด ซึ่งเด็กและเยาวชนไม่มีเจตนา การกระทำนั้นไม่ได้เกิดจากเจตนาชั่วร้ายโดยสันดาน หรือมีเจตนากระทำความผิด หากแต่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเพราะมีวุฒิภาวะน้อย ประสบการณ์ชีวิตน้อย รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่อาจประเมินสถานการณ์ในการใช้ความระมัดระวังเพื่อลดความเสียหาย หรือป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ดีเท่ากับผู้ใหญ่ ชุมชนหรือรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมิให้กระทำความผิดซ้ำ รัฐซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยแก่ประชาชน ควรนำมาตรการต่างประเทศหรือออกกฎหมายมาบังคับใช้ในการคัดแยก

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้ำและได้กระทำความผิดใด ๆ อีก ในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายใน เวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลัง ถึงจำคุกก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษ ที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง.”

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 93 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้ำและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุ มาตรา ต่อไปนี้ จำคุก อนุ มาตรา เดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายใน เวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้ำความผิดครั้งแรกเป็นความผิด ซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะ พิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นถึงหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง.”

ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกรณีการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงถึงขนาดเป็นภัยสังคมที่รุนแรงถึงขนาดกระทบต่อรัฐ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยภาครัฐและชุมชนมีส่วนร่วมแทนการลงโทษเด็กและเยาวชน โดยแก้แค้นทดแทน และเป็นการที่รัฐตอบสนองต่อมาตรการขั้นต่ำของสหประชาชาติว่า ด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตามสิทธิขั้นพื้นฐานกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules)¹⁰

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรศึกษาเฉพาะกรณีการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่ไม่ร้ายแรง การเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิด ทั้งกฎหมายภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากกรณีการใช้ทะเบียนประวัติอาชญากรเด็กและเยาวชนโดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ทางกฎหมายว่าด้วยการลงโทษเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เป้าหมายและแนวคิดในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตลอดจนมาตรการทางกฎหมาย ในการคัดแยกทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาตลอดจนผลกระทบ อันเกิดจากการเก็บบันทึกและเปิดเผยข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ไว้ในในรูปแบบพระราชบัญญัติคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิด โดยกำหนดให้มีหมวดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เป็นการเฉพาะ อีกทั้งกำหนดฐานความผิดที่สมควรให้ได้รับการคัดแยกเพื่อลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิด และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน และกำหนดหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด

¹⁰ จาก การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ:ศึกษาเฉพาะกรณีการรอกการลงโทษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 31), โดย ขอดบุตร ก้อนแก้ว, 2556, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ประเทศไทยมีกฎหมายเทียบเคียงเกี่ยวกับการลบล้างมลทินของผู้กระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 แต่เป็นเพียงการลบล้างโทษไม่ได้ลบล้างซึ่งความผิดของบุคคล ทำให้ยังคงมีประวัติอาชญากรรมติดตัว อีกทั้งการตราพระราชบัญญัตินี้จะตราขึ้นเฉพาะโอกาสพิเศษต่าง ๆ เท่านั้น อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนตลอดจนการคัดแยกเพื่อลบล้างทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีประวัติการกระทำความผิดติดตัวเป็นข้อมูลของทางราชการ อันเป็นการสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชน และเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ได้รับการอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองที่ดียิ่งกว่าการลงโทษเพื่อกลับคืนสู่สังคมดำเนินชีวิตได้ เฉกเช่นบุคคลทั่วไปไม่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติหรือถูกกีดกัน

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดเพื่อลบหรือปกปิดประวัติอาชญากรรมของบุคคลที่ได้รับโทษหรือรอการลงโทษและผ่านขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือเด็กและเยาวชนที่พ้นข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิด เพื่อป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อเด็กและเยาวชน และเป็นการสนองต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นี้ และอนุสัญญาสิทธิเด็กแห่งกรุงปักกิ่งในการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงสมควรให้มีการตราพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิด โดยกำหนดให้มีหมวดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เป็นการเฉพาะ และกำหนดฐานความผิดที่สมควรให้ได้รับการคัดแยกเพื่อลบหรือปกปิดทะเบียนประวัติการกระทำความผิด อีกทั้งกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับประเทศไทย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะความรับผิดชอบการกระทำโดยประมาท และขอบเขตในความรับผิดชอบอาญาที่มีโทษไม่ร้ายแรง กล่าวคือ โทษสูงสุดไม่เกิน 5 ปี การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พุทธศักราช 2553 รวมทั้งหลักการเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรรมและการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรรมกรณีการกระทำความผิดของผู้ใหญ่ ตลอดจนศึกษาแนวคิดวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับ

การลงโทษเด็กและเยาวชน อีกทั้งศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษเป็นประวัตินการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทฤษฎีทะเบียนประวัติ อาชญากร และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลจากตำราและเอกสาร บทความ ทางวิชาการ คำพิพากษาของศาล วารสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ข้อเท็จจริง เอกสารประกอบตำรา กฎหมาย และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เอกสารวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ และสรุปผลการศึกษาค้นคว้าเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา รวมถึงเป้าหมายและแนวคิดในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตลอดจนมาตรการทางกฎหมาย ในการลงโทษเป็นประวัติของเด็กและเยาวชน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการบันทึกทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน
3. ทำให้ทราบหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน และการลงโทษเป็นประวัติการกระทำ ความผิดของประเทศ ไทยและต่างประเทศ
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการลงโทษเป็นประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน ในต่างประเทศและวัตถุประสงค์ของการลงโทษเป็นประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน วิเคราะห์เป็นแนวทางในการตรากฎหมายเกี่ยวกับการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน เพื่อให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดใช้ชีวิตในสังคมได้อย่าง เท่าเทียม โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนใน ประเทศไทยให้มีความเป็นสากล

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชน และหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทะเบียนอาชญากร

ทะเบียนประวัติอาชญากรกระทำความผิดเป็นสิ่งที่มีมานานในประเทศไทย เมื่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดทางอาญาจะถูกพิมพ์ลายนิ้วมือและถูกบันทึกไว้ที่สถานีตำรวจ กรมคุมความประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และถูกรวบรวม แยกประเภท และจัดเก็บไว้ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกองทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบดุลพินิจในการพิพากษาลงโทษต่อไป อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีแนวคิดการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยเหตุผลว่าการมีซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เป็นผลกระทบทำให้เด็กและเยาวชนมีประวัติอันเป็นตราบาปติดตัวเป็นอุปสรรคต่อการเข้าสังคมและการดำเนินชีวิตประจำวัน แม้เด็กและเยาวชนจะเคยกระทำความผิดก็ตามแต่ ผู้นั้นก็สมควรได้รับการปฏิบัติในฐานะมนุษย์อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะความผิดฐานการกระทำโดยประมาทของบุคคลผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความอ่อนอายุ สภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ประสบการณ์การเรียนรู้ การตัดสินใจแก้ไขสถานการณ์ การใช้ความระมัดระวังที่ไม่สมบูรณ์เท่ากับผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากประโยชน์ของทะเบียนประวัติต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและผลกระทบของการคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติในฐานะความผิดนี้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์การลงโทษ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและหลักในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน

คำว่า “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” หมายถึง สิทธิประโยชน์ของเด็กทั้งปวงที่พึงมีได้ในฐานะที่เกิดมาและมีชีวิตรอดอยู่ ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 15¹ หรือโดยสามัญสำนึกของวิญญูชนทั่วไปย่อมเห็นได้ว่าเป็นสิทธิประโยชน์ของเด็ก²

หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนปรากฏครั้งแรกโดยศาลยุติธรรมประเทศอังกฤษในคดี Blissets Case (ค.ศ. 1765) ซึ่งเป็นคดีที่ตัดสินเกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครองบุตร โดยคำพิพากษาของศาลตอนหนึ่งว่า “ถ้าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่เห็นด้วย ศาลจะกระทำการบางอย่างที่ปรากฏอันเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในสำหรับเด็ก” (if the parties are disagreed, the court will do what shall appear best for the child) ซึ่งหลักเกณฑ์มรดคดีดังกล่าวศาลได้ใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีโดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ แต่การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาในคดีนี้ยังมีได้ให้ความหมายคำว่า “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ศาลอังกฤษ ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ไว้แตกต่างกัน อาทิ

Stewar W. Gagnon ได้กล่าวถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กโดยอาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นวิธีการหรือเป็นมาตรการอย่างง่ายที่สุดที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนต่อพัฒนาการของเด็กในทางสังคม กระบวนการรับรู้ และอารมณ์

Navas Navarro ให้ความเห็นว่า ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นเครื่องมือทางกฎหมายซึ่งมุ่งประสงค์ที่จะก่อให้เกิดความผาสุกแก่เด็กทั้งทางกายภาพ สุขภาพ และสถานะทางสังคม

Renate Winter กล่าวว่า ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กที่กล่าวถึงในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีความหมายที่ชัดเจนอยู่แล้ว กล่าวคือ ผลประโยชน์ของเด็กจะต้องถูกนำมาพิจารณาเป็นลำดับแรก (Primary Consideration) แม้ผลประโยชน์ของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องจะมีความสำคัญก็ตาม³

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 15 บัญญัติว่า “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย

ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก.”

² จาก การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการไม่โอนคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 14), โดย ปิยะวดี เดียวตระกูล, 2557, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สำหรับประเทศไทย สำหรับประเทศไทย วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ได้ให้คำจำกัดความ “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” หมายถึง สิทธิประโยชน์ของเด็กทั้งปวงที่พึงมีพึงได้ในฐานะที่เกิดมาและมีชีวิตรอดอยู่ภายในกรอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ที่ให้การรับรองไว้ หรือโดยสามัญสำนึกของวิญญูชนทั่วไปย่อมเห็นได้ว่าเป็นสิทธิประโยชน์ของเด็ก ดังนั้นในการตรากฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษแก่เด็กหรือกฎหมายกำหนดวิธีปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยมีจุดเน้นที่การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมิใช่คุ้มครองสวัสดิภาพของสังคมโดยมองว่าเด็กเป็นตัวทำลายสวัสดิภาพสังคม⁴

สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับเด็กมากขึ้น โดยมองว่าเด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า (Value Commodities) ที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองประกอบกับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผลของการเล็งเห็นความสำคัญของเด็กเป็นการนำไปสู่แนวคิดที่ต้องการให้ความสำคัญแก่คุณค่าของเด็กมากยิ่งขึ้น หลักการว่าด้วยประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กนั้นมีพื้นฐานมาจากความต้องการของเด็กตามธรรมชาติ และความต้องการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นประดิษฐกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural Construction) จึงกล่าวได้ว่าความต้องการของเด็กเพื่อนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กต้องพิจารณาจากหลาย ๆ แง่มุม ได้แก่ ความต้องการด้านสุขอนามัย ความต้องการปรับตัวทางสังคม ความต้องการในแง่ของการกำหนดวัฒนธรรม ตลอดจนความต้องการในการเป็นที่ยอมรับในสังคม และใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียม ปราศจากการบรรทัดฐานทางสังคม⁵

ดังนั้น ในการบัญญัติกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด หรือกฎหมายที่กำหนดวิธีการลงโทษต่อเด็กและเยาวชนก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กประกอบกับมีจุดมุ่งเน้นในการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ⁶

³ จาก การคุ้มครองสิทธิเด็กโดยพลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็กตามมาตรา 3(1) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 25-27), โดย จิราวัฒน์ แซ่มชัยพร, 2551, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁴ จาก “มาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” โดย วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ก, 2537 (กันยายน-ตุลาคม), วารสารศาลพาห, น. 19.

⁵ การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการไม่โอนคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (น. 14). เล่มเดิม.

⁶ จาก โครงการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลการจัดให้มีสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็ก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 133 ทวิ (น. 47-48), โดย มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, พเยาว์ ศรีแสงทอง, ชัชวาล เทียมถนอม, และ ปิติ โพธิ์จิตร, 2551, กรุงเทพฯ.

2.1.2 เป้าหมายการดำเนินคดีเด็กและเยาวชน

กฎหมายเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นการแสดงถึงความคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้กระทำความผิด โดยมุ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่ไม่ต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ กล่าวคือ เป้าหมายของการดำเนินคดีของเด็กและเยาวชนคือมุ่งหวังจะให้การอบรมสั่งสอนให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านส่วนตัวและสังคมโดยทั่วไป โดยมีได้มุ่งเน้นที่การลงโทษ แม้ว่าจะมีการลงโทษอยู่ด้วยก็ตาม⁷ วัตถุประสงค์การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น เพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมกับการดำเนินการต่อเด็กหรือเยาวชน โดยมีมุ่งหมายที่การสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ แต่มาตรการเหล่านี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้จะต้องอาศัยบุคลากรของรัฐที่ทำหน้าที่ตั้งแต่สืบเสาะข้อเท็จจริง การสอบสวน การคุมประพฤติ และการกำหนดเงื่อนไขในการใช้วิธีการสำหรับเด็ก ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความเข้าใจและรู้จักวิธีการที่จะปรับปรุงแก้ไขเด็กหรือเยาวชนให้เป็นคนดีต่อไป ดังนั้นถ้าบุคลากรเหล่านี้ขาดการดูแลเอาใจใส่หรือไม่เข้าใจในความประสงค์ของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนก็จะขาดประสิทธิภาพไป⁸

2.1.3 การลงโทษและเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

การเปลี่ยนโทษ และการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาว่า เด็กและเยาวชนมีความผิดและลงโทษทางอาญา หรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้โดยการเปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยเฉพาะการกักกันเป็นการกักและอบรมซึ่งจะต้องกักและอบรมในสถานที่ที่มีใช้เรือนจำ เป็นเวลาตามที่ศาลกำหนดไม่เกินกว่าเวลาที่ผู้นั้นมีอายุ 24 ปีบริบูรณ์หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรมเป็นเวลาตามที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินกว่าเวลาที่ผู้นั้นมีอายุครบ 24 ปี บริบูรณ์ หรือเปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่าใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยการควบคุมตัวผู้นั้นไว้จะมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์แล้วควรจะควบคุมตัวผู้นั้นไว้ต่อไปก็ให้ศาลมีอำนาจระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวผู้นั้นไปจำคุกไว้ในเรือนจำตามเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้⁹

⁷ จาก กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 594) , โดย คณิต ฅ นคร ข, 2555, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁸ บทความการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2558, จาก <https://sites.google.com/site/tanaybo/bthkhvam/kar-danein-khdi-xaya-kae-dek-laea-yeawchn>

⁹ ประวัติความเป็นมา. สืบค้น 16 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.coj.go.th/mhkjc/system/history.html>.

กำหนดเวลากักและอบรมและการส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจและอบรมนั้น ศาลจะกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ก็ได้ ซึ่งภายในระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงดังกล่าว ศาลจะปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปโดยปราศจากเงื่อนไขหรือภายใต้เงื่อนไขใด ๆ ดังต่อไปนี้ได้คือ ห้ามเด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใด ๆ อันเป็นเหตุจูงใจให้เด็กประพฤติชั่ว ห้ามออกจากสถานที่อยู่อาศัยในเวลาค่าคืนเงินแต่มีเหตุอันจำเป็นห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร ห้ามกระทำการใด ๆ อันจะจูงใจให้ประพฤติชั่ว ให้ไปรายงานตัวต่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติเป็นครั้งคราว และให้ไปศึกษาหรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ เมื่อศาลกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวแล้วให้พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจสอดส่อง ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาลมีอำนาจออกหมายเรียก หรือหมายจับเด็กหรือเยาวชนนั้นมาตักเตือน หรือส่งตัวไปกักและอบรมหรือส่งไปยังสถานฝึกและอบรม เป็นระยะเวลาจะเกินกว่า 1 ปี ก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาที่เหลืออยู่ เด็กหรือเยาวชนที่เคยถูกลงโทษจำคุกเกินกว่า 2 ปี หรือเคยต้องคำพิพากษาจำคุกหรือเคยรับโทษอย่างอื่นตามคำพิพากษา หรือโทษที่จะลงเป็นโทษอย่างอื่น นอกจากโทษจำคุก ศาลจะให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษก็ได้ หากเด็กหรือเยาวชนถูกลงโทษปรับแต่ไม่ชำระค่าปรับศาลจะไม่สั่งกักขังแทนค่าปรับแต่จะส่งไปฝึกและอบรมในสถานพินิจฯ สถานศึกษา สถานแนะนำทางจิตในกำหนดไม่เกิน 1 ปี แทน¹⁰

หลักเกณฑ์การเปลี่ยนโทษทางอาญามาเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. กรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุเกินกว่า 15 ปี ในขณะที่กระทำความผิด เมื่อศาลพิจารณาพิพากษาคดีลงโทษจำคุก หากมีเหตุอันสมควรศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวผู้กระทำความผิดนั้นไปควบคุม เพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่ศาลเห็นสมควร ภายใต้ระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าที่ผู้กระทำความผิดนั้นมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์¹¹

2. กรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุเกินกว่า 15 ในขณะที่กระทำความผิด เมื่อศาลพิจารณาพิพากษาคดีลงโทษปรับ ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจเปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติด้วยหรือไม่ก็ได้¹²

¹⁰ แหล่งเดิม

¹¹ การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาผลกระทบอันเกิดจากการไม่โอนคดีเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (น. 56). เล่มเดิม.

¹² จาก กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว (น. 230-235), โดย ประเทือง ธนนิผล, 2555, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องของวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน อันเป็นอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว แต่สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี ศาลจะไม่มีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวมาแล้ว ฉะนั้น ศาลจึงไม่มีอำนาจเปลี่ยนโทษ เนื่องด้วยศาลจะเปลี่ยนโทษได้ ศาลจะต้องมีอำนาจลงโทษ และการเปลี่ยนโทษของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นเรื่องของดุลพินิจซึ่งมิได้มีบทบัญญัติใดมาบังคับ¹³

ดังนั้น การเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงถือเป็นอำนาจพิเศษของศาลเยาวชนและครอบครัวที่นำวิธีการลงโทษมาปรับใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรมกับความรูสึกับผิดชอบของผู้กระทำความผิดในขณะที่กระทำความผิดเป็นรายบุคคลไป¹⁴

2.2 แนวคิดและทฤษฎีในการลงโทษกรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

2.2.1 หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล

การลงโทษ (Punishment) เป็นวัฒนธรรมทางเนติธรรมของแต่ละชนชาติ ซึ่งจะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และกฎระเบียบทางสังคมของบ้านเมืองนั้น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งการลงโทษบางอย่าง เช่น โทษจำคุก เป็นการลงโทษที่มีลักษณะเป็นการตัดออกจากสังคมชั่วคราว เพื่อลงโทษและปรับปรุงแก้ไขบุคคลนั้น แต่โทษจำคุกอาจทดแทนด้วยทางเลือกอื่นได้ เช่น การคุมประพฤติ การรอกการลงโทษ เป็นต้น ซึ่งเป็นทางเลือกที่ชอบด้วยกฎหมายแทนการลงโทษจำคุก อีกทั้งเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามหลักแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษด้วย¹⁵

บันทึกกฎหมายฮัมมูราบี (Hammurabi) ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลก มีบทกำหนดโทษเด็กกรณีกระทำความผิดต่อครอบครัว อาทิ กรณีบุตรทำร้ายบิดา กฎหมายลงโทษให้ตัดมือเด็กเสียทั้งสองข้าง แต่ในกรณีความผิดอื่น ๆ ยังไม่แน่ชัดว่าถูกลงโทษในครอบครัวหรือ

¹³ จาก กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และคดีครอบครัว (น. 214), โดย อัจฉรา ชูตินันท์, 2552, กรุงเทพฯ.

¹⁴ การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาผลกระทบอันเกิดจากการไม่โอนคดีเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (น. 57). เล่มเดิม.

¹⁵ จาก มาตราการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม (เอกสารส่วนบุคคลในการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 13) (น. 5), โดย อนันต์ ลิขิตชนสมบัติ, 2557.

ตามกฎหมายผู้ใหญ่ ต่อมา มีกฎหมายทัลมุด (Talmude) เป็นกฎหมายชาวยิว ได้ริเริ่มการจำแนกอายุของเด็กและกำหนดโทษตามอายุและความรับผิดชอบของผู้กระทำในขณะกระทำความผิด และกฎหมายไบแซนไทน์ของจัสติเนียน (Byzantine Code of Justinian) กำหนดบทลงโทษของผู้กระทำ ความผิดให้เหมาะสมกับลักษณะความผิด เห็นได้ว่าในยุคโบราณการบัญญัติความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ ส่วนใหญ่แล้วให้ครอบครัวควบคุมเด็กและการลงโทษเด็กตกอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของบิดามารดาและครอบครัวของเด็ก สมัยโรมัน ศตวรรษที่ 12 กฎหมายจัสติเนียน มีบทบัญญัติกำหนดอายุของเด็กกับความรับผิดชอบทางอาญา โดยบัญญัติว่า เด็กอายุไม่เกิน 7 ปี ไม่มีความรับผิดชอบทางอาญาโดยสันนิษฐานว่าเด็กอายุในเกณฑ์นี้ยังขาดความรู้สึกผิดชอบ กฎหมายอังกฤษ ในยุคแรกจำกัดความรับผิดชอบสำหรับเด็กโดยห้ามลงโทษประหารชีวิตเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ต่อมา ในปี ค.ศ. 1828 ได้มีการแยกการควบคุมเด็กที่กระทำความผิดออกจาก การควบคุมผู้ใหญ่ โดยเด็ดขาด แต่การลงโทษนั้นยังไม่แตกต่างกันมากนัก กระบวนการปฏิบัติต่อเด็กของเจ้าหน้าที่ใน กระบวนการยุติธรรมยังไม่คำนึงถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนเท่าที่ควร¹⁶

ปลายศตวรรษที่ 18 นักปรัชญาสาขาวิชาต่าง ๆ อธิบายว่าเด็กที่กระทำความผิดมักตก เป็นเหยื่อของสภาพแวดล้อม เด็กจึงควรได้รับความเห็นใจ โดยสังคมควรให้โอกาสไม่ควรตราหน้า หรือตีตรา (Labeling Theory) อันจะผลักดันให้เด็กถลำลึกลงไปอีกกลายเป็นอาชญากรผู้ใหญ่ในวัน ข้างหน้า การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญานอกจากต้องเหมาะสมกับลักษณะความผิดแล้ว ยังต้อง พิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบในขณะกระทำด้วย เพราะผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนยัง ขาดเจตจำนงอิสระ (Free Will) ฉะนั้น จึงควรได้รับการพิจารณาลดหย่อนผ่อนโทษ และการลงโทษ ที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล (Individualization of Punishment) โดยเฉพาะ ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กยังต้องพิจารณาถึงอายุ เพศ สภาพร่างกาย และจิตใจซึ่งมีความแตกต่าง กันเป็นรายบุคคลประกอบด้วย ต่อมาได้กำเนิดกฎแห่งกรุงปักกิ่งซึ่งเป็นกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของ องค์การแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นกฎที่พัฒนาขึ้นสำหรับการ บริหารงานยุติธรรมที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน และมีอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็กขึ้นในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกในวันที่ 27 มีนาคม 2835 (ค.ศ. 1992) และมีผลบังคับกับประเทศไทยในฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 (ค.ศ. 1992) ซึ่งเน้นว่าการกระทำใด ๆ ทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้ถือผลประโยชน์สูงสุด ของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก ดังนั้น การกำหนดกฎหมายระหว่างประเทศจึงช่วยให้

¹⁶ จาก “คำถาม-คำตอบวิชากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว” (น.165-166) , โดย อัจฉริยา ชูตินันท์, 2557 (กุมภาพันธ์-เมษายน), *วารสารนิติศาสตร์ ปรกติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*, 2(3).

บรรดาประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมาย รวมทั้งระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ¹⁷

ในประเทศไทยได้มีวิธีการพิเศษที่นำมาใช้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยให้ได้รับการสงเคราะห์เยียวยาและแก้ไขแทนที่จะถูกลงโทษจำคุก ทั้งมีการให้การศึกษอบรมและฝึกฝนอาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีงามต่อไปแทนที่จะส่งตัวเด็กและเยาวชนไปคุมขังไว้ในเรือนจำ เนื่องด้วยประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กจึงจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้นและเปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2495 โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 จึงเป็นกฎหมายฉบับแรกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการแบ่งแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่โดยเด็ดขาดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนโดยในคดีอาญามีบทบัญญัติที่ให้คำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล และลงโทษหรือใช้วิธีการให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำความผิดร่วมกัน¹⁸

ดังนั้น การลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลจึงใช้หลักเกณฑ์อายุในการแบ่งแยกตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งบัญญัติขึ้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้ได้รับการคุ้มครองให้ได้รับการดำเนินพิจารณาอย่างเหมาะสมแตกต่างหากจากผู้ใหญ่ ตลอดจนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงในการลงโทษ การถูกตีตราด้วยโซ่ตรวน ให้ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นประการสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในทุกรูปแบบโดยตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติฉบับนี้

2.2.2 หลักไม่มีโทษโดยไม่มี ความชั่ว

หลักความชั่ว ความชั่วในทางอาญานั้นไม่ได้หมายความว่าถึงความชั่วในความหมายทั่วไป แต่หมายถึง การดำเนินได้ของการกำหนดเจตจำนง ซึ่งเมื่อได้พิจารณาโครงสร้างความรับผิดชอบของการครอบงำประกอบความผิดและความผิดกฎหมายแล้ว ปรากฏว่าเป็นการกระทำผิดความชั่ว

¹⁷ แหล่งเดิม.

¹⁸ แหล่งเดิม.

จะถูกนำมาเป็นพื้นฐานของการลงโทษว่าจะลงโทษได้มากน้อยเพียงไร หรือจะยกเว้นโทษ¹⁹ ซึ่งการพิจารณาถึงความชั่วก็เพื่อจะได้ทราบว่ากระทำความผิดนั้นควรถูกตำหนิและต้องลงโทษหรือไม่หลักในการพิจารณาในเรื่องความชั่วนั้นเป็นการพิจารณาที่ตัวผู้กระทำ เช่น อายุของผู้กระทำผิด จิตของผู้กระทำผิด ความไม่รู้กฎหมาย เป็นต้น²⁰

การพิจารณาถึงตัวผู้กระทำจะพิจารณาว่าบุคคลนั้นได้กระทำลงไปโดยมีความรู้ผิดชอบหรือไม่ หรือสิ่งที่เขากระทำลงไปเป็นสิ่งที่สังคมจะตำหนิได้หรือไม่ หากสิ่งที่เขากระทำลงไปเกิดจากความไม่รู้ผิดชอบ กฎหมายจะยกเว้นโทษให้ โดยถือว่าบุคคลนั้นไม่มีความชั่ว (Schuld) ความไม่รู้ผิดชอบของบุคคลเกิดขึ้นจากความบกพร่องหลายลักษณะ อาทิ ความบกพร่องเรื่องอายุ ความบกพร่องเรื่องจิตของผู้กระทำ ความบกพร่องเรื่องความรู้ข้อผิดถูก²¹

1. ความบกพร่องเรื่องอายุ

ในทางวิชาการถือว่าอายุของบุคคลมีผลต่อความรู้ผิดชอบ บุคคลที่มีอายุน้อยจะมีความรู้ผิดชอบน้อยกว่าบุคคลที่มีอายุมาก ในทางกฎหมายจึงใช้เรื่องอายุเป็นสิ่งที่กำหนดความบกพร่องในการที่จะถือเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา โดยมีแนวคิดว่าคุณค่าผู้กระทำผิดที่มีอายุน้อย มีความรู้ผิดชอบอย่างจำกัด เมื่อกระทำกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดกฎหมายจึงไม่เอาโทษเพราะถือว่าขาดความชั่ว เช่น กรณีบุคคลที่มีอายุน้อยหรือบุคคลที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบปี หากกระทำความผิดกฎหมายจะไม่เอาโทษ หรือเว้นโทษให้แก่เด็กนั้น ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73²²

2. ความบกพร่องเรื่องจิตของผู้กระทำ

กรณีบุคคลผู้กระทำความผิดในขณะที่ไม่รู้ผิดชอบเพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน กฎหมายจะไม่เอาโทษ หรือยกเว้นโทษให้แก่บุคคลนั้น โดยมีแนวคิดว่าคุณค่าผู้กระทำผิดที่มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่มีความรู้ผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำลงไป เมื่อกระทำในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดกฎหมายจึงไม่เอาโทษเพราะถือว่าไม่มีความชั่วทางจิต ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65²³

¹⁹ จาก *หลักกฎหมายอาญา* (น. 96), โดย แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2544, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

²⁰ จาก เอกสารส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 13 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, โดย เจตนพัฒน์ วารีเจริญชัย, 2557.

²¹ จาก *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (น. 15), โดย โกเมศ ขวัญเมือง, 2550, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

²² จาก *คำอธิบายชุดวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง* (น. 34), โดย ธีรรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2557, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

²³ แหล่งเดิม.

มาตรา 65 ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้กระทำยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

3. ความบกพร่องเรื่องความรู้ข้อผิดถูก

บางกรณีผู้กระทำไม่อาจรู้ข้อผิดถูกของการกระทำนั้น กฎหมายก็ไม่เอาผิดหรือยกเว้นโทษให้ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 70 ซึ่งมาตรา 70 ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน แม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมีหน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย²⁴

2.2.3 แนวคิดและทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟู

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกสังคม ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไขโดยเร่งด่วน เพราะหากปล่อยไว้จะกลายเป็น “ไม้แก็” ดัดยาก การกระทำความผิดก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้นตามอายุและประสบการณ์ ในที่สุดจะกลายเป็นอาชญากรในอนาคตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องการแก้ไขให้เติบโตเป็นคนดีในอนาคต กฎหมายจึงให้ความสำคัญคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นพิเศษ มีวิธีการผ่อนผันบรรเทาโทษให้โอกาสกลับตัว โดยไม่ถือว่าการกระทำความผิดเป็นอาชญากรรม (Crime) แต่ให้เรียกว่า “การกระทำผิดของเด็ก” และไม่ให้ถือว่าการกระทำความผิดเป็นอาชญากร หรือยุวอาชญากร (Criminal)²⁵ แต่ให้เรียกว่า “เด็กกระทำผิด”²⁶ ทั้งนี้ เมื่อเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในฐานะหน่วยงานหลักของภาครัฐที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีความพร้อมและสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่ในขณะที่เดียวกันความปัญหาความบกพร่องพื้นฐานของสถาบันครอบครัวก็ได้ถูกจัดให้หมดไป ในขณะที่เด็กและเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัวต้องกลับไปเผชิญกับปัญหาและสภาพแวดล้อมเดิม ย่อมมีโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ²⁷

²⁴ แหล่งเดิม.

²⁵ จาก วิจัยการศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (น. 9), โดย สิริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ, 2549.

²⁶ จาก ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตอน โยบายในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน, โดย บุศยา งามจักร, 2550.

²⁷ แหล่งเดิม.

ดังนั้น ชุมชนจึงเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนรองลงมาจากครอบครัวควรได้เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบ หากสถาบันครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนได้ ชุมชนจะต้องทำหน้าที่เสมือนครอบครัวในการดูแลเด็กและเยาวชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ปลอดภัย เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่ามาตรการเชิงลงโทษ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่นั้นมักขาดศักยภาพในการตอบสนองความจำเป็นของเด็กอย่างเหมาะสม และมักจะส่งผลร้ายมากกว่าผลดีต่อเด็กและสังคมในอนาคต

สำนักคิดที่มีอิทธิพลต่อทางเลือกในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

แนวคิดของสำนักคลาสสิก (Classical School) ในยุคนั้น คำว่า “ความเป็นธรรมชาติของกฎหมาย” และความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย” การจำขังบุคคลผู้ต้องโทษไม่มีการจำแนกแยกประเภทระหว่างผู้กระทำความผิดครั้งแรกกับผู้กระทำผิดติดสันดานระหว่างผู้เยาว์กับผู้ใหญ่ ผู้กระทำความผิดทั้งหลายต่างถูกจำขังในสถานที่เดียวกัน ตามที่นักอาชญาวิทยานามว่า ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ได้ให้ความเห็นว่า “ทุกคนควรเท่ากันในทัศนคติของกฎหมาย”²⁸

แนวความคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ได้เปลี่ยนปรัชญาของการลงโทษโดยการแก้แค้น(หรือลงโทษเพื่อข่มขู่ ข่มขู่) ของสำนัก Classical มาเป็นแก้ไขให้การฟื้นฟูจิตใจให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีต่อไป โดยถือแนวความคิด “เจตจำนงอิสระ” (Determinism) ถือว่าการกระทำของมนุษย์เกิดขึ้นโดยมี สิ่งอื่นมาชักจูง ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่อยู่ภายในหรือภายนอกร่างกายของมนุษย์ที่อาจถูกบีบบังคับหรือบงการ มนุษย์ก็ไม่ควรรับผิดชอบในการกระทำของตนทั้งหมด เพราะเมื่อมนุษย์ไม่มีทางเลือกก็ไม่ควรรับผิดชอบสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีส่วนให้บุคคลกระทำความผิด ควรเข้ามามีส่วนรับผิดชอบแก้ไขด้วย²⁹

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าสำนักปฏิฐานนิยมเน้นเรื่องการแก้ไขผู้กระทำความผิด ซึ่งเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเป็นราย ๆ ไปตามความเหมาะสม อิทธิพลของสำนักนี้จึงปรากฏให้เห็นชัดในเรื่องการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยเฉพาะการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมีหลักเน้นเรื่องการคุ้มครองแก้ไขเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีมากกว่าการมุ่งปราบปราม ลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จึงเป็นรากฐานในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูโดยใช้สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการบำบัดแก้ไขและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในชุมชน ซึ่งต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ เป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยเน้น

²⁸ จาก การปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกของศาลในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) (น. 12), โดย ศิริชัย จันทร์สว่าง, 2544, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

²⁹ แหล่งเดิม. (น. 14).

ปกป้องชุมชนไปพร้อม ๆ กับการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เป็นการส่งเสริมให้ผู้เสียหาย ครอบครัว และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือบทบาทในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิด กลับคืนสู่สังคมโดยไม่มีตราบาป เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต โดยไม่ถูกตัดโอกาส

2.2.4 ทฤษฎีตราบาป

ทฤษฎีตราบาปหรือตราหน้านักอาชญาวิทยาชาวอังกฤษได้เขียนงานเขียน “การระบาย สิ้นแห่งความชั่วร้าย” โดยสาระสำคัญของทฤษฎีตราหน้านี้คือ แม้พฤติกรรมของผู้กระทำความผิด สังคมมองว่าเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่ที่ร้ายยิ่งกว่าคือ การที่สังคมพยายามผลักดันให้ผู้กระทำความผิด ถลาลึกลงไปในทางที่ผิดเป็นภัยแก่สังคมมากยิ่งขึ้น โดยไม่ยอมเปิดโอกาสให้บุคคลที่ประพฤติผิด กลับตนเป็นคนดี³⁰

ทาร์ต (Gabriel Tarde) นักอาชญาวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ชาวฝรั่งเศส ที่นำเสนอ ทฤษฎีตราบาปหรือทฤษฎีตราหน้า โดยมีแนวความคิดว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นผู้ตราบาป การตราบาปเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำความผิดครั้งแรก และผู้กระทำความผิดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ กระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นในสังคม สถาบันเหล่านี้เป็นผู้กำหนดว่าบุคคลเหล่านี้ เป็นอาชญากร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กระทำความผิดก็ยอมรับตราบาปและเริ่มกำหนดทิศทางแห่งความ ประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคมด้วยเหตุนี้อาชญากรรมจึงเกิดขึ้น เพราะปฏิกิริยาระหว่างบุคคลกับสังคม³¹

ทฤษฎีตราบาปนั้น กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (criminal justice) ไม่สามารถ แก้ปัญหาอาชญากรรมได้ แต่เป็นต้นเหตุของอาชญากรรม (criminogenic)³² เพราะกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา คือ เครื่องมืออย่างดีในการแบ่งแยกคนดีกับคนเลวออกจากกัน บุคคลที่ถูกจับ (arrest) ถูกดำเนินคดี (trial) และถูกพิพากษา (conviction) จะถูกตราหน้าว่าเป็นคนเลวของสังคม (social reaction) สังคมจึงปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวไม่ดีเพราะเชื่อว่า บุคคลนั้นจะต้องสร้างปัญหา ให้แก่สังคมอย่างแน่นอน เพื่อน ญาติมิตร จึงไม่อยากคบหาสมาคมด้วย งานก็หาได้ยากเพราะไม่มี

³⁰ จาก *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 98), โดย อัจฉริยา ชูตินันท์ ก, 2557, กรุงเทพฯ.

³¹ แหล่งเดิม.

³² จาก J R Lily and others, *Criminological Theory: Context and Consequences 3rd*, SAGE

Publications, London 2002) 110. (อ้างถึงใน สกฤษฏ์ หอพิบูลสุข (ผู้แปล). (ม.ป.ป.). *กระบวนการยุติธรรมทาง อาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (The Thai Juvenile Justice) บทความของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิ ประชาชนระหว่างประเทศ*. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558, จาก

http://www.humanrights.go.go.th/files/Thai_juvenile_justice%281%29.pdf).

บุคคลใดอยากรับเข้าทำงาน ผลคือบุคคลนั้นเกิดความรู้สึกแปลกแยก (alienate) และถูกกีดกันออกจากสังคม (exclusion from society) ในที่สุดบุคคลนั้นจะยอมรับว่าตนเอง (Identity) เป็นคนชั่วคนเลวตามที่สังคมตราหน้า³³ และกระทำความผิดเพื่อแก้แค้นสังคม³⁴ ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงเป็นการสนับสนุนให้มีการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของบุคคลที่พ้นโทษ แต่กระบวนการยุติธรรมได้สร้างตราบาปไว้ภายในจิตใจ และถูกเก็บเป็นประวัติอาชญากร เพื่อลดตราบาปที่เกิดขึ้นรวมทั้งช่วยให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับคืนสู่สังคมได้โดยที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ถูกบั่นทอน

2.3 ประวัติความเป็นมาทะเบียนประวัติอาชญากรในประเทศไทย

ในสมัยโบราณ เมื่อมีผู้กระทำความผิดบุคคลเหล่านั้นก็จะถูกลงโทษด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด แต่ไม่มีการจดบันทึกหรือทำเป็นทะเบียนประวัติอาชญากร คงมีเพียงการลงโทษที่เป็นการประจานหรือทำให้อับอาย ซึ่งการลงโทษดังกล่าวจะทำให้ทุกคนที่ได้พบเห็นทราบว่าผู้นั้นเป็นผู้ที่เคยกระทำความผิดนั้น ๆ มาแล้ว สำหรับประเทศไทยในซีกโลกตะวันตก จะใช้การประทัບตราที่ทำด้วยเหล็กซึ่งเป็นรูปหรืออักษรที่เป็นเครื่องหมายบอกแสดงความผิดไปเผาไฟให้ร้อนจัดแล้วกดประทัບบนใบหน้าหรือตามผิวหนังส่วนที่เห็นได้ชัดเจนตามร่างกาย เมื่อแผลไหม้ไฟหายก็จะเกิดเป็นแผลเป็น ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แสดงความชั่วไปตลอดชีวิตสำหรับรูปหรืออักษรที่ประทับเป็นรูปตัว R เป็นต้น³⁵

สำหรับประเทศไทยในช่วงก่อนที่มีการใช้กฎหมายลักษณะอาญา วิธีการลงโทษโดยการประจาน มักจะมีควบคู่ไปกับการลงโทษประหารชีวิต และการลงโทษทรมานร่างกายอื่น ๆ ซึ่งวิธีการลงโทษด้วยวิธีการประจาน ได้แก่³⁶

1) การสัก มักจะกระทำบนใบหน้า โดยจะสักให้เห็นเด่นชัดและยากที่จะลบเลือน ซึ่งจะสักข้อความผิดที่ได้กระทำลงไป อย่างไรก็ดีการลงโทษอย่างนี้ยังทำให้ผู้ต้องโทษกลายเป็นผู้ร้ายมากขึ้น เพราะเข้ากับสังคมไม่ได้

³³ จาก A K Cohen, 'Crime Causation: sociology Theories' in S H Kadish (ed) Encyclopedia of Crime and Justice Volume I (The Free Press, New York 1983) 348. (อ้างถึงใน แหล่งเดิม).

³⁴ จาก J R Lity and others, (n8) 112. (อ้างถึงใน แหล่งเดิม).

³⁵ จาก *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 176), โดย ประเทือง ธนียผล, และสุวิทย์ นิ่มน้อย, 2533, กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.

³⁶ จาก *ทะเบียนประวัติอาชญากร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 48), โดย ทวีศักดิ์ กักดีโต, 2543, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2) การใช้เลวไขว้ปะหน้า เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานคบชู้ผู้ชาย เครื่องมือชนิดนี้ทำด้วยไม้ไผ่สาน ทำเป็นรูปห้าเหลี่ยมขึ้นไป และผูกติดกับใบหน้าของผู้กระทำผิดไว้ แล้วตัดดอกขบาแดงหู ร้อยดอกขบาเป็นมาลัยใส่ศีรษะใส่คอ โดยมีนายจะมอตั้งฝั่งนำหน้า ประจาน 3 วัน อันเป็นการประจานผู้กระทำความผิดโดยตรง

3) การตระเวนบกดตระเวนเรือ เป็นการนำเอาผู้กระทำความผิดใส่เครื่องพันธนาการตระเวนไปทั่วทั้งทางบกและทางน้ำ ประกาศให้ประชาชนทราบถึงความผิดที่ผู้ต้องโทษได้กระทำลงไป ซึ่งความผิดที่ต้องถูกลงโทษประจานอย่างนี้ ได้แก่ ความผิดกระทำอนาจาร ข่มขืนเด็กที่ไร้เดียงสา เป็นต้น โดยก่อนตระเวนบกดตระเวนเรือ ผู้ต้องโทษจะถูกเขียน 100 ที และหลังจากตระเวน 3 วันแล้ว ก็ยังต้องถูกส่งไปเป็นตะพุนหญ้าข้างหลวงด้วย

4) การใส่ชื่อคา จะใช้ประกอบกับการลงโทษอย่างอื่น เช่น โทษประหารชีวิต และโทษจำคุก โดยอาจมุ่งผลในการป้องกันมิให้หลบหนี และขณะเดียวกันก็เป็นการประจานด้วย³⁷ แต่ในปัจจุบันนี้การลงโทษประจานได้ถูกยกเลิกไปหมดแล้ว ดังนั้น การที่จะทราบว่าบุคคลใดเคยกระทำความผิดหรือไม่ จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากระบบทะเบียนประวัติอาชญากร

ระบบทะเบียนประวัติอาชญากรเริ่มปรากฏมีขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงจัดตั้งกองพิมพ์ลายมือขึ้นที่กองลหุโทษ โดยทรงสอนวิธีตรวจเส้นลายมือและวิธีเก็บพิมพ์ลายมือ สำหรับตรวจลายพิมพ์นิ้วมือผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดหลายครั้งที่ไม่เจ็ดหลาย ซึ่งเป็นต้นแบบและจุดเริ่มต้นของการพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กระทำความผิดอาญาที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบในปัจจุบัน³⁸

สำนักงานตำรวจแห่งชาติในสมัยที่มีฐานเป็นกรมตำรวจ เริ่มเห็นความสำคัญของการนำทะเบียนประวัติอาชญากรมาใช้ในการสอบสวนเมื่อปี พ.ศ. 2475 ซึ่งในช่วงแรกได้ร่วมงานพิสูจน์หลักฐาน และงานทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ด้วยกัน โดยตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานในสังกัดตำรวจสันติบาล ต่อมาในปี พ.ศ. 2576 ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมต่าง ๆ ในกระทรวงมหาดไทย โดยพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวกำหนดให้กองกำกับการ 3 กองตำรวจสันติบาลมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิมพ์ลายนิ้วมือ บันทึกแผนประทุษกรรม พิสูจน์หลักฐานบัญชีโจรผู้ร้าย และเนรเทศ³⁹

³⁷ จาก *หลักพันทวิทยา* (น. 102-103), โดย ประเสริฐ เมฆมณี, 2542, กรุงเทพฯ: พิษการพิมพ์.

³⁸ *ทะเบียนประวัติอาชญากร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 48). เล่มเดิม.

³⁹ แหล่งเดิม.

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2483 กรมตำรวจได้มีการปรับปรุงหน่วยงานภายในกรมตำรวจใหม่ โดยมีการจัดตั้งกองตำรวจสอบสวนกลางขึ้นมา และได้โอนงานด้านวิทยาการกองกำกับการ 3 กรมตำรวจสันติบาลขึ้นกับกองกำกับการสอบสวนกลาง โดยกองวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมาได้ยกฐานะของกองตำรวจสอบสวนกลางขึ้นเป็นกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีกองพิเศษดูแลงานด้านทะเบียนประวัติอาชญากร เมื่อปี พ.ศ. 2497 กองพิเศษได้ถูกยุบไปรวมกับกองวิทยาการ ซึ่งมีฐานะเป็นกองบังคับการงานด้านตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน ครั้นถึงปี พ.ศ. 2508 ได้มีการยกฐานะกองพิสูจน์หลักฐานและกองทะเบียนประวัติอาชญากรขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกองบังคับการขึ้นตรงต่อกองบัญชาการตำรวจแบบส่วนกลาง โดยในปี พ.ศ. 2535 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ ได้กำหนดให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานวิทยาการตำรวจ⁴⁰

2.3.1 ความหมายและข้อมูลอาชญากรรมของทะเบียนประวัติอาชญากร

บุคคลผู้กระทำความผิดเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ต้องผ่านขั้นตอนการบันทึกลายพิมพ์นิ้วมือลงระบบตลอดจนการคัดแยกประเภทนั้นเพื่อรวบรวมประวัติ การศึกษา ลักษณะการกระทำความผิด มูลเหตุจูงใจที่ได้กระทำความผิดตลอดจน ข้อมูลทางการแพทย์เกี่ยวกับภาวะแห่งจิต ในหัวข้อนี้จึงได้อธิบายความหมายของการทะเบียนประวัติอาชญากร ความสำคัญของงานทะเบียนประวัติอาชญากร การบันทึกข้อมูลประวัติการกระทำความผิดตลอดจนวัตถุประสงค์ของทะเบียนประวัติอาชญากร

2.3.1.1 ความหมายของทะเบียนประวัติอาชญากร

คำว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” (Criminal record) ในการศึกษาหาความหมายไม่พบว่า มีบทบัญญัติฉบับใดให้ความหมายได้เป็นการเฉพาะ กล่าวได้ว่าเป็นคำศัพท์ที่ใช้เรียกในหน่วยงานของรัฐและเป็นที่เข้าใจกันของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อค้นหาความหมายของคำนิยามจึงต้องศึกษาจาก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ในการศึกษาความหมาย ดังนี้

คำว่า “ทะเบียน”⁴¹ หมายถึง บัญชีจดลักษณะคน จำนวนสัตว์ หรือจำนวนสิ่งของตลอดจนการงานต่าง ๆ ที่รัฐบาลบันทึกไว้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับประชาชนพลเมือง

ทะเบียนที่เกี่ยวกับคนซึ่งแสดงสถานะภาพตามกฎหมาย เช่นทะเบียนการเกิด ทะเบียนการตาย ทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส อันมีผลในทางกฎหมายและแสดงสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมาย

⁴⁰ แหล่งเดิม (น. 49).

⁴¹ จาก พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (น. 515), โดย ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

ให้ความคุ้มครอง ในส่วนที่เกี่ยวกับสัตว์ เช่น ทะเบียนสัตว์พาหนะ ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้ขึ้นทะเบียน โดยจะออกตัวรูปพรรณให้ ทะเบียนสิ่งของ อาทิ ทะเบียนอาวุธปืน ทะเบียนรถยนต์ เป็นต้น

คำว่า “ประวัติ”⁴² หมายถึง เรื่องราวว่าด้วยความเป็นไปของคน สถานที่หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ประวัติศรีปราชญ์ ประวัติวัดมหาธาตุ เป็นต้น

คำว่า “อาชญากร”⁴³ หมายถึง ผู้ก่ออาชญากรรมหรือผู้กระทำความผิดทางอาญาที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดและได้รับโทษทางอาญา

“อาชญากร”⁴⁴ สามารถแยกความหมายได้อีก 2 แห่ง

(1) ในแง่กฎหมาย อาชญากร หมายถึง บุคคลผู้กระทำความผิดที่ได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาแล้ว ได้แก่ การพิสูจน์ข้อกล่าวหา การพิสูจน์ความผิด มีการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ จนนำไปสู่ขั้นตอนในการที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาลงโทษบุคคลนั้น เมื่อบุคคลนั้นถูกพิพากษาลงโทษ จึงจะถือว่าผู้นั้นเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง

(2) ในแง่ของสังคมทั่วไป อาชญากรตามความหมายนี้ ไม่ต้องอาศัยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพียงแต่ใช้การตีความทางสังคมเป็นหลักว่าบุคคลเช่นใด ควรจะเป็นอาชญากร โดยอาจใช้ความรู้สึกของประชาชนเป็นเครื่องมือในการตีความว่าบุคคลใดสร้างความเสียหายให้แก่สังคม บุคคลนั้นได้ชื่อว่า เป็นอาชญากร เช่น บุคคลผู้ค้ายาเสพติด หรืออาจจะอาศัยการตีความจากความหมายในแง่กฎหมาย กล่าวคือ อาศัยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่ไม่ถึงกับต้องรอให้ศาลตัดสินคดี บุคคลนั้นก็ได้อ้างว่าเป็นอาชญากรแล้ว ความหมายของอาชญากรในแง่สังคมทั่วไป ยังรวมไปถึงการที่สังคมเพิ่มความเข้มข้นหรือความชัดเจนในตัวอาชญากรมากขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ ความเป็นอาชญากรมีความเข้มข้นไม่มากนัก แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ ชั้นอัยการ ชั้นศาล และชั้นราชทัณฑ์ความเข้มข้นของการเป็นอาชญากรจะมีการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ⁴⁵

⁴² แหล่งเดิม.

⁴³ แหล่งเดิม.

⁴⁴ จาก การนำรูปแบบกระบวนการและนโยบายในการลดทะเบียนประวัติอาชญากรมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 8), โดย จงสวัสดิ์ พิสิฐพันธ์, 2554, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

⁴⁵ จาก อาชญาวิทยา และ ทัณฑวิทยา (น. 20-22), โดย ปกรณ์ มณีปกรณ์, 2553, กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.

คำว่า “อาชญากรรม”⁴⁶ เป็นคำนาม ไม่อาจตีความได้เป็นการเฉพาะ ต้องตีความจากแนวคิดของนักกฎหมาย นักสังคมวิทยา นักอาชญาวิทยา และนักจิตวิทยา ซึ่งจะตีความคำว่า “อาชญากรรม” ได้แตกต่างกัน ดังนี้

(1) อาชญากรรมในแง่ของนักกฎหมาย ได้แก่ การกระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ อันเป็นปฏิกิริยาต่อบทบัญญัติ หรือข้อห้ามแห่งกฎหมายมหาชน ซึ่งสาระสำคัญแห่งการตีความหมายของปฏิกิริยาต่อบทบัญญัติ หรือข้อห้ามแห่งกฎหมายมหาชน ซึ่งสาระสำคัญแห่งการตีความหมายของอาชญากรรมตามความหมายในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ขณะนั้นบัญญัติไว้ในกฎหมาย ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังการกระทำเช่นนั้น ไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษแล้ว ก็ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้นถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลงจากบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะได้มีการพิสูจน์ความคิดโดยกระบวนการพิจารณาของศาลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(2) อาชญากรรมในแง่สังคมวิทยา เป็นการมุ่งวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสดงหรือสื่อเจตนาเป็นปฏิกิริยา และภัยอันตรายต่อผลประโยชน์พื้นฐานแห่งความสงบเรียบร้อยของสังคม และมีเหตุผลเพียงพอที่รัฐจะได้กำหนดวิธีการปฏิบัติหรือแทรกแซงเพื่อควบคุมและระงับพฤติกรรมอันเป็นภัยต่อสังคมนั้น โดยชอบธรรม สำหรับการพิจารณาปัญหาอาชญากรรมในทัศนะของสังคมวิทยา นอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยบรรทัดฐานประพฤติกของบุคคลในบางครั้งยังต้องพิจารณา ถึงปัจจัยพฤติกรรมส่วนบุคคลที่สามารถควบคุมความรู้จักรับผิดชอบเคารพปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์ค่านิยมทางสังคม รวมทั้งยินดีรับรู้ในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นด้วยความสมัครใจ ยิ่งไปกว่าการใช้กฎเกณฑ์ทางสังคมเป็นเงื่อนไขบังคับอันถือเป็นความประพฤติที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของผู้ปฏิบัติเองเป็นองค์ประกอบอันสำคัญ

(3) อาชญากรรมในแง่ชีววิทยา จิตวิทยาและจิตแพทย์ เห็นว่า อาชญากรรมเป็นผลเสียเนื่องมาจากความแตกต่างในโครงสร้างทางสรีรวิทยาและกรรมพันธุ์ รวมตลอดถึงความบกพร่องในทางความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของครอบครัว ความพิการ โรคภัยไข้เจ็บ ยาเสพติดให้โทษ โรคพิษสุราเรื้อรัง สติปัญญา การศึกษา แรงจูงใจ อารมณ์ บุคลิกภาพ สัญชาติญาณ เพศ อายุ และความเจริญเติบโตทางร่างกาย ฉะนั้นวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหอาชญากรรมในลักษณะนี้จึงมุ่งไป

⁴⁶ อุทิศ สุภาพ. (ม.ป.ป.). *วิชาปัญหาอาชญากรรมและสังคม*. สืบค้น 5 มกราคม พ.ศ. 2558, จาก <http://nuchypolicelady.blogspot.com/2012/05/blog-post.html>.

ในด้านใช้หลักจิตวิทยาว่าด้วยอาชญากรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นการใช้หลักสังคมวิทยา จิตวิทยา จิตแพทย์สมัยใหม่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลและการบำบัดทางจิตเป็นกลุ่มเป็นส่วนใหญ่

(4) อาชญากรรมในแก่นักอาชญากรรมวิทยา เป็นการมุ่งพิจารณาถึงปรากฏการณ์อาชญากรรมและพฤติกรรมของอาชญากรในลักษณะสหวิทยาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกฎหมายสังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา จิตแพทย์และสังคมศาสตร์แขนงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอย่างใกล้ชิด และมุ่งความสนใจศึกษาเกี่ยวกับลักษณะสภาพปัญหา พฤติการณ์ของผู้กระทำผิดธรรมชาติผิดปกติ สถิติอาชญากรรม การวิจัยของอาชญากรรม ผลสะท้อนความเสียหายของอาชญากรรมต่อสังคมและองค์กรอาชญากรรมต่อสังคม องค์กรอาชญากรรม วิทยาการว่าด้วยผู้ถูกทำร้ายอาชญากรรมเปรียบเทียบการจัดระบบบริหารและการประสานงานในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงทัศนคติความรู้สึกร่วมกันของชุมชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ การคุ้มครองป้องกันความเป็นธรรมกับสิทธิมนุษยชน และแนวทางการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

“อาชญากรรมที่กระทำผิดโดยเด็กและเยาวชน” คือ อาชญากรรมที่กระทำผิดโดยผู้ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี⁴⁷ ในคดีอาญาให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนในวันที่กระทำความผิดได้เกิดขึ้น ดังนั้นหากเยาวชนบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม ก็มีผลเพียงทำให้เยาวชนนั้นพ้นสภาพจากการเป็นผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น แต่ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวยังถือว่าบุคคลนั้นเป็นเยาวชนอยู่⁴⁸

เมื่อรวมความหมายของคำว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” ย่อมหมายถึง เอกสารที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ข้อมูลส่วนตัว ประวัติอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นไปของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ที่มีการรวบรวมหลักฐานโดยหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมาย

เมื่อรวมความหมายของคำว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” กับคำว่า “อาชญากรรมที่กระทำผิดโดยเด็กและเยาวชน” ย่อมหมายถึง เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ พยานหลักฐานทุกชนิดที่เด็กใช้หรือมีไว้ใช้ในการกระทำความผิด ประวัติอันเป็นข้อมูลส่วนตัวของเด็กและ

⁴⁷ จาก พ.ร.บ. จัดตั้งและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 4 บัญญัติว่า

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์.

⁴⁸ จาก หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว (น. 21), โดย วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2553, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

เยาวชน อาทิ อายุ ชื่อผู้ใช้อำนาจปกครอง ใบรับรองแพทย์ มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด พยานหลักฐานทุกชนิดที่รวบรวมได้จากนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.3.1.2 ข้อมูลอาชญากรรม

ในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ข้อมูลมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดถือว่า มีความสำคัญที่สุดในระบบทะเบียนประวัติอาชญากร เพราะนอกจากจะใช้แยกแยะตัวผู้ใหญ่อโตและเยาวชนผู้กระทำความผิดแล้วยังทำให้ทราบถึงประวัติการกระทำความผิด ของบุคคลแต่ละรายเพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในขั้นตอนการลงโทษและบังคับโทษ เพื่อลดการก่ออาชญากรรมอันเป็นการกระทำความผิดซ้ำ หรือการก่ออาชญากรรมนั้นได้กระทำในฐานความผิดที่มีความรุนแรงมากขึ้น ในปัจจุบันสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น เทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้เพื่อเอื้ออำนวยต่อความสะดวก จึงเกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ มากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมจะนำเทคโนโลยีอันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานเพื่อเก็บรักษาข้อมูลของอาชญากรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสะดวกต่อการสืบค้นหาข้อมูลในการติดตามตัวเด็กและเยาวชนในชั้นคุมความประพฤติ ตลอดจนพ้นจากการบังคับโทษ

2.3.2 ระบบของฐานข้อมูลและการปฏิบัติงานของกองทะเบียนประวัติอาชญากร

2.3.2.1 ระบบของฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร

ระบบฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร (Criminals Database Operating System) หรือ CDOS เป็นการใช้ความรู้ทางด้านวิทยาการและระบบคอมพิวเตอร์ ในการชี้ชัดและระบุตัวผู้กระทำความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการสืบสวนสอบสวน ทะเบียนประวัติอาชญากรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ใช้ในการตรวจสอบประวัติผู้กระทำความผิด และใช้ในการพิจารณาในการลงโทษ ลดโทษหรือป้องกันปราบปราม ตลอดจนใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า โดยปกติแล้วบุคคลธรรมดาสามารถจดจำและแยกแยะคนร้ายได้เฉพาะภายในท้องที่ของตน เองเท่านั้น การจดจำใบหน้าและลักษณะของคนร้ายทั้งหมด โดยใช้เวลาทรงจำของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานสืบสวนสอบสวน

ปัจจุบัน "รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์" (e-Government) คือวิธีการในการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ โดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายสื่อสาร เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการของภาครัฐ รวมทั้งปรับปรุงการให้บริการแก่ประชาชน บริการงานทางด้านข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนได้รับการบริการจากภาครัฐที่ดีขึ้น มีความใกล้ชิดกับภาครัฐมากขึ้น อีกทั้งทำให้ประเทศมีความสามารถ

ในการแข่งขันกับนานาประเทศได้ดีขึ้นด้วย ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวน สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็ว⁴⁹

ระบบงานย่อยของระบบฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร มีชื่อเรียกตามหน้าที่ของงานแต่ละประเภท⁵⁰ คือ

- 1) ระบบข้อมูลหมายจับ
- 2) ระบบข้อมูลบุคคลพ้นโทษ
- 3) ระบบข้อมูลบัญชีประวัติการกระทำความผิด
- 4) ระบบข้อมูลแผนประทุษกรรม
- 5) ระบบข้อมูลประวัติอาชญากร

1) ระบบข้อมูลหมายจับ ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้บันทึกและจัดเก็บข้อมูลหมายจับของผู้ กระทำความผิด และแบบงดสืบจับเพื่อออกประกาศให้แก่สถานีตำรวจนครบาล สถานีตำรวจภูธรและตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาทั่วราชอาณาจักร ในการใช้ประกาศจับเพื่อติดตามตัวผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ระบบข้อมูลหมายจับ ยังสามารถให้บริการในการสืบค้นข้อมูลหมายจับ ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสืบสวนสอบสวนหรือเจ้าพนักงานในแผนกต่าง ๆ ภายในกองทะเบียนประวัติอาชญากร

- 2) ระบบข้อมูลบุคคลพ้นโทษ

ระบบข้อมูลบุคคลพ้นโทษ ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้บันทึกและจัดเก็บข้อมูลของบุคคลพ้นโทษ โดยรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนบุคคล ภูมิฐานะของบุคคลพ้นโทษ จะกลับไปอาศัย รวมทั้งพฤติกรรมการณ์เคลื่อนไหวของบุคคลพ้นโทษ นอกจากใช้เก็บบันทึกประวัติบุคคลพ้นโทษแล้ว ระบบข้อมูลบุคคลพ้นโทษยังสามารถใช้ในการสืบค้นประวัติของบุคคลพ้นโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสืบสวนสอบสวนรวมทั้งให้บริการแก่แผนกต่าง ๆ ภายในกองทะเบียนประวัติอาชญากร

⁴⁹ คณัย ตั้งชนกานนท์. (2543). ความสำคัญของงานทะเบียนประวัติอาชญากร. สืบค้น 1 ธันวาคม 2558 , จาก <http://www.dsi.go.th/view.aspx?tid=T0000267>

⁵⁰ แหล่งเดิม.

3) ระบบข้อมูลบัญชีประวัติการกระทำความผิด

ระบบข้อมูลบัญชีประวัติการกระทำความผิดถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้บันทึกประวัติของผู้กระทำความผิด หรือเก็บบันทึกประวัติผู้ขออนุญาตเกี่ยวกับอาชญากรรม เฉพาะผู้ที่เคยมีประวัติมาแล้วมากกว่า 1 ครั้ง นำมาขบรวมนำมาใช้อ้างอิงถึงกันได้ว่าเป็นบุคคลคนเดียวกัน นอกจากนี้ระบบข้อมูลบัญชีประวัติการกระทำความผิดยังสามารถใช้ในการออกจดหมายสอบถามผลคดีและบันทึกผลคดีที่เข้ามา เพื่อช่วยให้ประวัติของผู้กระทำความผิดมีความสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4) ระบบข้อมูลแผนประทุษกรรม

ระบบข้อมูลแผนประทุษกรรม ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้บันทึกและจัดเก็บข้อมูลแผนประทุษกรรม และประวัติดำเนินรูปพรรณของผู้กระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการให้ข้อมูลและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือ เจ้าพนักงานสอบสวน ในการหาตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนีและติดตามตัวยังไม่ได้ การสืบค้นแผนประทุษกรรม โดยการค้นหาวิธีการกระทำความผิดที่มีความเหมือนหรือคล้าย ๆ กันหรือสืบค้นตัวผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะและความชำนาญในการกระทำความผิดและ ดำเนินรูปพรรณที่คล้ายคลึงกัน

ระบบข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้บันทึกและจัดเก็บประวัติของผู้ต้องหาผู้ขออนุญาตเกี่ยวกับอาชญากรรมและใช้ในการตรวจสอบประวัติของผู้ต้องหา ผู้ขออนุญาตเกี่ยวกับอาชญากรรมและผู้สมัครงาน รวมทั้งผู้ขออนุญาตในรูปแบบอื่น ที่ถูกจัดส่งเข้ามาจัดเก็บและสอบถามประจำวัน นอกจากนี้ระบบข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรยังมีความสามารถในการออกจดหมายสอบถามยังผลคดีและบันทึกผลคดี เพื่อเป็นการแจ้งผลคดีที่ถูกต้องและสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

2.3.3.2 ลักษณะของทะเบียนประวัติและการปฏิบัติงานทางด้านการทะเบียนประวัติอาชญากรรมของกองทะเบียนประวัติอาชญากร

ทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นวิทยาการแขนงหนึ่งในหลาย ๆ แขนงของงานทางด้านวิทยาการที่จะสามารถอำนวยความสะดวกให้ผลสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ ตลอดจนหน่วยที่เกี่ยวข้อง ในการติดตามจับกุมตัวคนร้ายให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในขั้นตอนการปฏิบัติงานมักจะควบคู่ไปกับวิชาการทางด้านแบบพิมพ์ลายนิ้วมือ แต่การพิมพ์ลายนิ้วมือจะมีเทคนิควิชาการเฉพาะด้านซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานด้วยความชำนาญเป็นหลัก ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น จนถึงขั้นการลงโทษผู้กระทำผิด โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการควบคุมตัวของสถานพินิจ หรือถูกคุมประพฤติล้วนต้องถูกบันทึกข้อมูลและถูกบันทึกลายพิมพ์นิ้วมือเพื่อเป็นหลักฐานในการยืนยันตัวบุคคล

ลักษณะในการปฏิบัติงานด้านการทะเบียนประวัติอาชญากร⁵¹ มีดังต่อไปนี้

(1) มีลักษณะเป็นการเก็บข้อมูล คือ เป็นการรวบรวมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ จากทางพนักงานสอบสวนหรือตำรวจในท้องที่ โดยนำมาจัดเก็บเป็นบัตรสารบบหรือเป็นแฟ้มเรียงตามคำรหัสหรือหมายเลขทะเบียน หรือเรียงตามลำดับอักษรและสำเนียงหรือตามหลักวิธีการต่าง ๆ แล้วแต่กรณี ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ เอกสารรายงานแผนการประทุษกรรม รูปถ่ายผู้ต้องหา เอกสารหมายจับและคำหารูปพรรณของผู้กระทำความผิด เช่น ตำแหน่งไฟป่าน กระ ความผิดปกติของอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เป็นต้น คำหารูปพรรณทรัพย์สิน หรือแม้แต่ประวัติของผู้อยู่ในสถานพินิจ หรืออยู่ในการตรวจสอบของกรมคุมประพฤติ ซึ่งอยู่ในการดูแล ตรวจสอบตลอดจนพ้นจากการคุมประพฤติหรือครบกำหนดระยะเวลาที่ศาลพิพากษาให้อยู่ในความดูแลของสถานพินิจแล้วก็ตาม

(2) ลักษณะเป็นการตรวจสอบและแจ้งผล คือ ข้อมูลที่ถูกเก็บไว้จะมีการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีการแจ้งผลอยู่ตลอดเวลา วิธีการตรวจสอบข้อมูลส่วนใหญ่จะถูกตรวจสอบด้วยระบบดัชนีและลายพิมพ์นิ้วมือระบบ เอฟ.บี.ไอ นอกจากนี้ในปัจจุบันก็ได้มีการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ในระบบการตรวจเก็บและตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว เช่น ไมโครฟิล์มและเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(3) ลักษณะเป็นการออกประกาศต่าง ๆ เช่น ประกาศสืบจับ ประกาศรางวัลสินบนนำจับ ประกาศคำหารูปพรรณทรัพย์สิน ประกาศคนหายพลัดหลง และประกาศคนตายไม่ทราบชื่อ เป็นต้น

2.3.3 ประโยชน์ของทะเบียนประวัติการกระทำความผิด

ความมีอยู่ของทะเบียนประวัติอาชญากรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อเมื่อบุคคลที่พ้นโทษแล้ว กลับเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมอีกครั้งหนึ่ง กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นเริ่มตั้งแต่ขั้นตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ ในกรณีของเด็กและเยาวชนให้หมายรวมถึงสถานพินิจ และกรมคุมประพฤติที่ศาลสั่งให้ควบคุมเด็กและเยาวชน

2.3.3.1 ประโยชน์ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สำหรับประโยชน์ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นทะเบียนประวัติอาชญากรจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ตั้งแต่ การสืบสวนการสอบสวน การฟ้องคดี การพิจารณาพิพากษาการบังคับโทษ ดังได้กล่าวถึงเป็นลำดับ ดังนี้⁵²

⁵¹ จาก เอกสารคำสอน วิชาการทะเบียนประวัติอาชญากรภาควิชาวิทยาการตำรวจ กลุ่มงานวิชาการสืบสวนและสอบสวน กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (น. 6-7), โดย พัชรา สินลอยมา, 2551.

⁵² ทะเบียนประวัติอาชญากร (วิชานิตินันท์ปริญญาหมานบัณฑิต) (น. 14-16). เล่มเดิม.

(1) ด้านการสืบสวน การสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(1) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบ รายละเอียดแห่งความผิด” ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักของการสืบสวนจึงมีสองประการด้วยกันคือ⁵³

(1.1) เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

วัตถุประสงค์ประการแรกของการสืบสวนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้นแสดงว่าการสืบสวนสามารถที่จะกระทำได้ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน หรือ เป็นแนวทางสำหรับการแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลสำคัญที่ผู้มีหน้าที่สืบสวนควรทราบ⁵⁴ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากร หรือบุคคลที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางที่ผิดกฎหมาย เช่น ผู้ที่เคียดโทษ ผู้ที่เคยประกอบอาชญากรรม ผู้ติดยาเสพติด ผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่าข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งสำนักงานตำรวจซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยร่วมกับสารวัตรนักเรียนได้ ดำเนินการจัดตำรวจสายตรวจ เพื่อสังเกตพฤติกรรมเด็กและเยาวชนผู้ต้องสงสัย ซึ่งจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวนำมาเป็นเบาะแสในการคาดหมายได้ว่าจะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เมื่อใด เวลาใด สถานที่ใดอันเป็นแหล่งมั่วสุมของเด็กและเยาวชน ทำให้ง่ายต่อการป้องกันสังคมจากผลร้ายอันเกิดจากการกระทำความผิดของบุคคลโดยจงใจ

(1.2) การทราบรายละเอียดแห่งความผิด

ส่วนวัตถุประสงค์ที่สองในอันที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดนั้นหมายถึง ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจะต้องสืบสวนเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดอันจะทำให้มีการจับกุมผู้ต้องสงสัย และมีการสอบสวนคดีอาญาต่อเมื่อมีความผิดเกิดขึ้น ทะเบียนประวัติอาชญากรจะมีประโยชน์ต่อการสืบสวน⁵⁵

⁵³ จาก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (น. 194), โดย หยุด แสงอุทัย, 2533, กรุงเทพฯ: ประกายพรึก.

⁵⁴ จาก การสืบสวนและสอบสวน (น. 1), โดย สง่า ดวงอัมพร, และประคิษฐ์ กกล้าณรงค์, 2533, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

⁵⁵ จาก เทคนิคการสอบสวนคดีอาญาสำหรับพนักงานสอบสวนใหม่ (น. 285), โดย แสง ชีรสวัสดิ์, พล.ต.ท. และคณะ, ม.ป.ป., ม.ป.ท.

(2) ด้านการสอบสวน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) บัญญัติว่า “การสอบสวนหมายความถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ” การสอบสวนมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ⁵⁶

(2.1) การรวบรวมพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริง และพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด⁵⁷ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 (11) และมาตรา 131.

(2.2) การใช้มาตรการบังคับ กฎหมายได้ให้อำนาจไว้หลายประการในการรวบรวมพยานหลักฐานอันได้แก่ การออกหมายเรียก หมายจับ หมายค้น หมายปล่อยชั่วคราว เป็นต้น

เมื่อพนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วก็จะทำสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ⁵⁸ เพื่อสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง จากสำนวนสอบสวนจะเห็นว่า ทะเบียนประวัติอาชญากร หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ใบแดงแจ้งโทษ” เป็นสิ่งหนึ่งที่จะต้องมียู่ในสำนวน เพราะจะทำให้พนักงานสอบสวนทราบว่า ผู้ต้องหาคนนั้นได้เคยต้องโทษ หรือต้องหามาแล้วกี่คดี ขณะกระทำความผิดนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน ระยะเวลาพ้นโทษมาเกินกำหนดขอเพิ่มโทษแล้วหรือไม่ กรณีผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือ เยาวชนให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวน คำรับข้อที่ เคยต้องโทษของผู้ต้องหาจากลายพิมพ์นิ้วมือหรือเครื่องสแกนลายพิมพ์นิ้วมือ และสารบบแผนประทุษกรรม กรณีพบศพไม่ทราบชื่อก็สามารถตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือศพอันเป็นเอกลักษณ์ เพื่อพิสูจน์ตัวบุคคลได้

(3) การฟ้องคดี เมื่อเด็กและเยาวชนเป็นผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดและถูกฟ้องคดี โดยพนักงานอัยการต่อศาลเด็กและเยาวชน แต่มาตรการดังกล่าวให้เป็นมาตรการสุดท้าย เมื่อ

⁵⁶ จาก *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (น. 215), โดย คณิต ฒ นคร, 2537 ค, กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

⁵⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2(11) บัญญัติว่า “การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมา ฟ้องลงโทษ”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131 บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา.”

⁵⁸ จาก *คู่มือพนักงานสอบสวน* (น. 107), โดย สมพร พรหมพิตร, 2538, กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขเด็กได้ด้วยวิธีการอื่นแล้วเท่านั้น⁵⁹ ส่วนผู้เสียหายไม่อาจฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลได้ เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการสถานพินิจ⁶⁰ ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่ให้ผู้เสียหายใช้ศาลเป็นเครื่องมือในการแก้แค้นเด็กและเยาวชน อันอาจขัดต่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็กซึ่งควรจะได้รับการฝึกอบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตนเป็นคนดี เมื่อเด็กและเยาวชนหรือผู้ต้องหาได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้ว ในการดำเนินคดีอาญานั้นมีหลักที่สำคัญอยู่ 2 หลัก คือ⁶¹

(3.1) หลักการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย (Legality Principle) เจ้าพนักงานศาลมีหน้าที่ฟ้องร้องผู้ต้องหาต่อศาล ซึ่งแนวคิดในทางทฤษฎีทางอาญาหลักดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายเป็นทำนองเดียวกับความคิดในทางแก้แค้น แต่อย่างไรก็ตามหลักดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายก็มีข้อดีในแง่ที่ว่า เป็นหลักประกันความเสมอภาคต่อกฎหมายและป้องกันมิให้มีการใช้อิทธิพลที่มีชอบด้วยคามยุติธรรมต่อเจ้าพนักงาน

(3.2) หลักดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ (Opportunity principle) เจ้าพนักงานอาจดำเนินการสอบสวนได้ และหากว่าสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้ต้องหากระทำผิด เจ้าพนักงานก็อาจไม่ฟ้องผู้ต้องหาได้ด้วย ซึ่งหลักการดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจเป็นหลักผ่อนคลายความเข้มงวดในการใช้กฎหมาย และเนื่องจากทฤษฎีในการลงโทษในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป โดยการลงโทษควรให้เหมาะสมกับความผิด และความชั่วของผู้กระทำผิดเพื่อให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงตัวเอง ไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก และเพื่อให้เขาได้กลับเข้าสู่สังคมได้

(4) การขอให้ศาลเพิ่มโทษ การขอให้ศาลเพิ่มโทษ เป็นส่วนหนึ่งที่พนักงานอัยการต้องพิจารณาก่อนฟ้องคดี หากพนักงานอัยการไม่ร้องขอ ศาลก็ไม่สามารถเพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เจ็ดหลายได้เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 ได้บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ศาลมีคำพิพากษา หรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง” ซึ่งการที่พนักงานอัยการจะขอให้ศาลเพิ่มโทษจำเลยได้พนักงานอัยการจำเป็นต้องมีข้อมูลจากทะเบียนประวัติอาชญากรที่สมบูรณ์ ซึ่งส่งมาพร้อมกับสำนวนการสอบสวน ดังนี้ในกรณีของเด็กและเยาวชนนั้นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94 ได้บัญญัติว่า “ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลังไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้” จึงเห็นได้ว่าพนักงานอัยการไม่อาจร้อง

⁵⁹ จาก ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 175.

⁶⁰ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 99.

⁶¹ จาก “ปัญหาการใช้ดุลพินิจของอัยการ,” โดย คณิต ฅ นคร ง, 2525 (กันยายน), *วารสารอัยการ*, 5(57), น. 38-39.

ขอให้ศาลเพิ่มโทษแก่เด็กและเยาวชนหรือบุคคลผู้กระทำความผิดซ้ำในฐานความผิดการกระทำโดยประมาทได้

(5) การบวกโทษ การบวกโทษเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องพิจารณาก่อนฟ้องคดี ซึ่งการบวกโทษคือการนำโทษที่มีอยู่แล้ว กล่าวคือโทษที่มีการลงโทษไว้ หรือกำหนดโทษเพราะรอการกำหนดโทษไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56⁶² นำมาบวกกับโทษที่จะได้รับในคดีที่มีคำพิพากษาในคดีหลัง แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58 จะมีบทบัญญัติว่า “เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง” ซึ่งทำให้ศาลกำหนดโทษที่รอหรือบวกโทษที่รอไว้ในคดีแรกเข้ากับโทษจำคุกในคดีหลังโดยพนักงานอัยการจะได้มีคำขอขึ้นมาก็ตาม แต่ถ้าหากว่าพนักงานอัยการได้บรรยายฟ้องและมีคำขอที่รวมลงโทษที่รอไว้ แม้จะมีได้อ้างมาตรา 58 เป็นคำขอต่อศาล ศาลก็ลงโทษที่รอไว้รวมด้วยได้ เพราะมาตรา 58 มิใช่บทมาตราที่บัญญัติความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 158(6)⁶³ ที่มีได้อยู่ในบังคับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192⁶⁴ ที่มีให้พิพากษาเกินคำขอ หรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง แต่อย่างไรก็ตามระเบียบประวัติดอาชญากรก็ยังมีประโยชน์ต่อการฟ้องคดีของพนักงานอัยการเพราะทำให้ทราบว่าผู้กระทำความผิดเคยกระทำความผิดและศาลได้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษหรือไม่

(6) การนับโทษต่อ การนับโทษต่อพนักงานอัยการต้องทำคำขอให้นับโทษต่อ แม้จะไม่ต้องขอมาท้ายฟ้อง แต่ก็ต้องขอก่อนศาลพิพากษา อีกทั้งพนักงานอัยการจะต้องแสดงให้เห็นปรากฏว่าคดีเรื่องอื่นนั้นมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยนี้แล้ว หากมีแต่คำขอแต่ไม่มีคำรับของจำเลยและไม่มีหลักฐานว่าความจริงเป็นอย่างที่โจทก์ขอ ศาลก็พิพากษาตามที่โจทก์มีคำขอนั้นไม่ได้ ทั้งไม่ใช่หน้าที่ของศาลที่จะตรวจสอบคดีที่โจทก์อ้างขอให้นับโทษต่อ จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ

⁶² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความคิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้.”

⁶³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158(6) บัญญัติว่า “อ้างมาตราในกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด.

⁶⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคแรก บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง.”

แถลงให้ศาลทราบศาลพิพากษาคดีก่อนอย่างไร ซึ่งทะเบียนประวัติอาชญากรจะมีประโยชน์ต่อพนักงานอัยการในการตรวจสอบว่าศาลในคดีก่อนพิพากษาว่าอย่างไร

(7) การพิจารณาและพิพากษาคดี การพิจารณาเด็กต้องทำเป็นองค์คณะ ในการพิจารณาพิพากษาเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด องค์คณะผู้พิพากษาต้องประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาอาชีพไม่น้อยกว่า 2 คน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน ซึ่งอย่างน้อยหนึ่งคนต้องเป็นสตรี ดังนั้นจะต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 4 คนรวมกันจึงเป็นองค์คณะพิจารณาและพิพากษาคดีได้⁶⁵ และในการพิจารณาศาลเยาวชนและครอบครัวต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควร จะได้รับการอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษและในการพิพากษาคดีคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึง บุคลิกลักษณะ สภาพร่างกายและสภาพจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำความผิดร่วมกัน⁶⁶

⁶⁵ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 23 บัญญัติว่า “ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔ ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และผู้พิพากษาสมทบอีกสองคนซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี จึงเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งจะต้องทำโดยองค์คณะพิจารณาคดีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวใดจะต้องมีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะหรือไม่ให้เป็นไปตามมาตรา 147.”

⁶⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 119 บัญญัติว่า “ ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควร จะได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษและในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สภาพร่างกายและสภาพจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน.”

เจตนารมณ์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย อาจแบ่งได้ 2 ส่วนด้วยกัน กล่าวคือ⁶⁷

(6.1) กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการทำให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดียิ่งกว่าการลงโทษเด็ก

(6.2) มาตรการที่จะใช้กับเด็กแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและเยาวชนแต่ละคน

เจตนารมณ์ของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนี้จึงสอดคล้องกับทฤษฎี และกฎหมายระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นให้การคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน ดังนี้ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดให้เป็นที่ปรึกษาของสถานพินิจที่จะสืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ อาชีพ และฐานะของเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิดเพื่อรายงานต่อศาล⁶⁸ และข้อมูลดังกล่าวถือว่าเป็นประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณาด้วย⁶⁹ ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการที่ศาลใช้กับเด็กสอดคล้องกับสภาพปัญหาของเด็กแต่ละคน และช่วยให้เด็กเป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคมได้ มาตรการที่ศาลใช้กับเด็ก ได้แก่ การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในชั้น

⁶⁷ สกลุข หอพิบูลสุข (ผู้แปล). (ม.ป.ป.). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (The Thai Juvenile Justice)* บทความของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558, จาก http://www.humanrights.go.th/files/Thai_juvenile_justice%281%29.pdf

⁶⁸ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 36(1) บัญญัติว่า “ให้สถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดและของบิดามารดาผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาลหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด.”

⁶⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 115 บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวถือว่าประวัติ อายุ เพศ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลซึ่งให้การศึกษา ให้ทำางาน หรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วย.”

พิจารณา การชะลอคำพิพากษา มาตรการคุมความประพฤติกรณีศาลพิพากษาให้ปล่อยตัวเด็ก มาตรการในคำพิพากษา

2.3.3.2 ประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เนื่องจากทะเบียนประวัติอาชญากรหรือทะเบียนประวัติการทำความผิดของเด็ก และเยาวชน รวบรวมประวัติส่วนบุคคลและประวัติการทำความผิด ดังนั้นเป็นอุปสรรคสำคัญ ในการขออนุญาต ขอดำเนินการไปต่างประเทศ และการขอแปลงสัญชาติได้ ในการประกอบอาชีพที่ต้องการความซื่อสัตย์ อาชีพที่ต้องใช้ความระมัดระวังมากกว่าปกติธรรมดาทั่วไป ลักษณะงานที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้บริโภค ผู้ใช้บริการ และความปลอดภัยขององค์กรและเพื่อนร่วมงาน เช่น งานรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวกับธนาคารและการเงิน วิศวกร งานรักษาความปลอดภัย ครูอาจารย์ ผู้พิพากษา แพทย์รักษาโรค แพทย์ทำการผ่าตัด ซึ่งต้องทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนอาชีพรับราชการ การตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากรว่าบุคคลนั้นเคยกระทำความผิดหรือไม่จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดการก่ออาชญากรรมขึ้น⁷⁰

2.3.4 ทฤษฎีข่มขู่ยับยั้ง

ทฤษฎีป้องปรามหรือข่มขู่ยับยั้ง บางกรณีเรียกว่า ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน (Preventive Theory) เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดว่า ความเสียหายที่เกิดจากการทำความผิดไม่สามารถเยียวยาได้ การลงโทษมีขึ้นเพื่อป้องกันความเสียหายแก่สังคมในอนาคต โดยลงโทษเพื่อข่มขู่ให้ผู้กระทำความผิดหรือบุคคลทั่วไปเกิดความเกรงกลัว หรือสร้างนิสัยหรือสอนศีลธรรมแก่ประชาชน เช่น ผู้กระทำความผิดจากอารมณ์รุนแรงซึ่งเกิดขึ้นชั่วคราว แม้ผู้กระทำไม่ทำผิดอีก แต่ก็จำต้องลงโทษเพื่อมิให้สังคมเอาเยี่ยงอย่าง⁷¹

Berker ได้เสนอแนวคิดเรื่อง “รูปแบบทางเศรษฐศาสตร์ของอาชญากรรม” (The economic model of crime) โดยเสนอว่า อาชญากรทุกคนล้วนแต่มีเหตุผลในการกระทำความผิดที่ว่า “ผลประโยชน์คาดหวัง” (expected gain) ที่อาชญากรคาดหวังว่าจะได้รับมีความสัมพันธ์อย่างไรกับ “การลงโทษคาดหวัง” (expected punishment) ที่อาชญากรคาดหวังจะได้รับ กล่าวคือ หากผลประโยชน์ที่อาชญากรจะได้รับมีปริมาณมากกว่าการลงโทษที่อาชญากรจะได้รับอาชญากรนั้นจะประกอบอาชญากรรมขึ้น ในทำนองตรงข้าม ถ้าผลประโยชน์ที่คาดหวังมีปริมาณน้อยกว่าโทษที่อาชญากรจะได้รับ อาชญากรก็จะถูกยับยั้ง (deter) โดยกฎหมายและจะไม่ประกอบอาชญากรรมนั้น ดังนั้น ผลจากแนวคิดดังกล่าว หากรัฐไม่ต้องการให้มีอาชญากรรม

⁷⁰ ทะเบียนประวัติอาชญากร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 32). เล่มเดิม.

⁷¹ จาก ทางเลือกในการลงโทษจำเลยในคดีอาญา: มาตรการลงโทษระดับกลาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) (น. 17), โดย คล บุนนาค, 2554, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

เกิดขึ้นในสังคม รัฐสามารถทำได้เอง 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง รัฐต้องเพิ่มต้นทุนของอาชญากรในการประกอบอาชญากรรม หรือ ประการที่สอง รัฐต้องลดผลประโยชน์ที่อาชญากรจะได้รับ เช่น ตัดโอกาสในการที่อาชญากรจะได้รับผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรม เป็นต้น⁷²

ทฤษฎีการลงโทษมีทัศนะว่าการลงโทษเป็นการขู่ให้กลัวโทษหรือสร้างนิสัยหรือสอนศีลธรรมแก่ประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สองประการ ประการแรกเพื่อให้มีผลป้องกันแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง (Special Prevention) ทำให้เกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำ ประการที่สองเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป (General Prevention) ให้บุคคลทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดและได้รับโทษทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดตาม⁷³ ซึ่งวิธีการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสามารถแยกพิจารณาได้ 3 ประการ คือ

(1) ปริมาณโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน จากแนวทางคิดของเบนแธม เป็นทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันซึ่งเน้นปริมาณโทษเป็นหลัก โดยเอาปริมาณโทษเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ไม่ให้บุคคลกระทำความผิด

(2) ความแน่นอนและความรวดเร็วของการลงโทษ กล่าวคือ การลงโทษต้องมีความแน่นอนและรวดเร็ว ต้องดำเนินการจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ การพิจารณาพิพากษาต้องรวดเร็วเพื่อเป็นการตอกย้ำให้บุคคลทั่วไปเห็นว่าหากทำผิดแล้วย่อมถูกลงโทษ

(3) ใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือให้คนอื่นกลัวโทษ ทฤษฎีนี้เห็นว่าควรแสวงหาผลประโยชน์จากการลงโทษ การลงโทษต้องกระทำโดยเปิดเผยและด้วยวิธีการที่รุนแรง⁷⁴

ตามแนวคิดของนิติเศรษฐศาสตร์ เป้าหมายหลักของระบบยุติธรรมทางอาญา คือ การป้องปรามไม่ให้เกิดอาชญากรรม (deterrence) ผ่านการกำหนดบทลงโทษ (sanction) ทางกฎหมาย ทั้งบทลงโทษที่เป็นตัวเงิน (Monetary sanction) เช่น ค่าปรับ และบทลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงิน (nonmonetary sanction) เช่น การจำคุก การภาคทัณฑ์ การกักบริเวณ การประหารชีวิต การประจานต่อสาธารณะ เป็นต้น ประเด็นหลักที่นิติเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการป้องปรามอาชญากรรม คือ หลักคิดว่าด้วยบทลงโทษทางอาญาที่เหมาะสม (optimal criminal sanction) ซึ่งเป็นแนวความคิด

⁷² จาก “การวิเคราะห์โทษอาญาด้วยหลักนิติเศรษฐศาสตร์,” โดย ปกป้อง ศรีสนิท, 2553, *วารสารนิติศาสตร์*, 39(3), น. 514.

⁷³ จาก *ความประสงค์ของการลงโทษอาญา: ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 43-44), โดย สหชน รัตนไพจิตร, 2527, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁷⁴ แหล่งเดิม. (น. 48-53).

พื้นฐานในการหาคำตอบที่ว่า สังคมควรทุ่มเททรัพยากรในการลงทุนเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษในระดับใดจึงเหมาะสม⁷⁵

เหตุที่ต้องนำนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มาใช้กับทฤษฎีการลงโทษ เนื่องด้วยผลประโยชน์และต้นทุนของการก่ออาชญากรรมอยู่บนพื้นฐานของความไม่แน่นอน (Uncertainty) ในอนาคต กล่าวคือ การได้รับผลประโยชน์ของการก่ออาชญากรรมขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการปฏิบัติการ ซึ่งไม่แน่นอนว่าจะสำเร็จหรือไม่ ขณะที่ต้นทุนของการก่ออาชญากรรมขึ้นอยู่กับความเสี่ยงที่จะถูกจับกุมมาดำเนินคดีและถูกลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้น การประเมินผลประโยชน์และต้นทุนของอาชญากรจึงต้องเปรียบเทียบระหว่าง “ผลประโยชน์คาดคะเน” (expected benefits) กับ “ต้นทุนคาดคะเน” (expected costs) หากอาชญากรประเมินว่าผลประโยชน์คาดคะเนของการก่ออาชญากรรมสูงกว่าต้นทุนคาดคะเนของการก่ออาชญากรรม ก็จะตัดสินใจประกอบอาชญากรรมขึ้น⁷⁶

Beck (1989) ชี้ว่า อาชญากรทั่วไปมีแบบแผนพฤติกรรมแบบเลือกชั่งน้ำหนักระหว่างประกอบอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ โดยไม่ได้มีแบบแผนพฤติกรรมแบบเจาะจงเลือกประกอบอาชญากรรมประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นการเฉพาะ ดังนั้น โครงสร้างผลประโยชน์คาดคะเนและต้นทุนคาดคะเนของอาชญากรรม ซึ่งแตกต่างกันตามอาชญากรรมแต่ละประเภท ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจของอาชญากร โดยอาชญากรแต่ละคนจะตัดสินใจเลือกประกอบอาชญากรรมประเภทที่ให้ผลประโยชน์คาดคะเนสุทธิแก่ตัวเขาสูงสุด ทั้งนี้ ต้นทุนอาชญากรรมมีดังนี้⁷⁷

- (1) ค่าใช้จ่ายในการกระทำความผิด
- (2) บทลงโทษ ซึ่งบทลงโทษค่าโอกาสในการตัดสินใจกระทำความผิดย่อมมีสูงกว่าบทลงโทษที่ร้ายแรงกว่า
- (3) ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการเตรียมการ , ระยะเวลาที่ถูกจำคุก รวมถึงการสูญเสียโอกาสในการทำงาน
- (4) ตราบาปติดตัว (Stigma Effect) เช่น การมีประวัติอาชญากร ซึ่งส่งผลกระทบต่อโอกาสในการประกอบอาชีพและการใช้ชีวิตในภายภาคหน้า

⁷⁵ จาก *โครงการวิเคราะห์กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Economic Analysis of Criminal Laws)* รายงานฉบับสมบูรณ์ เล่มที่ 2 เรื่อง “การวิเคราะห์กฎหมายด้วยหลักเศรษฐศาสตร์: แนวคิดและวรรณกรรมปริทัศน์” (น.17), โดย ปกป้อง จันทิวชัย, 2554, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

⁷⁶ แหล่งเดิม. (น.19).

⁷⁷ แหล่งเดิม. (น.19-20).

จึงกล่าวได้ว่า อาชญากรเผชิญปัญหาการตัดสินใจเลือกว่าจะประกอบอาชญากรรมดีหรือไม่ และจะประกอบอาชญากรรมใด มีขนาดความผิดเท่าใด ก่อให้เกิดความรุนแรงมากน้อยเพียงใด นั้น ระบบการลงโทษทางอาญาที่เหมาะสมต้องสามารถป้องปรามพฤติกรรมกระทำ ความผิดของอาชญากรได้ โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มต้นทุนคาดคะเนของการก่ออาชญากรรม และลดผลประโยชน์คาดคะเนของการก่ออาชญากรรม เป็นสำคัญ⁷⁸ ดังนั้น เพื่อลดแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติอาชญากร โดยรัฐต้องผลักดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอาชญากรรมเลือกที่จะทำงานสุจริตถูกกฎหมายแทนการหารายได้จากการกระทำ ความผิด การออกนโยบายสนับสนุนการรับบุคคลที่เคยกระทำความผิดและไม่มีประวัติการกระทำ ความผิดซ้ำอีกเข้าทำงาน การออกนโยบายให้มีอาชีพรองรับให้กับบุคคลที่พ้นการกระทำความผิด ได้มีงานทำภายหลังพ้นโทษ การมีนโยบายโครงการทุนการศึกษาต่อแก่ผู้พ้นโทษ เพื่อให้บุคคล นำศักยภาพมาใช้ทุนโดยการทำงานให้แก่รัฐบาล

2.4 การคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรของชาติในอนาคต หากได้รับการปกป้องและดูแลที่ดี ย่อมเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าต่อประเทศชาติ และเพื่อให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นกรณีที่มีผู้ต้องหาและเยาวชนที่กระทำ ความผิดหรือต้องหาว่ากระทำความผิดเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงสภาพส่วนตัวของเด็กและเยาวชน และมุ่งหวังที่จะอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน โดยมุ่งที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งในด้าน ส่วนตัวและการใช้ชีวิตในสังคมทั่วไป มิได้มุ่งหวังการลงโทษ การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน จึงมีเป้าหมายเพื่อให้การอบรมสั่งสอนแก้ไขปรับปรุงเด็กและเยาวชน ให้โอกาสเด็กและเยาวชนใน การใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข⁷⁹ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการลบทะเบียน ประวัติอาชญากร อาทิ แนวคิดและมาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน มาตรการระหว่างประเทศในการรับรองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายระหว่างประเทศ การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

⁷⁸ แหล่งเดิม. (น. 21).

⁷⁹ จาก กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 449), โดย คณิต ฌ นคร จ, 2546, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

2.4.1 แนวคิดและมาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

2.2.1.1 แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

คำว่า “เด็กและเยาวชน” โดยทั่วไปอาจหมายถึง บุคคลทั่วไปทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่อายุยังน้อย และจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอน ต้องการความช่วยเหลือ และการดูแลจากผู้ใหญ่ ซึ่งในการนิยามความหมายของคำว่า “เด็กและเยาวชนกระทำความผิด” (Juvenile Delinquent) ก็ย่อมอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศที่จะนิยาม⁸⁰ และจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ เป็นสำคัญ⁸¹ แต่โดยทั่วไปนานาอารยประเทศจะกำหนดหลักเกณฑ์อายุของบุคคลที่อายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 21 ปีบริบูรณ์ในขณะที่กระทำความผิดในขณะที่ฟ้องศาล หรือในขณะที่ศาลพิพากษาแล้วแต่กรณี⁸² โดยจะถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด และจะต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิภายใต้กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจะไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม (Crime) ดังเช่นการกระทำความผิดของผู้ใหญ่ และไม่เรียกเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดว่าอาชญากร (Criminal) แต่จะเรียกการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่า การกระทำความผิดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Delinquency) และจะเรียกผู้กระทำความผิดว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (Juvenile Delinquency)⁸³

2.4.2 การรับรองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายระหว่างประเทศ

สิทธิเด็กและเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ซึ่งให้ความสำคัญว่าเด็กเป็นกลุ่มชนที่ต้องการการปกป้อง คุ้มครองมากกว่าคนทั่วไปเนื่องจากความสามารถของสภาวะทางร่างกาย และสติปัญญา ของเด็กเองที่ไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่จึงต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการและเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป ในต่างประเทศจึงเริ่มพัฒนาแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ในศตวรรษที่ 19 มีการยอมรับว่าเด็กมีสถานะทางกฎหมายและเริ่มพัฒนาแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน กระทั่งปลายสงครามโลกครั้งที่ 1 ผลจากภาวะสงครามทำให้เด็กจำนวนมากได้รับทุกข์ทรมานในหลาย ๆ ด้าน ที่ปรากฏตามประชาคมโลก ทำให้มีการตั้งสหภาพกองทุนช่วยเหลือเด็กระหว่าง

⁸⁰ จาก การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว: เพื่อตอบสนองความคุ้มครองเด็กเยาวชน และครอบครัว (รายงานผลการวิจัย) (น. 86), โดย วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ข, 2545, กรุงเทพฯ.

⁸¹ จาก กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว (น. 54), โดย อัจฉริยา ชูตินันท์ ข, 2552, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁸² จาก กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (น. 8-9), โดย สง่า ลินะสมิต, 2517, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

⁸³ จาก กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว แนวประยุกต์ (น. 1-2), โดย บุญเพราะ แสงเทียน ก, 2546, กรุงเทพฯ: วิทพัฒน์.

ประเทศ (Save the Children Fund International Union) โดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเหล่านั้น มีแนวคิดที่จะให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในทางระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งต่างจากเดิมที่ไม่เห็นความสำคัญในชีวิตความอยู่ของเด็กและเยาวชนเพราะถือว่าเด็กและเยาวชนเป็นสมบัติของครอบครัวการดูแลจึงเป็นเรื่องภายในครอบครัวหรือภายในประเทศเท่านั้น⁸⁴ ต่อมาประชาคมโลกจึงเริ่มมีการกล่าวถึงแนวทางให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในเอกสารระหว่างประเทศโดยทั่วไป ดังนี้⁸⁵

2.4.2.1 สิทธิตามหลักสิทธิมนุษยชน

ความเป็นสากลของสิทธิมนุษยชน เริ่มจากความเชื่อที่ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right U.N. 1948) ได้ก่อตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานที่ได้รับรองยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นสากลและทุกรัฐควรให้ความสำคัญที่จะส่งเสริมเคารพและรักษาไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนมีความเป็นสากลไม่แบ่งแยกซึ่ง เพศ วัย เชื้อชาติ ความทุพพลภาพแห่งร่างกายและจิต ในกระบวนการยุติธรรมจึงต้องเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนการบังคับใช้กฎหมายให้ตรงกับเจตนารมณ์ต้องคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศและตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) สิทธิเฉพาะตัวที่พึงสงวนของมนุษย์ทุกคน และรักษาไว้มิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิดได้ การถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครอง และได้รับความยุติธรรมจากรัฐ

สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีจุดกำเนิดแนวความคิดจากปรัชญาตะวันตก สำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Right Tradition) มองว่าสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ (Natural Right) คิดค้นมนุษย์มาตั้งแต่ถือกำเนิด มนุษย์เป็นเพียงผู้ค้นพบ (Discover) จึงนิยามได้ว่ามนุษย์ไม่อาจสูญเสียสิทธิความเป็นมนุษย์โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนได้แก่ สิทธิในการศึกษา สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยและสิทธิที่จะได้รับตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โทมัส เพน (Thomas Paine 1737-1809) นักต่อสู้ทางการเมืองชาวอังกฤษที่เรียกร้องเอกราชให้อเมริกา ในปี ค.ศ. 1766 เป็นบุคคลแรกที่ใช้คำว่า “สิทธิมนุษยชน”

⁸⁴ จาก *กลไกระหว่างประเทศเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 7), โดย อิงอร เจตนาเลิศ, 2541, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁸⁵ *การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ: ศึกษาเฉพาะกรณีการรอลงโทษ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 30). เล่มเดิม.

เมื่อพิจารณาแนวคิดสิทธิมนุษยชนของตะวันตกในเชิงประวัติศาสตร์แล้วล้วนประสงค์ให้ได้มาซึ่งการยอมรับและเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นด้วยความยุติธรรมทางมนุษยธรรม จึงสะท้อนถึงสภาพความเป็นจริงในเชิงศีลธรรม (Moral Right) ซึ่งสะท้อนมาจากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน แนวคิดของเฟินเบิร์ก (Joel Feinberg) ซึ่งนิยามสิทธิมนุษยชนในแง่ข้อเรียกร้องทางศีลธรรมที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้ง (All primary human needs) โดยถือว่ามนุษย์ล้วนมีสิทธิมนุษยชน เพราะทุกคนต่างก็มีความต้องการเยี่ยงมนุษย์ชนเช่นเดียวกัน (The same human needs)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant of Civil and Political Rights) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาสาระเป็นการรับรองหลักการว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ หรือสิทธิมนุษยชนในปฏิญาณสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิที่เรียกว่าสิทธิพลเมือง (Civil Rights) ถือว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน เป็นการเน้นย้ำพันธมิตรของรัฐภาคีภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติในอันที่จะส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองบัญญัติไว้เป็นหลักว่ามนุษย์ทุกคนพึงมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ (Right of life) เป็นสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย บุคคลใดจะพรากไปเสียมิได้ ประเทศไทยอยู่ในภาคีกฎบัตรสหประชาชาติ รัฐจึงมีหน้าที่ให้การสนับสนุนสิทธิเด็กและเยาวชนเพราะถือเป็นพลเมืองของรัฐที่สมควรได้รับการดูแล การคุ้มครอง ตลอดจนเติบโตเป็นพลเมืองวัยผู้ใหญ่ ให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ มีสิทธิและใช้สิทธิในการดำรงชีวิต หรือการใช้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติได้ โดยไม่ถูกกีดกันจากรัฐหรือจากสังคมภายนอก อาทิ สิทธิทางการเมืองเลือกตั้ง สิทธิการไม่เลือกปฏิบัติจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ในการเข้าทำงานหรือการศึกษาอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนพึงได้รับตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child = CRC)

2.4.2.2 การรับรองสิทธิเด็กตามกฎหมายระหว่างประเทศ

สิทธิ เด็กได้รับการรับรองในรูปแบบต่าง ๆ โดยองค์การสหประชาชาติมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว และต่อมาได้พัฒนานำหลักการต่าง ๆ มารวบรวมไว้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ในรูปของอนุสัญญาคือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child = CRC) เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 1989/2532 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 1990/2533 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการที่สำคัญว่า เด็กทุกคนมีสิทธิต่าง ๆ ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและประเทศสมาชิกของอนุสัญญานับนี้ต้องดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้การปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมการใช้สิทธิของเด็กอย่างเต็มที่และ อย่างน้อยต้องเป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญาฯ ซึ่งได้รับการ

ยอมรับทั่วโลกว่าข้อกำหนดต่าง ๆ ในอนุสัญญาฯ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลคุ้มครองเด็ก ปัจจุบันอนุสัญญาฉบับนี้มีภาคีสมาชิกถึง 195 ประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมในภาคีสมาชิกอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 1992 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยในฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 1992⁸⁶

สิทธิ เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนแต่เด็กเป็นกลุ่มคนที่ต้องการการปกป้องคุ้มครองมากกว่าคนทั่วไปเนื่องจากความสามารถของสภาวะทางร่างกายและสติปัญญา ของเด็กเองที่ไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่จึงต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เพื่อให้พัฒนาการและเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคม ในประชาคมระหว่างประเทศเห็นความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นอย่างยิ่งดังนั้น ในปี พ.ศ. 1924/2467 องค์การสันนิบาตชาติได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือที่เรียกว่าปฏิญญาเจนีวา (the Declaration of Geneva 1924) เมื่อมีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติได้มีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (the Universal Declaration of Human Rights) เมื่อปี 1948/2491 แล้ว ต่อมาในปี 1959/2502 องค์การสหประชาชาติได้พัฒนาและประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (the United Nations Declaration on the Rights of the Child 1959) แต่ปฏิญญาไม่มีผลผูกพันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ต่อมาจนถึงปี 1989/2532 สหประชาชาติจึงได้พัฒนาการคุ้มครองเด็กให้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989) ซึ่งอยู่ในรูปแบบปัจจุบันในปี 2000/2533

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (Convention on the Rights of the Child 1989) จึงถือว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศฉบับแรกที่ทำให้ความคุ้มครองและส่งเสริมชีวิตและการพัฒนาขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริงและถือได้ว่าเป็นการกำหนดมาตรฐานสากลทางกฎหมายที่ต่างประเทศให้การยอมรับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการปกป้องคุ้มครองดูแลอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก ซึ่งเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว การศึกษา เป็นต้น สิทธิของเด็กนั้นไม่ใช่เรื่องที่รัฐหรือใครให้กับเด็ก แต่เป็นสิทธิของเด็กทุกคนที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ซึ่งอนุสัญญาใช้คำว่า “สิทธิติดตัว” (inherent rights) ดังนั้น เด็กจึงเป็นผู้มีสิทธิที่ไม่มีผู้ใดสามารถไปตัดทอนหรือจำกัดการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเด็กหรือละเมิดสิทธิของเด็กได้ ในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก จะต้องคำนึงถึงสิทธิเด็กและที่สำคัญที่สุดคือต้องยึดถือหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child) เป็นข้อพิจารณาในการดำเนินการเป็นสำคัญ

⁸⁶ อนุสัญญาว่าด้วยเด็กสิทธิเด็กและพรบ.คุ้มครองเด็ก. สืบค้น 20 เมษายน 2558, จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=432527>

การคุ้มครองเด็กเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการรับประกันอนาคตที่รุ่งเรือง ของชาติ หากปล่อยให้เด็กถูกทำร้ายด้วยวิธีการต่าง ๆ และเด็กที่เป็นแหล่งทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศชาติถูกทำลายหรือ ทำให้เสียประสิทธิภาพเป็นจำนวนมาก เด็กเหล่านี้จะกลายเป็นบุคคลที่สังคมต้องใช้ทรัพยากรมาดูแลรักษา นอกจากนั้นหากทรัพยากรมนุษย์นี้ไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างเต็มที่ และเหมาะสม รัฐจะขาดกำลังสำคัญที่จะเติบโตมาดูแลรักษาสังคมนั้นต่อไป ในอนาคต ดังนั้นการทำนายอนาคตของประเทศใดประเทศหนึ่งว่าจะเจริญรุ่งเรืองหรือตกต่ำ ในอนาคต สามารถทำนายได้อย่างไม่ผิดพลาดโดยศึกษาจากวิธีการปฏิบัติ การคุ้มครองและการพัฒนาเด็กในสังคมนั้น ๆ ว่าได้ทำอย่างจริงจังเพียงใด และนอกจากการคุ้มครองแล้ว การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน อนาคต กฎหมายระหว่างประเทศต่าง ๆ ในรูปแบบของอนุสัญญา และพิธีสารต่าง ๆ มีส่วนช่วยในการกำหนดมาตรฐานที่รัฐจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นบุคคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคมในอนาคต

จากการศึกษาตราสารที่เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องสิทธิเด็กแล้วจะเห็นได้ว่าแม้การคุ้มครองสิทธิเด็กที่เป็นสิทธิคิดตัวของเด็กทุกคนมาตั้งแต่เกิดจะเป็น เรื่องของทุกภาคส่วนของสังคม แต่ผู้มีบทบาทและหน้าที่กำหนดมาตรการกลไกต่าง ๆ เพื่อให้การคุ้มครองเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของอนุสัญญาฯ และพิธีสารต่าง ๆ คือ รัฐ เพราะเป็นผู้ใช้อำนาจอรัฐ รัฐจึงมีภาระที่ต้องกำหนดมาตรการทั้งทางกฎหมาย ทางการบริหารและด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้การคุ้มครองเด็กเป็นไปอย่างได้ผลเต็มที่

การศึกษาเรื่องสิทธิของเด็กจำเป็นต้องศึกษาถึงวิธีการ ปฏิบัติต่อเด็กหรือการคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทยปัจจุบันว่าในแต่ละ ประเด็นนั้น ประเทศไทยได้ดำเนินการคุ้มครองเด็กเข้าตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ใน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ในการคุ้มครองสิทธิเด็ก คือ มาตรการทางกฎหมายซึ่งต้องพิจารณาควบคู่กับวิธีการปฏิบัติที่เป็นอยู่ กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งเป็นกฎหมายที่สำคัญที่สุดของไทยได้เน้นใน เรื่องการคุ้มครองสิทธิของบุคคลรวมทั้งสิทธิเด็กด้วยและได้บัญญัติหลักการ สำคัญ ๆ หลายประการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ว่าด้วยสิทธิเด็กไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการแสดงเจตนารมณ์ว่าประเทศไทยมีเจตจำนงที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กและ เป็นการกำหนดว่ากฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเด็กจะต้องคุ้มครองสิทธิเด็กตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดคุ้มครองสิทธิเด็กไว้ในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ดังนี้

มาตรา 31 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย⁸⁷

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย⁸⁸

มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับการคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม⁸⁹

มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน⁹⁰

2.4.3 การคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิด

2.4.3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิด

การมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทำให้เป็นอุปสรรคหนึ่งในการกลับมาใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้งหนึ่ง และอาจเป็นหนทางให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นช่วงวัยที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และเป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติเลือกที่จะกระทำความผิดซ้ำได้ เพราะสังคมและรัฐยังไม่มีมาตรการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่เด็กและเยาวชนอย่างเต็มกำลัง ทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งจะเจริญเติบโตในอนาคตไม่ได้รับโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่จากสังคม ดังนั้นในหัวข้อนี้จะได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทะเบียนประวัติอาชญากร ได้แก่ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุในการกระทำความผิดซ้ำ และทฤษฎีการลงโทษเกี่ยวกับการลงทะเบียนประวัติอาชญากร ได้ดังต่อไปนี้

1) การลงโทษเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation)⁹¹

ทฤษฎีนี้เน้นการแก้ไขหรือบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล โดยวิธีการลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้อาจไม่ใช่การลงโทษที่แท้จริง เพราะมิได้ทำให้ผู้ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงเกิดความยากลำบากแต่ประการใด⁹² กล่าวคือ วิธีการลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้เป็นการแก้ไขหรือเยียวยารักษาจิตใจของผู้กระทำความผิดให้ลดความรู้สึกที่ต้องการฝ่าฝืนกฎหมาย และหันกลับมาปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความสามารถในการยับยั้ง

⁸⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 32.

⁸⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49.

⁸⁹ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 53.

⁹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80.

⁹¹ การนำรูปแบบกระบวนการและนโยบายในการลงทะเบียนประวัติอาชญากรมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 36). เล่มเดิม.

⁹² From Criminal Law (p. 28), by Wayne R. LaFare. เล่มเดิม. (น.36).

มิให้ตนเองกระทำความผิดอีกต่อไป โดยการพยายามหลีกเลี่ยงมิให้ผู้กระทำความผิดประสบกับสิ่งที่จะทำให้ลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา เช่น การใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุกต่าง ๆ อาทิ⁹³ การรอการกำหนดโทษหรือการรอการลงโทษ โดยไม่ต้องให้ผู้ผู้นั้นได้รับการลงโทษจำคุกอย่างจริงจัง

การที่มีแนวความคิดลบทะเบียนประวัติอาชญากรให้กับบุคคลที่พ้นโทษมาแล้ว จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษนี้ เพราะเมื่อลบทะเบียนประวัติอาชญากรให้กับผู้พ้นโทษแล้วจะทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสในการดำเนินชีวิตเป็นปรกติอีกครั้งหนึ่ง และพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้เป็นคนดีของสังคมด้วย

2) การลงโทษเพื่อเป็นการทำให้ความสัมพันธ์ของกลุ่มกลับคืนดี (Restoration)

การลงโทษแบบนี้ถือว่าเป็นการลงโทษแนวล่าสุด โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อเกิดการกระทำความผิดจะมีบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งรวมถึงสังคมด้วย ดังนั้นจึงควรให้ผู้กระทำความผิดผู้ได้รับความเสียหาย รวมถึงบุคคลในสังคมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำความผิดได้มาพูดคุยกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญของรัฐหรือผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายมาเป็นผู้ประสานงาน ผู้กระทำความผิดจะได้ทราบถึงผลของสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป และทุกฝ่ายจะได้ตกลงกันว่าจะทำอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้ได้รับความเสียหาย รวมถึงสังคมยังคงเหมือนเดิม เพราะข้อตกลงนั้นจะเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย กล่าวคือผู้กระทำความผิดก็เต็มใจรับผิดชอบกับสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป ผู้ได้รับความเสียหายก็ได้รับการชดเชยเป็นที่พอใจของตนด้วย⁹⁴ ซึ่งการที่ให้โอกาสบุคคลที่กระทำความผิดได้รับการลบทะเบียนประวัติอาชญากร หลังจากพ้นโทษแล้ว จะเป็นการสร้างความพอใจให้กับทุกฝ่าย กล่าวคือผู้เสียหายได้รับการชดเชยและเห็นแล้วว่าบุคคลที่กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ส่วนบุคคลที่กระทำความผิด เมื่อพ้นโทษแล้วก็ได้รับการลบทะเบียนประวัติอาชญากร

แม้ว่าทะเบียนประวัติอาชญากรจะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ กล่าวโดยสรุปคือทะเบียนประวัติอาชญากรสามารถใช้เป็นหลักฐานในการเพิ่มโทษ หรือลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้น หากบุคคลนั้นกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก แต่การที่บุคคลมีทะเบียนประวัติอาชญากร หรือ ข้อมูลการกระทำความผิดติดตัว ส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกหลายประการ ทั้งผลกระทบต่อตนเองในการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ เพราะมีกฎหมายจำกัดห้ามไว้

⁹³ อาชญาวิทยา และ ทัณฑวิทยา (น. 261). เล่มเดิม.

⁹⁴ จาก Prison Fellowship International. (2008). Restorative justice briefing paper. p 1. (อ้างถึงในการนำรูปแบบกระบวนการและนโยบายในการลบทะเบียนประวัติอาชญากรมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) (น. 37). เล่มเดิม).

ซึ่งอาจจะเป็นผลให้บุคคลนั้นกระทำความผิดซ้ำได้ รวมถึงผลกระทบต่อครอบครัวที่พลอยเสียชื่อเสียงไปด้วย และที่สำคัญยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย เพราะฉะนั้น จะได้ทำการศึกษากฎการลบทะเบียนประวัติอาชญากรในต่างประเทศว่ามีวิธีการ รูปแบบอย่างไร เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์ว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่ประเทศไทยจะมีการลบทะเบียนประวัติอาชญากร หากเป็นไปได้จะได้นำแนวความคิดของต่างประเทศมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยต่อไป⁹⁵

2.5 ความรับผิดชอบและโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชน

2.5.1 การกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

2.5.1.1 ความหมายการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ตามพจนานุกรมทางกฎหมายของแบล็ก⁹⁶ Black (Black's Law Dictionary) ให้คำจำกัดความของคำว่า "Delinquent child" หมายถึง "An infant of not more than specified age, who had violated any law, or who is incorrigible" หมายความว่า ผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกินที่กำหนดไว้ ซึ่งได้ฝ่าฝืนกฎหมายใด ๆ หรือซึ่งแก้ไขเยียวยาไม่ได้

บุญเพราะ แสงเทียน⁹⁷ ให้ความหมายของคำว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน นั้นจริงกับคำว่า Juvenile Delinquent ในภาษาอังกฤษและในทางด้านอาชญากรรมและทัณฑวิทยา (Criminology and Penology) ไม่ถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นอาชญากรเช่นเดียวกับการกระทำผิดของผู้ใหญ่ และการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนตามกฎหมายไทยนั้น หมายถึง การกระทำความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นที่มีโทษอาญา และการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะพิพากษาหรือมีคำสั่ง

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการจำกัดความหมายของคำว่า "เด็กกระทำความผิด" ในแง่กฎหมาย นั้นแยกอธิบายได้โดยมีข้อพิจารณาจากเกณฑ์อายุและเกณฑ์กระทำความผิด

⁹⁵ แห่มเดิม.

⁹⁶ กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว (น. 18-19). เล่มเดิม.

⁹⁷ จาก คำอธิบายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (น. 1-2), โดย บุญเพราะ แสงเทียน ข, 2540, กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

2.5.1.2 สาเหตุการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน

1) ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Socio-Cultural Factors)

เด็กและเยาวชนมีความสามารถในการเลียนแบบสูง ฉะนั้นหากสิ่งแวดล้อมไม่ดี ก็จะเป็นแบบอย่างให้เด็กและเยาวชนในสังคมมีพฤติกรรมที่ไม่ดี โดยพิจารณาหลาย ๆ สาเหตุ อาทิ สาเหตุจากประชากรเพิ่มขึ้น รัฐไม่สามารถจัดบริการได้ทั่วถึง ไม่มีงานทำ ไร้ที่อยู่อาศัย เด็กและเยาวชนเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่มีแต่ปัญหาไม่มีพัฒนาการของการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม สภาพถิ่นที่อยู่อาศัยมีสิ่งแวดล้อมที่ชั่ว (Bad surrounding) ครอบครัวอยู่ในชุมชนแออัด มีแนวโน้มที่จะเป็นที่ซ่องสุมของพวกมิจฉาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะยาเสพติด ประกอบกับพื้นฐานทางจิตใจของเด็กและเยาวชนที่มีความอ่อนไหวแปรปรวนง่ายไม่สามารถแยกแยะถึงความเหมาะสม ประกอบกับมีพฤติกรรมเลียนแบบสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่ละน้อยจนถึงขั้นกระทำความผิด⁹⁸

2) ปัจจัยจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีสาเหตุมาจากการคบเพื่อน (Bad companionship) เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องการมีเอกลักษณ์ของตนเอง จึงได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งเข้ามามีบทบาทแทนที่ครอบครัวในกระบวนการทางสังคม (socialization) ต้องการการมีบทบาท พฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ ความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนจึงง่ายต่อการถูกชักจูง หรือตกเป็นเครื่องมือของอาชญากรอาชีพ จนในที่สุดกลายเป็นผู้ที่กระทำความผิด⁹⁹

3) สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ จากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบถึงเด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่ยากจน มีความรู้สึกและทัศนคติที่ไม่ดีว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งมีส่วนในการผลักดันหรือกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนในครอบครัวที่เกิดในครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี กระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งขยายขอบเขตการกระทำความผิดไปสู่การกระทำความผิดฐานอื่น ๆ¹⁰⁰

4) ปัจจัยอันเป็นสาเหตุจากความบกพร่องทางครอบครัว

เด็กและเยาวชนเป็นช่วงวัยที่ต้องการความรักความอบอุ่น การอบรมบ่มนิสัยจากบุคคลในครอบครัว เด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีดี ย่อมมีภูมิคุ้มกันในการตัดสินใจกระทำ ความผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกทารุณกรรม ถูกละเลยส่งผลให้มีพฤติกรรมที่รุนแรงโดย

⁹⁸ จาก กฎหมายเกี่ยวกับความคิดของเด็กและเยาวชน (น.5), โดย ประชาน วัฒนวานิชย์, 2530, กรุงเทพฯ: เจริญผล.

⁹⁹ แหล่งเดิม.

¹⁰⁰ แหล่งเดิม.

ขึ้นอยู่กับลักษณะของการทารุณกรรม เช่น เด็กที่ถูกทำร้ายร่างกายจะทำผิวนแดงบ้างเล็กน้อย ในขณะที่เด็กที่ถูกทะเลาะทอดทิ้ง จะกระทำผิวนแดงมากกว่า ครอบครัวที่ขาดการควบคุมดูแลขาดทักษะการเป็นพ่อแม่ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในเด็กได้ แต่อย่างไรก็ตามสาเหตุการกระทำความคิด มิใช่มีเฉพาะครอบครัวที่มีความบกพร่อง แต่สามารถเกิดขึ้นได้กับครอบครัวที่สมบูรณ์ อาทิ การตั้งความหวังกับเด็กและเยาวชนสูงเกินไป นำไปสู่การกดดันเด็ก เด็กและเยาวชนได้รับแรงกดดันจึงระบายออกมาด้วยพฤติกรรมที่ก้าวร้าว นำไปสู่การกระทำความคิด¹⁰¹

5) ปัจจัยอันเป็นสาเหตุจากความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ บุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน

สติปัญญาและประสบการณ์น้อย ทำให้เกิดความเขลาไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ (Ignorance) ปกติแล้วเด็กและเยาวชนยังมีสติปัญญาและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตน้อยกว่าผู้ใหญ่ จึงมักถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย และเมื่อพิจารณาจากสัญชาตญาณ ความต้องการธรรมชาติ ซึ่งหากเด็กและเยาวชนไม่มีการควบคุม หรือยับยั้งอารมณ์ ส่งผลให้มีพฤติกรรมทางเพศที่เบี่ยงเบน มีการแสดงออกในทางก้าวร้าวรุนแรง เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อชีวิตร่างกาย¹⁰²

2.5.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน

2.5.2.1 เกณฑ์อายุเด็กและเยาวชน

บุคคลผู้จะขึ้นชื่อว่าเด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดนั้น ต้องพิจารณาจากเกณฑ์อายุเป็นตัวชี้ว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน ซึ่งในการกำหนดเกณฑ์อายุดังกล่าวนี้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับและแต่ละพระราชบัญญัติได้กำหนดเกณฑ์อายุไม่เท่ากัน แต่ในกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดหรือต้องหาว่ากระทำความผิดและได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เด็ก และเยาวชนนั้นต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งเมื่อพิจารณาความตามมาตรา 4¹⁰³ แล้วจะเห็นได้ว่าการพิจารณาถึงอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาต้องพิจารณาโดยสอดคล้องกับความรู้สึกลึกซึ้งของผู้กระทำในขณะที่กระทำความผิดนั้นด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามประมวล

¹⁰¹ จาก สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกับมาตรการแก้ไขเชิงรุก (เอกสารวิชาการส่วนบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม ปี 2555) (น. 11), โดย อรอุมา วชิรประดิษฐ์พร, 2555.

¹⁰² แหล่งเดิม.

¹⁰³ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์.”

กฎหมายอาญา มาตรา 73¹⁰⁴ มาตรา 74¹⁰⁵ มาตรา 75¹⁰⁶ ดังนั้นในปัจจุบันคำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่อายุไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายถึงบุคคลที่อายุเกินกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ประกอบความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73 ถึงมาตรา 75 ให้นิยามคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” โดยพิจารณาจากเกณฑ์อายุของบุคคลที่กระทำผิดอาญาเท่านั้น การบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสในทางแพ่งจึงไม่นำมาเป็นข้อพิจารณา ดังนั้นไม่ว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสทางแพ่งก็ตาม ถ้าบุคคลนั้นอายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายถือว่ายังเป็นเยาวชนอยู่และได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้¹⁰⁷

นิยาม “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” มีความหลากหลายในการจำกัดความขึ้นอยู่กับความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสังคมนั้น ๆ ซึ่งสามารถสรุปความหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้ดังนี้

พจนานุกรมทางกฎหมายของแบล็ก (Black’s Law Dictionary) ให้นิยามจำกัดความของคำว่า “Delinquent child” ว่า “An infant of not more than specified age, who has violated any law, or who is incorrigible” ซึ่งหมายความว่าผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกินที่กำหนดไว้ ซึ่งได้ฝ่าฝืนกฎหมายใด ๆ ซึ่งการกระทำนั้นไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้

บุญเพราะ แสงเทียน กล่าวว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หมายถึง “การกระทำความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายที่มีโทษทางอาญาและการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะพิพากษาหรือมีคำสั่ง” ซึ่งเป็นการให้ความหมายโดยเทียบคำว่า “Juvenile Delinquency”¹⁰⁸

¹⁰⁴ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 73 บัญญัติว่า “เด็กที่อายุไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น.”

¹⁰⁵ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 74วรรคแรก บัญญัติว่า “เด็กที่อายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษฯ.”

¹⁰⁶ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 75 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาคดีถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งท่วงศ์เกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่ควรจะวินิจฉัยว่าสมควรจะพิพากษาลงโทษหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรจะพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง.”

¹⁰⁷ กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กเยาวชนและครอบครัว (น. 54-55). เล่มเดิม.

¹⁰⁸ กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว แนวประยุกต์ (น. 1). เล่มเดิม.

การให้ความหมายดังที่ได้กล่าวมานี้ จึงมีความสอดคล้องกับมุมมองทางด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (Criminologie and Penologie) ที่ไม่ถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำเป็น “อาชญากร” (Criminal) แต่ถือว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเพียง “พฤติกรรมเบี่ยงเบน¹⁰⁹” (Beviant behavior) เท่านั้น

2.5.2.2 การพิจารณาพิพากษาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ในกรณีของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้น กระบวนการยุติธรรมต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะปรัชญาหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย คือ ในคดีอาญามุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ในการพิจารณาคดีให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันคน ๆ ไป ในการประกอบการพิจารณาการกระทำความผิดแม้ว่าการกระทำความผิดนั้นจะได้ข้อเท็จจริงว่ากระทำโดยมีเจตนาหรือไม่ก็ตาม การพิพากษาคัดสินต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

ตัวอย่าง กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยประมาท คดีคำหมายที่ 1233/2554 พนักงานอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว 1 เป็น โจทก์ยื่นฟ้อง น.ส.แพรวา (นามสมมติ) ต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในความผิดฐานข่มขืนโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส และถึงแก่ความตาย และฐานใช้โทรศัพท์มือถือขณะข่มขืน เป็นต้น

2.5.3 ความผิดที่กระทำโดยไม่ร้ายแรงกับความผิดที่เป็นการก่ออันตราย

องค์ประกอบทางจิตใจของผู้กระทำความผิด ถือเป็นส่วนสำคัญในการนำมาพิจารณาถึงความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคล ซึ่งการที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบทางอาญานั้นจะต้องมีจิตใจที่น่าตำหนิได้ ซึ่งได้บ่งบอกไว้โดยปริยายในบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น มีเจตนาร้ายโดยรู้ โดยตั้งใจ ซึ่งแสดงถึงภาวะจิตใจที่น่าตำหนิ¹¹⁰ แตกต่างจากความผิดที่เป็นการก่อการร้ายซึ่งเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนา ความผิดอาญาร้ายแรงตามกฎหมายไทย มิได้ให้ความหมายคำว่าอาชญากรรมร้ายแรง ว่ามีลักษณะอย่างไร แต่มีการกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำคือจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลจะต้องรับฟังพยานหลักฐานจากโจทก์จนกว่าจะเชื่อแน่ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 176 จึงกลายเป็นความเข้าใจ

¹⁰⁹ บวรวิทย์ เปรื่องวงศ์. (2546). ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กประวัติความเป็นมา. สืบค้น 16 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.coj.go.th/mhkjc/system/history.html>

¹¹⁰ จาก กรณีปัญหาการเพิ่มอัตราโทษการกระทำความผิดโดยประมาทในคดีอาญา ศึกษาเฉพาะกรณี ข่มขืนโดยประมาท (เอกสารประกอบการสัมมนา “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 13) (น.12), โดย เจตนีย์พัฒน์ วารีเจริญชัย, 2557.

โดยนัยว่าความผิดร้ายแรงตามกฎหมายไทยคือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป การที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนั้น เพราะหากพิจารณาในแง่ของอัตราโทษตามที่กฎหมายมาตรานี้ กำหนดแล้ว กฎหมายไทยยอมรับว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไปเป็นอัตราโทษ ที่หนักและเป็นความผิดร้ายแรง จึงจำเป็นที่ศาลจะต้องรับฟังพยานหลักฐานโจทก์ หรือต้อง สืบพยานหลักฐานจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงจึงจะพิพากษาลงโทษ¹¹¹

จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทย พบว่าความผิดอาญาที่โทษจำคุก 4 ปี และจำคุก 4 ปี ขึ้นไปมีเป็นจำนวนมาก อาทิ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับความยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับ ชีวิตร่างกายที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนา ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เป็นต้น

2.5.4 ความสามารถในการทำความชั่วของเด็กและเยาวชน

การพิจารณาและพิพากษาคดีของเด็กและเยาวชนและครอบครัวมิได้มุ่งแต่เพียงการ พิจารณาถึงการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเท่านั้น แต่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้อง คำนึงถึงสาเหตุของการกระทำความผิดด้วย รวมถึงวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด สวัสดิภาพ ตลอดจนอนาคตของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้กลับเป็นพลเมืองดี ด้วยเหตุนี้หลักการที่ใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะใช้วิธีการแก้ไขแทนการลงโทษ หลักการนี้เป็นที่ยอมรับและใช้กันทั่วทุกประเทศ โดยสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก (the United Nations Declaration on the Rights of the Child 1959) เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2502 ข้อ 2 ความว่า¹¹²

“เด็กมีความสำคัญมาก จึงควรได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย ดังนั้นเมื่อเด็กและ เยาวชนกระทำความผิด จึงไม่ควรถูกลงโทษแบบเดียวกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะเด็กกระทำความผิดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือเป็นเพราะสภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่น ไปบีบบังคับ ดังนั้น จึงเป็นที่ ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบันแล้วว่า ความผิดที่เด็กกระทำนั้นแตกต่างกับความผิดที่ผู้ใหญ่กระทำ ทั้งในแง่เจตนาและการกระทำ”

¹¹¹ จาก การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) (น. 66), โดย กมลศักดิ์ หมั่นภักดี, ร้อยตำรวจโท, 2552, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

¹¹² จาก การปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกของศาลในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) (น.9-10), โดย ศิริชัย จันทร์สว่าง, 2544, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดังนั้น เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาแล้วเสร็จ ศาลจะทำการประชุมเพื่อทำคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่สมควรลงโทษหรือใช้วิธีการอย่างไรซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจในการลงโทษทางอาญาหรือเปลี่ยนโทษทางอาญาและใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้

2.5.4.1 ความสามารถในการกระทำความชั่วของเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี

กรณีเด็กอายุไม่เกิน 15 ปีกระทำความผิดตามกฎหมาย ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าบุคคลนั้นยังไม่รู้ดีชั่วโดยสิ้นเชิง¹¹³ และการกระทำความผิดนั้นไม่เป็นความผิดอาญาเนื่องจากการกระทำที่กฎหมายถือว่าหรือสันนิษฐานว่าปราศจากความสามารถในการทำชั่ว (Schuldfähigkeit) โดยมิได้พิจารณาถึงขนาดความเฉลียวฉลาด (intelligence) ของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย¹¹⁴

2.5.4.2 ความสามารถในการกระทำความชั่วของเยาวชน

กรณีผู้กระทำความผิดมีอายุเกินกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าเป็นบุคคลที่อาจมีความสามารถในการทำชั่ว (Schuldfähigkeit)¹¹⁵ โดยศาลจะต้องพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับตัวบุคคลนั้น ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสาเหตุอื่นที่ทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิดเป็นรายบุคคลไป กล่าวคือ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีความสามารถในการทำชั่ว (Schuldfähigkeit) ให้ศาลมีอำนาจลงโทษทางอาญาหรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 74 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้ อย่างไรก็ดี หากศาลจะลงโทษทางอาญาจะต้องลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่งด้วย¹¹⁶

อนึ่ง หลักการลงโทษบุคคลโดยปราศจากความชั่วไม่ได้หรือหลักไม่มีโทษ โดยไม่มี ความชั่ว (nulla poena sine culpa) ซึ่งมีความหมายว่า จะมีการลงโทษบุคคลโดยปราศจากความชั่ว (Schuld) ไม่ได้และจะลงโทษบุคคลนั้นเกินกว่าความชั่ว (Schuld) ของบุคคลนั้นไม่ได้ ฉะนั้น หลักไม่มีโทษ โดยไม่มี ความชั่ว (nulla poena sine culpa) คือ หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับ

¹¹³ จาก *ประมวลกฎหมายอาญา: หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ* (น. 296), โดย คณิต ฌ นคร ฌ, 2556.

¹¹⁴ จาก *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (น. 290), โดย คณิต ฌ นคร ฌ, 2556, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

¹¹⁵ แหล่งเดิม.

¹¹⁶ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 75 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอัน กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่น ที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตาม มาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลด มาตรา ส่วนโทษที่ กำหนดไว้ สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง.”

บุคคล (Individualization of Punishment) นั่นเอง ซึ่งการที่บทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้ลดมาตราส่วนโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดก็เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับหลักการดังกล่าว¹¹⁷

กรณีผู้กระทำความผิดอายุตั้งแต่ 18 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าเป็นบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการทำชั่ว (Schuldfähigkeit) ฉะนั้นการกระทำของบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่จึงเป็นการกระทำที่มีความชั่ว (Schuld) และผู้กระทำจะต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับการกระทำของตน¹¹⁸ บทบัญญัติกฎหมายจึงกำหนดให้ศาลมีอำนาจลงโทษทางอาญาและใช้ดุลพินิจในการลดมาตราส่วนโทษได้ 1 ใน 3 หรือกึ่งหนึ่ง¹¹⁹ หรือใช้วิธีเพื่อความปลอดภัยได้ทุกชนิด แต่ไม่มีอำนาจที่จะไม่ลงโทษโดยใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 74 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้¹²⁰

¹¹⁷ แหล่งเดิม.

¹¹⁸ กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 291). เล่มเดิม.

¹¹⁹ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 76 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควร จะลด มาตรา ส่วน โทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้.”

¹²⁰ การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาผลกระทบอันเกิดจากการไม่โอนคดีเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (น. 55). เล่มเดิม.

บทที่ 3

การคัดแยกทะเบียนประวัติกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ

เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติเมื่อกระทำความผิดและเข้าสู่กระบวนการทางอาญา ต้องถูกบันทึกประวัติและลายพิมพ์นิ้วมือในทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ส่งผลกระทบให้เด็กและเยาวชนขาดโอกาสต่าง ๆ อันพึงได้รับ และเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ได้รับโอกาส อาทิ โอกาสทางการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและการศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นสิ่งแรกที่เด็กและเยาวชนจะนำความรู้ไปประกอบอาชีพที่สุจริต มีเกียรติอันสังคมให้การยอมรับ หรือการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่สุจริตเมื่อสังคมให้การปฏิเสธและไม่ยอมรับเด็กหรือบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิดติดตัว จึงเป็นสาเหตุสำคัญให้เด็กและเยาวชนหรือบุคคลที่เคยกระทำความผิดในวัยเด็ก เลือกระทำความผิดซ้ำเพื่อทราบถึงประวัติความเป็นมาของทะเบียนประวัติการกระทำความผิดในแต่ละประเทศ ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูล การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดในแต่ละประเทศ อันได้แก่ ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเซาท์เวลส์ ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นต้น

3.1 ประเทศแคนาดา

3.1.1 หลักเกณฑ์การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน

The Youth Criminal Justice Act 2002 หรือ YCJA¹ ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายในประเทศแคนาดา เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2546 เพื่อรองรับในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนของประเทศแคนาดาต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กฎหมายฉบับนี้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ทั้งในฐานะเหยื่อ พยานหรือผู้กระทำความผิดในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ ในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาคดีและชั้นหลังคำพิพากษา เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้วย่อมถูกบันทึกข้อมูล ประวัติการก่ออาชญากรรมไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้เด็กและเยาวชนมีประวัติติดตัวและเป็นมลทินตลอดไป

¹ Department of justice Canada, The Yount Criminal Justice Act 2002. (อ้างถึงใน การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ: ศึกษาเฉพาะกรณีการรอลงโทษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 51). เล่มเดิม).

นิยามความหมายของคำว่า เด็กและเยาวชนนั้นพิจารณาจาก The Youth Criminal Justice Act 2002 (YCJA) ซึ่งได้นิยามเด็กและเยาวชนไว้ภายใต้มาตรา 2 นิยามคำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่ถึง 12 ปีบริบูรณ์² และ “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่อายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์³ อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 13 ของประเทศแคนาดา ได้กำหนดให้เด็กอายุไม่ถึง 12 ปี เมื่อกระทำความผิดทางอาญาไม่ต้องรับผิด⁴

ทั้งนี้การคุ้มครองสิทธิในประเทศแคนาดานอกเหนือจากสิทธิตามรัฐธรรมนูญแล้วยังมี แนวนโยบายตามกฎหมาย The Youth Criminal Justice Act (YCJA) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนไว้ในมาตรา 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันอาชญากรรมที่เกิด จากการกระทำผิดของเยาวชนซึ่งเน้นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอันเกิดจากการยอมรับ ผิดและสำนึกในการกระทำของผู้กระทำความผิดเอง การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ต้องเป็นไปอย่าง รวดเร็วและเป็นธรรม เคารพถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ แบ่งเพศ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และภาษา การกระทำของรัฐต้องมองระยะยาวโดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนการคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชน ดังนั้นเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้กระทำ ความผิดจึงควรทราบถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตน รวมตลอดถึงสิทธิต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องจาก การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยไม่มีการปิดบังจากหน่วยงานภาครัฐ การปฏิบัติต่อ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหรือหลังจากพ้นโทษแล้วนั้นต้องไม่ปฏิบัติเสมือนว่าบุคคล ดังกล่าวเป็นอาชญากร ต้องมุ่งเน้นการช่วยเหลือพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ พร้อมกลับคืนสู่สังคม ภายหลังจากที่มีการประกาศใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาซึ่ง มาเห็นผลในปี ค.ศ. 2007 หลังจากมีการบังคับใช้กฎหมาย The Youth Criminal Justice Act (YCJA) มาแล้ว 4 ปี ซึ่งมาตรการดังกล่าวเห็นผลได้ว่าลดการกระทำความผิดซ้ำและปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล

² The Youth Criminal Justice Act 2002. Section 2 ได้บัญญัติไว้ “Child” means a person who is or, in the absence of evidence to the contrary, appears to be less twelve years old.”

³ The Youth Criminal Justice Act 2002. Section 2 ได้บัญญัติไว้ “young person” means a person who is or, in the absence of evidence to the contrary, appears to be twelve years old or older, but less than eighteen years old and, if the context requires, includes any person who is charged under this Act with having committed an offence while he or she was a young person or who is found guilty of an offence under this Act.”

⁴ The Youth Criminal Justice Act 2002. Section 13 states ได้บัญญัติไว้ “No person shall be convicted of an offence in respect of an act or omission on his or her part while that person was under the age of twelve years.”

ลดลงมาก โดยเฉพาะคดีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การกระทำความผิดโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น⁵

3.1.2 มาตรการทางกฎหมายในการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ประเทศแคนาดามีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร มีชื่อว่า “Criminal Record Act R.S.C.1985” เป็นกฎหมายที่รวบรวมข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำผิดทั้งหมด ซึ่งมีผลใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป แต่สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด การบันทึกข้อมูลนั้นกฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ มีชื่อว่า Loi Sur Le Système De justice Pénale Pour Les Adolescents⁶ ในส่วนของการลงทะเบียนประวัติอาชญากร มีขึ้นเพื่อปล่อยตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งได้รับการอภัยโทษไปแล้ว ทำให้เด็กและเยาวชนนั้นไม่ถูกตัดสิทธิในการดำเนินชีวิตภายหลังจากพ้นโทษ

ตามพระราชบัญญัติการกระทำความผิดอาญาของเยาวชน ศาลเยาวชน คณะกรรมการ หรือศาลใด ๆ อาจเก็บบันทึกของคดีใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดกฎหมายใด ๆ ที่ถูกกล่าวหาว่ามีการกระทำโดยเยาวชน และอาจจะเก็บไว้โดยกองกำลังตำรวจที่รับผิดชอบในการสืบสวน

บุคคลหรือองค์กรอาจเก็บบันทึกที่เป็นผลมาจากมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาต่อเนื่องจากการพิจารณาหรือการบริหารงานของศาลเยาวชน บันทึกของเยาวชนจะไม่ถูกทำลายโดยอัตโนมัติเมื่อเยาวชนมีอายุ 18 ปี ถ้าเยาวชนนั้นได้ถูกพบว่ากระทำความผิดในความผิดลหุโทษ (A Summary Conviction Offence)⁷ บันทึกนั้นสามารถเข้าถึงได้เป็นระยะเวลาอย่างน้อยสามปี หลังจากเสร็จสิ้นการพิจารณาคดี ถ้าเยาวชนได้ถูกพบว่ากระทำความผิดในความผิดอุกฉกรรจ์ (Indictable Offence)⁸ บันทึกสามารถเข้าถึงได้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีหลังจากพิจารณาคดีเสร็จสิ้น ซึ่งหมายความว่าระยะเวลาที่บันทึกนั้นสามารถเข้าถึงได้จะไม่คำนึงถึงอายุของเยาวชน

กรณีความผิดที่ร้ายแรงหรืออาชญากรรมร้ายแรง เรียกว่า Serious Violent offence หมายถึง คดีที่มีฐานความผิดกำหนดอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่า 5 ปีและมีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 2 ปี

⁵ From Makarenko Jay. Op.cit. (p.1) อ้างถึงใน กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด JUDICIAL PROCESS FOR THE JUVENILE ACCUSED (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 153), โดย พิชญา เหลืองรัตนเจริญ, 2555, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁶ Loi sur le système de justice pénale pour les adolescents Publié par le ministre de la Justice.

⁷ หมายถึง ความผิดที่สามารถพิจารณาคดีได้โดยเร็วและไม่ต้องพิจารณาคดีโดยลูกขุนซึ่งมักจะมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ.

⁸ หมายถึง ความผิดที่ต้องมีการฟ้อง ไล่สวนและพิจารณาโดยลูกขุน.

หากปรากฏต่อศาลว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษทางอาญาแบบเดียวกับผู้ใหญ่ได้ (Adult Sentence) ต่อเมื่อศาลเห็นว่าการใช้การลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน (Youth Sentence) ไม่เพียงพอหรือไม่อาจใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ในการแก้ไขเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกกลับตนเป็นคนดีได้ ซึ่งมีฐานความผิดดังต่อไปนี้⁹

- (1) มาตรา 231 (first degree murder) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
- (2) มาตรา 235 (second degree murder) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น
- (3) มาตรา 239 ความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น
- (4) มาตรา 232 มาตรา 234 มาตรา 236 ความผิดฐานไม่มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่น

จนถึงแก่ความตาย

(5) มาตรา 273 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราจนผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส ความผิดลหุโทษหรือความผิดที่ไม่ร้ายแรง เรียกว่า Serious Offence หมายถึง คดีที่มีฐานความผิดภายใต้กฎหมายของรัฐสภาซึ่งกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี¹⁰

ตัวอย่างเช่น ถ้าเยาวชนถูกพบว่าผิดจริงในความผิดลหุโทษ (A Summary Conviction Offence) ตอนอายุสิบเจ็ดปีและเสร็จสิ้นการพิจารณาคดีเมื่อพวกเขาอายุสิบแปดปีแล้ว บันทึกลงของเด็กและเยาวชนจะยังคงสามารถเข้าถึงได้อย่างน้อยสามปีต่อมากล่าวคือจนกว่าเด็กและเยาวชนจะอายุยี่สิบเอ็ดหรือมากกว่า ถ้าเยาวชนได้ถูกพบว่ากระทำความผิดอุกฉกรรจ์ (indictable

⁹ Youth Criminal Justice Act s.c. 2002, c.1 ได้บัญญัติไว้ “*serious violent offence* means an offence under one of the following provisions of the *Criminal Code*:

- (a) section 231 or 235 (first degree murder or second degree murder);
- (b) section 239 (attempt to commit murder);
- (c) section 232, 234 or 236 (manslaughter); or
- (d) section 273 (aggravated sexual assault).

violent offence means

- (a) an offence committed by a young person that includes as an element the causing of bodily harm;
- (b) an attempt or a threat to commit an offence referred to in paragraph (a); or
- (c) an offence in the commission of which a young person endangers the life or safety of another person by creating a substantial likelihood of causing bodily harm.”

¹⁰ Youth Criminal Justice Act s.c. 2002, c.1 ได้บัญญัติไว้ “*serious offence* means an indictable offence under an Act of Parliament for which the maximum punishment is imprisonment for five years or more. (*infractio grave*).”

offence) บันทึกการกระทำความผิดจะสามารถเข้าถึงได้เป็นเวลาอย่างน้อยห้าปี กล่าวคือจนกระทั่งเด็กและเยาวชนอายุยี่สิบสามปีหรือมากกว่า¹¹

หากเยาวชนกระทำความผิดอื่นในขณะที่บันทึกการกระทำผิดกฎหมายเดิมยังคงมีผลอยู่ ระยะเวลาสิ้นผลของบันทึกจะต้องขยายออกไปอีก หากเยาวชนกระทำความผิดอื่นอีกภายหลังจากอายุ 18 ปี แต่ในขณะนั้นบันทึกการกระทำความผิดเหล่านั้นยังคงมีผลอยู่ บันทึกการกระทำความผิดในฐานะเยาวชนเหล่านั้นจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของบุคคล ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่¹²

เมื่อบันทึกการกระทำความผิดของเยาวชนถูกปิดแล้วจะถูกทำลายหรือส่งไปยังหอจดหมายเหตุแห่งชาติของแคนาดาหรือคลังจังหวัดอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อทำการจัดเก็บ บันทึกจะถูกเก็บไว้เพื่อใช้สำหรับวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น การวิจัยและสถิติแต่จะไม่สามารถใช้เพื่อระบุงการกระทำความผิดของเยาวชนได้อีก¹³

¹¹ Youth criminal justice act Article 119(2).

¹² Youth criminal justice act Article 119(9) “If, during the period of access to a record under any of paragraphs (2)(g) to (j), the young person is convicted of an offence committed when he or she is an adult,

(a) section 82 (effect of absolute discharge or termination of youth sentence) does not apply to the young person in respect of the offence for which the record is kept under sections 114 to 116;

(b) this Part no longer applies to the record and the record shall be dealt with as a record of an adult; and

(c) for the purposes of the Criminal Records Act, the finding of guilt in respect of the offence for which the record is kept is deemed to be a conviction”

¹³ Youth criminal justice act Article 128 (Disposition or Destruction of Records and Prohibition on Use and Disclosure) “(1) Subject to sections 123, 124 and 126, after the end of the applicable period set out in section 119 or 120 no record kept under sections 114 to 116 may be used for any purpose that would identify the young person to whom the record relates as a young person dealt with under this Act or the Young Offenders Act, chapter Y-1 of the Revised Statutes of Canada, 1985.

(2) Subject to paragraph 125(7)(c), any record kept under sections 114 to 116, other than a record kept under subsection 115(3), may, in the discretion of the person or body keeping the record, be destroyed or transmitted to the Librarian and Archivist of Canada or the archivist for any province, at any time before or after the end of the applicable period set out in section 119.

(3) All records kept under subsection 115(3) shall be destroyed or, if the Librarian and Archivist of Canada requires it, transmitted to the Librarian and Archivist, at the end of the applicable period set out in section 119 or 120.

ประเทศอื่น ๆ นั้นไม่สามารถเข้าถึงบันทึกการกระทำความผิดของเยาวชนได้ยกเว้นในกรณีที่น่ากังวลมาก อย่างไรก็ตาม ถ้าประเทศอื่นได้เก็บข้อมูลเหล่านี้ไว้แล้ว พวกเขาอาจตัดสินใจที่จะเก็บไว้ในไฟล์ของพวกเขาหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาการเข้าถึง เฉพาะในแคนาดาที่จะปิดบันทึกการกระทำความผิดของเยาวชนภายหลังจากระยะเวลาหนึ่ง¹⁴

3.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียมีพระราชบัญญัติ Criminal Records Act 1991 ซึ่งเป็นกฎหมายที่รวบรวมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรเอาไว้ รวมถึงการลบทะเบียนประวัติอาชญากรด้วย ซึ่งการลบทะเบียนประวัติอาชญากรนี้ หมายถึง การไม่เปิดเผยข้อมูลการกระทำความผิดเช่นเดียวกัน โดยบุคคลที่จะได้รับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรต้องถูกตัดสินลงโทษและผ่านการคุมประพฤติมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นไม่ให้บุคคลได้รับการลบทะเบียนประวัติ

---

(4) The Commissioner of the Royal Canadian Mounted Police shall remove a record from the automated criminal conviction records retrieval system maintained by the Royal Canadian Mounted Police at the end of the applicable period referred to in section 119; however, information relating to a prohibition order made under an Act of Parliament or the legislature of a province shall be removed only at the end of the period for which the order is in force.

(5) Despite subsections (1), (2) and (4), an entry that is contained in a system maintained by the Royal Canadian Mounted Police to match crime scene information and that relates to an offence committed or alleged to have been committed by a young person shall be dealt with in the same manner as information that relates to an offence committed by an adult for which a record suspension ordered under the Criminal Records Act is in effect.

(6) The Librarian and Archivist of Canada may, at any time, inspect records kept under sections 114 to 116 that are under the control of a government institution as defined in section 2 of the Library and Archives of Canada Act, and the archivist for a province may at any time inspect any records kept under those sections that the archivist is authorized to inspect under any Act of the legislature of the province.

(7) For the purposes of subsections (2) and (3), “destroy”, in respect of a record, means

(a) to shred, burn or otherwise physically destroy the record, in the case of a record other than a record in electronic form; and

(b) to delete, write over or otherwise render the record inaccessible, in the case of a record in electronic form”

¹⁴ Youth Criminal Justice Act - Sentencing and Records. Retrieved from 25 December, 2013, Retrieved May 17, 2015, from <http://www.lawlessons.ca/lesson-plans/2.7.youth-and-adult-records>.

อาชญากรด้วย หากเป็นการกระทำความผิดตามที่กฎหมายระบุไว้ หรือเป็นประเด็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่สำคัญ รวมถึงหากเป็นข้อมูลในกระบวนการก่อนขึ้นศาลก็สามารถเปิดเผยได้เช่นกัน ทั้งนี้บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ลบบทเขียนประวัติอาชญากรแล้วก็ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ผู้อื่นทราบ

นอกจากนี้คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายของออสเตรเลียยังมีแนวคิดในการลบบทเขียนประวัติการกระทำความผิดให้แก่เด็กและเยาวชนด้วย โดยได้เสนอแนะแนวทางใน ALRC 84 เพราะไม่ต้องการให้เด็กหรือเยาวชนมีตราบาปติดตัว เพราะเด็กหรือ เยาวชนอาจเติบโตไปเป็นอาชญากรเต็มตัวได้

3.2.1 หลักเกณฑ์การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน

ประเทศออสเตรเลียเป็นรัฐที่ตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวแยกออกมาต่างหากและนำเอาวิธีการสวัสดิการมาใช้สำหรับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้เยาว์ เป็นครั้งแรกในเดือน กรกฎาคม 1979 การออกกฎหมายจะเน้นถึงกระบวนการและสิ่งที่ถูกต้อง ด้วยการผ่านกฎหมายสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้เยาว์ในเดือนพฤษภาคม 1993 (Young Offenders Act 1993 และ Youth Court 1993) ซึ่งประกาศใช้วันที่ 1 มกราคม 1994¹⁵

มลรัฐควีนแลนด์ ได้บัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาไว้ใน The Juvenile Justice Act 1992 โดยมีหลักเกณฑ์กำหนดบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 17 ปีบริบูรณ์หรือบุคคลที่เข้าพนักงานได้กำหนดให้ยังเป็นเด็กหรือเยาวชนตามกฎหมายนี้ แต่ทั้งนี้ต้องอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์¹⁶

¹⁵ จาก การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก (Juvenile Justice): ศึกษากรณีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 103), โดย จำรัส รุ่งเรือง, ร้อยตำรวจเอก, 2547, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

¹⁶ จาก The Juvenile Justice Act 1992, section 6 ได้บัญญัติไว้ “(1) The Governor in Council may, by regulation, fix a day after which a person will be a child for the purposes of this Act if the person has not turned 18 years.

(2) A person of 17 years who commits an offence before the commencement of the regulation will not be taken, after the commencement, to have committed the offence as a child in a subsequent proceeding for the offence.” (อ้างถึงใน การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ: ศึกษาเฉพาะกรณีการลงโทษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 55). เล่มเดิม).

มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ได้บัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาไว้ใน The Children’s Court of Western Australia Act 1988¹⁷ โดยบัญญัติว่าต้องเป็นบุคคลที่อายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์หรือในขณะที่กระทำความผิดทางอาญามีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์หรือในกรณีที่มาหลักฐานในการยืนยันอายุ หากเป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่าบุคคลนั้นอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์¹⁸

มลรัฐวิกตอเรีย ได้บัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาไว้ใน The Children and Young Persons Act 1989¹⁹ โดยต้องเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดซึ่งมีอายุไม่ถึง 17 ปีบริบูรณ์ แต่มากกว่า 10 ปีในขณะที่กระทำความผิดนั้นแต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ หรือมากกว่าในเวลาก่อนที่จะมีศาลเด็กแห่งมลรัฐวิกตอเรียและในกรณีที่มิคำสั่งให้รวมไปถึงผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี²⁰

มลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย ในการพิจารณามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนนั้นจำเป็นต้องพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับเยาวชน 2 ฉบับคือ The Youth Court Act 1993²¹ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจของศาลเยาวชน The Young Offender Court Act 1993²² เป็นกฎหมายกำหนดวิธีปฏิบัติต่อเยาวชนที่กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุมากกว่า 10 ปีแต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ รวมถึงผู้ที่ในขณะที่ลงมือกระทำความผิดนั้นอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ด้วย²³

¹⁷ การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ:ศึกษาเฉพาะกรณีการรอลงโทษ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) (น. 56). เล่มเดิม.

¹⁸ แหล่งเดิม.

¹⁹ Children’s Court of Western Australia Act 1988, section 1 บัญญัติว่า “Short title This Act may be cited as the Children’s Court of Western Australia Act 1988.”

²⁰ การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ:ศึกษาเฉพาะกรณีการรอลงโทษ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) (น. 58). เล่มเดิม.

²¹ The Youth Court Act 1993, section 1 ได้บัญญัติว่า “Short title This Act may be cited as the Youth Court Act 1993.”

²² Young Offenders Act 1993, section 1 ได้บัญญัติว่า “Short title This Act may be cited as the Young Offenders Act 1993.”

²³ The Young Offender Court Act 1993 section 4(1). (อ้างถึงใน การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ:ศึกษาเฉพาะกรณีการรอลงโทษ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) (น. 60). เล่มเดิม).

3.2.2 มาตรการในการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ออสเตรเลียยังไม่มีกฎหมายการลงทะเบียนประวัติอาชญากรสำหรับเด็กและเยาวชนออกมาอย่างชัดเจน แต่คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายของออสเตรเลีย (Australian Law Reform Commission) ได้ริเริ่มเสนอแนะแนวทางในการออกกฎหมายให้สิทธิแก่เยาวชนในการลงทะเบียนประวัติอาชญากร โดยกำหนดให้อยู่ใน ALRC 84

ทั้งนี้กรอบความคิดหรือวัตถุประสงค์สำหรับการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดในกรณีของเยาวชนกระทำความผิด คือ ไม่ต้องการให้เด็กหรือเยาวชนเติบโตไปเป็นอาชญากรเต็มตัว เพราะ หากเด็กหรือเยาวชนนั้นยังคงมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัวอยู่ จะทำให้เป็นตราบาปของเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น ส่งผลกระทบที่สำคัญต่อเด็กและเยาวชนนั้น โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการประกอบอาชีพ²⁴ ตลอดจนผลกระทบอื่น ๆ ของการบันทึกซึ่งข้อมูลประวัติอาชญากรรม ดังต่อไปนี้

(1) ใบอนุญาตที่ต้องตรวจสอบบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรมของบุคคลเพื่อรับเข้าทำงาน โดยพิจารณาจากทะเบียนใบอนุญาต ซึ่งต้องพิจารณาจากแต่ละบุคคล ประวัติการกระทำความผิดและลักษณะงานที่บุคคลเหล่านั้นจะประกอบอาชีพ โดยเฉพาะ²⁵ ดังนั้น การที่บุคคลจะถูกคัดเลือกให้เข้าทำงานหรือไม่จึงพิจารณาจากลักษณะงานและทะเบียนประวัติอาชญากรรมเป็นสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ บุคคลควรได้รับสิทธิหรือโอกาสในการร้องขอต่อศาลชั้นอุทธรณ์เมื่อบุคคลถูกเลือกปฏิบัติเหตุเพราะถูกบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรม

(2) วิชาชีพด้านสุขภาพ กรมสุขภาพของรัฐนิวเซาท์เวลส์ต้องออก “บัตรรับรองทะเบียนประวัติสำหรับการหางาน สำหรับผู้ปฏิบัติงานเชิงคลินิก” ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการบรรจุบุคคลเข้าทำงาน บุคคลที่ถูกจ้างให้ทำงานเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณสุขสำหรับรัฐนิวเซาท์เวลส์ ในฐานะลูกจ้างหรือในตำแหน่งงานอื่น ๆ ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรม เพื่อเป็นคู่มือในการพิจารณาในการรับเข้าทำงาน หากพบว่าเคยถูกพิพากษาลงโทษความผิดจรรยาบรรณในคดีอาญา หรือคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป เมื่อบุคคลมีทะเบียนประวัติอาชญากรรม นายจ้างจะประเมินความเสี่ยงเพื่อพิจารณาว่าความผิดที่เคยกระทำจะก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือต่อประชาชนผู้ใช้บริการ

²⁴ Australian Law Reform Commission 84, Art. 19, Section. 19.117. อ้างถึงในจางส์วัตส์ พิสิฐพันธ์, เล่มเดิม (น. 85).

²⁵ From Children's Crimanal Record and Convictions Legal Aid, Children's Legal Service Conference 2010 (p. 38), by Aaron Tang and Louise Brown, Updated September, 2011.

หน่วยงานสาธารณสุขหรือไม่²⁶ ดังนั้น บุคคลที่จะประกอบอาชีพในวิชาชีพพยาบาล ทันตแพทย์ จักษุแพทย์ แพทย์ผู้ประกอบเวชกรรม ซึ่งตามพระราชบัญญัติผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ ค.ศ. 1992 มาตรา 15²⁷ บัญญัติไว้ให้ต้องลงทะเบียนประกอบวิชาชีพ หากตรวจสอบพบทะเบียน ประวัติอาชญากรรม คณะกรรมการพิจารณาคณสมบัติของผู้ลงทะเบียนวิชาชีพมีสิทธิไม่รับ จดทะเบียนประกอบวิชาชีพได้ แตกต่างจากรัฐในดินแดนอาณาเขตทางภาคเหนือของออสเตรเลีย (นอร์เทิร์นเทร์ริทอรี) และรัฐแทสมเนีย ซึ่งถือว่าการตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากรรม ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ เป็นการละเมิดต่อพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ²⁸

²⁶ Ibid.

²⁷ Medical Practice Act 1992, section 15 บัญญัติว่า “Registration may be refused if applicant convicted of offence

15 Registration may be refused if applicant convicted of offence

(1) The Board may refuse an application for registration if:

(a) the applicant has been convicted of or made the subject of a criminal finding for an offence (either in or outside the State), and

(b) the Board is of the opinion that the circumstances of the offence are such as to render the applicant unfit in the public interest to practise medicine.

(2) The Board is to have regard to the nature of an offence (such as, for example, whether it is of a trivial nature) and the circumstances in which it was committed in making a decision under this section.”

²⁸ Anti Discrimination Act 1992(NT),Section 26 “Unnecessary information

(1) A person shall not ask another person, whether orally or in writing, to supply information on which unlawful discrimination might be based.

(2) Subsection (1) does not apply to a request that is necessary to comply with, or is specifically authorised by:

(a) a law of the Territory or the Commonwealth; or

(b) an order of a court or tribunal ; or

(c) a provision of an order or award of a court or tribunal having power to fix minimum wages and other terms of employment; or

(d) a provision of an industrial agreement; or

(e) an order of the Commissioner.

(3) Subsection (1) does not apply if the person proves, on the balance of probabilities, that the information was reasonably required for a purpose that did not involve discrimination.”

โดยมีตัวอย่างคดีเลขที่ อีไอซี 92-859 ข้อพิพาทระหว่าง นางสาวฮอสคิง กับ ฟราเซอร์ ในปี ค.ศ. 1996²⁹ ดังนี้

คดีเลขที่ อีไอซี 92-859 นางสาวฮอสคิง ปฏิเสธที่จะให้ความยินยอมให้หน่วยงานตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากรรม แม้ว่าทะเบียนประวัติจะปราศจากมลทินใด ๆ บนพื้นฐานว่าการขอจดทะเบียนประกอบวิชาชีพพยาบาล เป็นทะเบียนประวัติรับรองความประพฤติและความซื่อสัตย์ของวิชาชีพได้เพียงพอแล้ว แต่นางสาวฮอสคิงกลับถูกปฏิเสธการจ้างงาน คณะกรรมการต่อต้านการเลือกปฏิบัติในเขตเหนือ ตรวจสอบพบว่าการกระทำดังกล่าวไม่มีผลโดยตรงในการปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งพยาบาล เพราะฉะนั้นนโยบายที่ต้องตรวจสอบบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาล เป็นการละเมิดพระราชบัญญัติต่อต้านการเลือกปฏิบัติในดินแดนอาณาเขตทางภาคเหนือ (นอร์ทเทิร์นเทร์ริทอรี)

(3) ความน่าเชื่อถือในการประกอบอาชีพทางกฎหมาย บุคคลที่ประกอบอาชีพทนายความหากถูกเปิดเผยประวัติอาชญากรรมส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือจากประชาชน³⁰

(4) การตรวจคนเข้าเมือง หนังสือเดินทางอาจถูกยกเลิกหากบุคคลมีประวัติอาชญากรรม³¹ ดังนี้

(4.1) ศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุก 1 ปีหรือมากกว่านั้น

(4.2) ศาลตัดสินลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

(4.3) เคยต้องคำพิพากษาเกินกว่า 2 ครั้งและศาลเคยพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

(4.4) เป็นผู้กระทำความผิดและพิพากษาตัดสินให้ปล่อยตัว เนื่องจากเป็นบุคคลวิกลจริต

(5) ถูกตัดสิทธิในอาชีพขณะถูกขุ่นในศาล เพราะเหตุขาดคุณสมบัติในการเป็นลูกขุนของคณะลูกขุนในศาลตามพระราชบัญญัติคณะลูกขุน เนื่องจากมีสาเหตุดังนี้³²

(5.1) นับแต่วันสมัครตรวจสอบพบว่ามีประวัติถูกจำคุกในระยะเวลา 10 ปี

(5.2) เคยถูกกักตัวในศูนย์กักกันเยาวชนในระหว่างพิจารณาศาลมีคำสั่งให้กักขังและได้รับการประกันตัว หรืออยู่ในระหว่างคุมความประพฤติ

²⁹ Children's Crimanal Record and Convictions Legal Aid, Children's Legal Service Conference 2010 (pp. 38-39), by Aaron Tang and Louise Brown, Updated September, 2011.

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid.

³² Ibid.

(6) เด็กและเยาวชนประสบปัญหาการมีที่พักอาศัยทำให้กลายเป็นบุคคลไร้บ้าน เนื่องจากถูกรื้อถอนจากเจ้าของผู้ให้เช่าที่อยู่อาศัย ครอบครัวผู้อุปการะหรือประเทศที่ลี้ภัยให้เปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรม³³ ทั้งนี้ เห็นว่าบุคคลจะไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวอุปการะหรือรัฐที่ลี้ภัยก็ตาม แต่ครอบครัวผู้รับอุปการะย่อมมีสิทธิโดยชอบในการรับทราบข้อมูลอาชญากรรมของเด็กและเยาวชน ในการพิจารณาก่อนดำเนินการรับเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนเพื่อสวัสดิภาพในครอบครัว และความมั่นคงภายในประเทศในการป้องปรามการเกิดอาชญากรรมในอนาคต

(7) การจ้างงาน การจ้างบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิดเข้าทำงาน เป็นสิ่งสำคัญในการสมานฉันท์ในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ๆ และเยาวชนซึ่งเริ่มต้นประกอบอาชีพ ซึ่งการจ้างบุคคลเข้าทำงานสร้างความมีอิสระ การบริหารจัดการเงินเพื่อใช้ในการดำรงชีพ การสร้างเครือข่ายทางสังคม ตลอดจนการสร้างความสำนึกของการเสียสละ นำไปสู่การปรับปรุงคุณค่าและความเชื่อมั่นของบุคคล โดยมีหลักฐานว่าการจ้างงานเป็นการสร้างผลประโยชน์แก่ชุมชน และลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีของศาล และการกักขัง บุคคลที่หวนกลับมากระทำ ความผิดอาชญากรรมอีก ประมาณร้อยละ 60 -70 คือ บุคคลที่ไม่มียานทำ เนื่องจากบุคคลซึ่งเป็น นายจ้างไม่ต้องการรับบุคคลมีประวัติอาชญากรรม โดยวิเคราะห์จากงานวิจัยในเรื่อง ทักษะคติดของ นายจ้างต่อการจ้างอดีตนักโทษ³⁴ ดังนี้

(7.1) ร้อยละ 12 นายจ้างตกลงรับบุคคลที่มีประวัติอาชญากรรมเข้าทำงาน³⁵

(7.2) ร้อยละ 66 หากนายจ้างทราบประวัติการกระทำความผิด จะไม่จ้างบุคคล เหล่านั้นเข้าทำงาน

ในปัจจุบันการรับบุคคลเข้าทำงานในภาครัฐของ รัฐนิวเซาท์เวลส์ต้องผ่านการตรวจสอบ ทะเบียนประวัติอาชญากรรมเพิ่มขึ้น และการรับบุคคลเข้าทำงานบุคคลต้องถูกตรวจสอบทะเบียน ประวัติอาชญากรรม เมื่อยังไม่ไม่มีบทบัญญัติบัญญัติให้ต้องขอทะเบียนประวัติอาชญากรรม นายจ้างจึงให้ ผู้สมัครงานยินยอมให้มีการตรวจสอบทะเบียนประวัติของผู้หางานเสียก่อน หากผู้สมัครงาน ไม่ยินยอม โอกาสที่จะถูกรับเลือกเข้าทำงานจึงมีน้อยมาก

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

³⁵ Report to the Criminology Research Council Grant 02-03 April 2004, Deakin Univeristy, by S. Albright, F. Denq, „Employer attitudes toward hiring ex-offenders (1996) 76 Prison Journal (pp. 118, 137). See also Joe Graffman, Alison Shinkfield, Barbara Lavelle and Lesley Hardcastle, „Attitudes of Employers, Corrective Services Workers, Employment Support Workers, and Prisoners and Offenders Towards Employing Ex-Prisoners.

สิทธิของนายจ้างในการรับสมัครบุคคลเข้าทำงานนั้น นายจ้างไม่เพียงสามารถร้องขอทะเบียนประวัติอาชญากรเท่านั้น ยังมีสิทธิสอบถามผู้สมัครว่าเคยถูกฟ้องร้องด้วยข้อหาในคดีอาญาหรือไม่ ซึ่งจะมีผลต่อการคัดเลือกเข้าทำงานแม้ว่าศาลจะพิพากษาตัดสินว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ตาม³⁶ ทั้งนี้ รัฐนิวเซาท์เวลส์ยังไม่มีกรอบบทบัญญัติต่อต้านการเลือกปฏิบัติภายในรัฐนิวเซาท์เวลส์ ซึ่งจะจัดการเกี่ยวกับ “ใบรับสมัครงาน” และ “บันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรม”

ดังนั้น การคงอยู่ซึ่งทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชน เป็นการสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชน แม้ว่าจะมีเงื่อนไขในการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมของบุคคล โดยอาศัยความยินยอมของบุคคลก็ตาม แต่การบันทึกหรือเปิดเผยทะเบียนประวัติอาชญากรรมสามารถหลีกเลี่ยงได้ เพื่อเป็นการฟื้นฟูจิตใจและสมรรถภาพของเด็กและเยาวชนให้เพิ่มขึ้น รัฐจึงนำมาตรการการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดมาบังคับใช้ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่ชุมชน กลับมาสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ โดยการได้รับการจ้างงาน หรือทำงานอาสาสมัครต่อไป

วิธีดำเนินการในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนั้น อาจจะมีการกำหนดหรือจำกัดระยะเวลาของการที่จะคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ซึ่งในประเด็นนี้มีความคิดเห็นของหลายฝ่ายที่แตกต่างกัน เช่น ให้ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดยังคงอยู่จนกระทั่งเด็กหรือเยาวชนมีอายุ 18 ปี จึงจะได้รับสิทธิในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด บางฝ่ายเสนอว่าให้ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดยังคงอยู่ประมาณ 2 ถึง 3 ปี หลังจากมีการตัดสินลงโทษประกอบกับไม่มีการกระทำความผิดอื่นใดอีก หรือให้ลบทะเบียนประวัติอาชญากรได้เมื่อตัดสินลงโทษไปแล้วเป็นระยะเวลา 2 ปีหรือเมื่อเด็กหรือเยาวชนนั้นอายุถึง 18 ปีแล้วแต่ที่กำหนดระยะเวลาใดจะมาถึงก่อน โดยในการลบข้อมูลนั้นอาจใช้วิธีการเหมือนกรณีทั่วไป กล่าวคือ ไม่ให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่เด็กหรือเยาวชนนั้นจะต้องมีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น คดีนั้นได้ผ่านไปแล้วยังน้อยเป็นระยะเวลา 5 ปี โทษที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้น ต้องเป็นโทษจำคุกอย่างสูง 30 ปี โทษปรับ หรือการบริการชุมชน เป็นต้น หรือเด็กหรือเยาวชนนั้นต้องไม่ได้กระทำความผิดอื่นใดอีกในระยะเวลา 5 ปี ก่อนที่จะมีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด³⁷

นอกจากนี้ขอบเขตการกระทำความผิดที่เข้าข่ายให้สามารถลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้นั้น ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเซาท์เวลส์ ได้กำหนดไว้ตามรัฐบัญญัติคดีเด็ก

³⁶ Children’s Crimanal Record and Convictions Legal Aid, Children’s Legal Service Conference 2010 (p. 35), by Aaron Tang and Louise Brown, Updated September, 2011.

³⁷ Australian Law Reform Commission 84, Art. 19, Section.19.120. (อ้างถึงใน แหล่งเดิม).

(วิธีพิจารณาความอาญา) 1987 (พ.ศ. 2530) มาตรา 38³⁸ ได้บัญญัติไว้ตาม (1) หากศาลคดีเด็กพบว่าบุคคลไม่ได้กระทำความผิดที่หน่วยงานบังคับไว้ หรือพบว่าบุคคลกระทำความผิดดังกล่าว แต่มีคำสั่งยกฟ้องในข้อหาที่นั้นภายใต้มาตรา 33(1)(a)(i) ศาลคดีเด็กจะต้องทำคำสั่งให้ส่งแผนภาพลายพิมพ์นิ้วมือ และลายเส้นบนฝ่ามือ รวมทั้งประวัติการมีคำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่ถูกทำลายไป (นอกเหนือจากประวัติของศาลคดีเด็ก)

(2) หากศาลคดีเด็กพบว่าบุคคลกระทำความผิดในความผิดที่หน่วยงานบังคับไว้ และทำคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาตามมาตรา 33 คือ กรณีที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนอาจทำคำสั่งได้หากพบว่ามีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน มาตรานี้กำหนดการระวางโทษสำหรับความผิดเช่นเดียวกับ การอ้างอำนาจของศาลที่สั่งอนุญาตในข้อหาสำหรับความผิดที่ถูกยกฟ้อง ซึ่งถ้าความเห็นตามพฤติการณ์แห่งคดีมีเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำดังกล่าว ศาลคดีเด็กก็อาจทำคำสั่ง ไม่ว่าจะป็นคำร้องขอของบุคคล หรือสิ่งอื่นใดก็ตาม เรียกเก็บแผนภาพ ลายพิมพ์นิ้วมือ และลายเส้นบนฝ่ามือ รวมทั้งประวัติการมีคำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาที่ถูกทำลายไป นอกเหนือจากประวัติของศาลคดีเด็ก

(3) ถ้าศาลคดีเด็กทำคำสั่งตามอนุมาตรา (1) หรือ (2) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลย่อมจะทำให้เกิดสำเนาของคำสั่งที่ให้ไว้แก่บุคคล และหากบุคคลนั้นเป็นเด็ก ผู้นั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อเด็กนั้นด้วย

การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยการทำลายแผนภาพลายพิมพ์นิ้วมือ ลายเส้นบนฝ่ามืออันเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลของประเทศออสเตรเลีย

³⁸ Children (Criminal Proceedings) Act 1987, Section 38 ได้บัญญัติไว้

“(1) If the Children 's Court finds a person not guilty of an offence to which this Division applies, or finds a person guilty of such an offence but makes an order dismissing the charge under section 33 (1) (a) (i), the Children 's Court is to make an order that requires any photographs, finger-prints and palm-prints, and any other prescribed records (other than records of the Children 's Court), relating to the offence to be destroyed.

(2) If the Children 's Court finds a person guilty of an offence to which this Division applies and makes any other order in respect of the person under section 33, it may, if it is of the opinion that the circumstances of the case justify its doing so, make an order (whether on the application of the person or otherwise) that requires any photographs, finger-prints and palm-prints, and any other prescribed records (other than records of the Children 's Court), relating to the offence to be destroyed.

(3) If the Children 's Court makes an order under subsection (1) or (2) in respect of a person, it shall cause a copy of the order to be given to the person and, if the person is a child, to a person responsible for the child.”

มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ยังปรากฏอยู่ในรัฐบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาเด็ก 1987 มาตรา 48V³⁹ ว่าด้วยการทำลายแผ่นภาพ ลายพิมพ์นิ้วมือ ลายเส้นบนฝ่ามือ และประวัติการกระทำความผิด มีหลักเกณฑ์คือ

(1) ภายใต้มาตรา 38 มีขอบเขตรวมถึงคำสั่งของศาลคดีเด็กภายใต้มาตรา 48R(2)⁴⁰ ได้แก่ ตามมาตรา 48R(1) คือ คำร้องขอหลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ทำขึ้นตามระเบียบและเป็นที่น่าพอใจต่อศาลว่าเด็กได้ประพฤติตนตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของศาลในระยะเวลาที่คำสั่งมีผลบังคับใช้ มาตรา 48R(2) คือ คำสั่งที่ศาลยกฟ้องข้อกล่าวหาว่าเด็กและเยาวชนนั้นได้กระทำความผิด เป็นต้น

(2) กรณีที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในอนุมาตรา (1) ให้จำกัดคำร้องขอตามมาตรา 38 เรื่องคำตัดสินที่ออกโดยศาลคดีเด็กว่าเด็กไม่ได้กระทำความผิดในความผิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาความซึ่งได้ตัดสินตามการเพิกถอนคำสั่งที่ให้ดำเนินการเกี่ยวกับเด็ก

³⁹ Children (Criminal Proceedings) Act 1987, Section 48V ได้บัญญัติไว้

“Destruction of photographs, finger-prints, palm-prints and other records

(1) Section 38 extends to an order of the Children 's Court under section 48R (2) directing that a charge for an offence be dismissed in the same way as it extends to an order dismissing a charge for an offence made under section 33 (1) (a).

(2) Nothing in subsection (1) limits the application of section 38 to any finding by the Children 's Court that a child is not guilty of a relevant offence in proceedings that have been determined following the revocation of a youth conduct order.”

⁴⁰ CHILDREN (CRIMINAL PROCEEDINGS) ACT 1987 - SECT 48R

Consequences of compliance with final youth conduct orders

“ (1) On an application made in accordance with the regulations, the Children 's Court may deal with a child under this section if the Court is satisfied that the child has substantially complied with the terms of a final youth conduct order during the period the order was in effect.

(2) The Children 's Court may make an order directing that the charge for a relevant offence committed (or alleged to have been committed) by a child be dismissed if:

(a) the child did not plead guilty to (or had not yet been found guilty of) the relevant offence before the Children 's Court made a final youth conduct order in relation to the offence, or

(b) the child pleaded guilty to the relevant offence before the Children 's Court made a final youth conduct order in relation to the offence.

(2A) If the Children 's Court refuses to dismiss a charge for a relevant offence under subsection (2), the Court is to state the reasons for its refusal.”

อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นกรณีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดในส่วนของเด็กหรือเยาวชนมีข้อยกเว้นเช่นกัน กล่าวคือ หากเป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ จะไม่สามารถลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดให้เด็กหรือเยาวชนผู้นั้นได้

ส่วนข้อมูลทะเบียนประวัติในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีหลากหลายความคิดเห็น⁴¹ เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ จะไม่สามารถลบได้ เพราะข้อมูลในส่วนนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้ประกอบการพิจารณาถึงทางเลือกที่เหมาะสม หากเกิดกรณีที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิดใด ๆ ในอนาคตอีก แต่ทั้งนี้ข้อมูลนี้จะไม่สามารถนำมาใช้เพิ่มเติมความผิด รวมถึงจะไม่ใช้ในทางเป็นผลร้ายแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นอีกด้วย ส่วนความคิดเห็นอีกแนวหนึ่งมองว่าข้อมูลในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะปรากฏอยู่เป็นระยะเวลา 5 ปี และเมื่อครบระยะเวลาดังกล่าวให้ลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดโดยอัตโนมัติ แต่ทั้งนี้ต้องไม่มีการกระทำความผิดอาญาอื่นใดอีก⁴²

⁴¹ Australian Law Reform Commission 84, Art. 19, Sec.19.126.

“Retention of police records is also a concern for young offenders. Police generally retain a record of a young offender's contact with the police and courts even when no conviction is recorded or no formal record is kept. This internal police record assists police to determine appropriate action to be taken in relation to the child in any future dealings with him or her. The record cannot be used in sentencing for further offences or in any other way adverse to the child. However, submissions expressed concern about the adverse effect on children's future prospects of retaining police records indefinitely. Most agreed that police records should be retained only for a limited period. There is already some provision for this in State and Territory legislation. In New South Wales, for example, the Children's Court may order destruction of a range of records including photographs, fingerprints and any other prescribed records other than records of the Children's Court.[207] Presumably, 'other prescribed records' would include such things as records of official cautions. Submissions expressed concern that the requirements concerning destruction of police records of juvenile offenders, where they exist, should be properly enforced.” (อ้างถึงใน แหล่งเดิม).

⁴² Australian Law Reform Commission 84, Art. 19, Sec19.127.

A submission from the AFP opposed the proposal in DRP 3 for the automatic destruction of police records after five years. The AFP preferred a system for police records based on similar principles to those which apply to convictions under the Commonwealth spent convictions legislation. This would include appropriate requirements regarding non-disclosure of this type of information.[209] However, the stigmatisation of a criminal record is not restricted to the public arena. If police records are retained, they will undoubtedly affect police decision making in later contacts with the young person. The Inquiry recognises that police need access to information about potential offenders in their investigations. However, the patterns of youth offending mean that most young offenders do not re-offend. Young people who have not re-offended within five years are

3.3 ประเทศนิวซีแลนด์

3.3.1 หลักเกณฑ์การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน

ระบบความยุติธรรมสำหรับผู้เยาว์ ระบบนี้มีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเด็ก ผู้เยาว์ และครอบครัวปี 1389 (Children, Young Persons and Their Families Act 1989) ใช้กับเด็ก หมายถึงเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 14 ปี และผู้เยาว์ เด็กที่มีอายุ 14 ถึง 17 ปี แต่ไม่รวมถึงเด็กและเยาวชนที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการส่งเสริมความผาสุกของเด็ก ผู้เยาว์และครอบครัว โดยมีประกันว่าในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด เด็กและเยาวชนจะต้องรับผิดชอบและถูกไต่ถามเพื่อให้ยอมรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตน ให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการยอมรับผิดและยอมเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม และทำงานสาธารณเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป⁴³

3.3.2 มาตรการทางกฎหมายในการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ประเทศนิวซีแลนด์มีพระราชบัญญัติลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ได้แก่ The Criminal Records (Clean Slate) Act 2004 โดยกฎหมายฉบับนี้มีขึ้นเพื่อให้บุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสามารถกล่าวอ้างได้ว่าตนเองไม่เคยมีข้อมูลประวัติการกระทำความผิดมาก่อน โดยการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หมายถึง การปกปิดไม่เปิดเผยข้อมูลการกระทำความผิด ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับประโยชน์ไว้ด้วย กล่าวโดยสรุปคือ บุคคลนั้นต้องไม่ได้กระทำความผิดตามที่ระบุเอาไว้ เช่น ความผิดเกี่ยวกับเพศ ประกอบกับบุคคลนั้นได้ผ่านขั้นตอนการแก้ไขฟื้นฟูครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนต้องยื่นคำร้องต่อศาล District Court เพื่อให้ศาลพิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่บุคคลนั้นจะได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด หากศาล District Court ไม่อนุญาตให้บุคคลผู้ยื่นคำร้องได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ผู้นั้นสามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาล High Court ได้ อย่างไรก็ตามกฎหมายก็ได้กำหนดข้อยกเว้นให้มีการเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ กล่าวคือ

---

unlikely to offend again. Subject to the same exceptions noted at paras 19.122-124, the utility of retaining outgrow his or her record.” (อ้างถึงใน แหล่งเดิม).

⁴³ จาก Children, Young Persons and Their Families Act 1989, section 2(1). การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก: ศึกษากรณีการประชุมกลุ่มครอบครัว (น. 91). เล่มเดิม.

หากเป็นประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และอาชีพที่สำคัญ ก็จะต้องมีการเปิดเผยประวัติการกระทำความคิดให้สามารถตรวจสอบได้

พระราชบัญญัติ The Criminal Records (Clean Slate) Act 2004 ของประเทศนิวซีแลนด์ ได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลที่กระทำความผิดทางเพศตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ the Crimes Act 1961 และพระราชบัญญัติ the Crimes Act 1908 อาชีพ ประเทศนิวซีแลนด์ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 132 ของพระราชบัญญัติ อาชญากรรม 1961 การร่วมประเวณีกับเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 12 ปี บุคคลใดข่มขืนกระทำชำเรากับเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปีต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี ถ้าเป็นการพยายามข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงที่อายุต่ำกว่า 12 ปีต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี⁴⁴ หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดธรรมชาติ เป็นต้น ให้ได้รับโอกาสในการลบทะเบียนประวัติอาชญากร ดังนั้นหากเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเด็กแล้ว จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เพราะถือเป็นบุคคลที่ไม่สมควรได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนดังกล่าว

สรุปแล้วการลบทะเบียนประวัติอาชญากรในกรณีของเยาวชนกระทำความผิดของกฎหมายทั้ง 3 ประเทศนี้ จะเห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงกับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรกรณีทั่วไป ทั้งรูปแบบและกระบวนการลบทะเบียนประวัติอาชญากรส่วนที่มีความแตกต่างกันนั้นเป็นเพียงเรื่องรายละเอียด แต่ประเด็นที่มีความแตกต่างจากกรณีทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด คือ ผลของการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด รวมถึงการทำลายทะเบียนประวัติอาชญากรด้วย จึงเห็นได้ว่ากฎหมายของแต่ละประเทศมีความแตกต่าง ทั้งระเบียบขั้นตอน ตลอดจนข้อยกเว้นที่ไม่เหมือนกัน แต่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือ เพื่อให้เด็กและเยาวชนไม่มีตราบาปหรือมลทินติดตัว ซึ่งกฎหมายของประเทศแคนาดาได้กำหนดการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดไว้อย่างละเอียดชัดเจน โดยประเทศแคนาดามีการกำหนดทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนซึ่งกระทำความผิดไว้อย่างชัดเจนในรูปแบบของกฎหมายครอบครัว หากเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวย่อมมีสิทธิขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนดังกล่าวได้ จึงเห็นได้ว่าประเทศแคนาดาโดยการกำหนดมาตรการขึ้นเพื่อปกป้องไม่ให้เกิดการกระทำของเด็กและเยาวชนซึ่งกระทำความผิดได้รับมลทินติดตัวซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของเด็กและเยาวชนในอนาคต ซึ่งประเทศแคนาดาคำนึงถึงการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนภายหลังพ้นโทษเป็นสำคัญ จึงตรากฎหมายว่าด้วยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ โดยกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการปกปิดรวมถึงการทำลายทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชนเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนถูกตัดสินโทษหรือ

⁴⁴ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด JUDICIAL PROCESS FOR THE JUVENILE ACCUSED (น. 55). เล่มเดิม.

โอกาสต่าง ๆ ที่สมควรได้รับในอนาคต อีกทั้งในประเทศออสเตรเลียได้มีการกำหนดกรอบความคิด กำหนดอัตราโทษร้ายแรงและไม่ร้ายแรงตลอดจนวัตถุประสงค์สำหรับการคัดแยกเพื่อลบทะเบียน ประวัติการกระทำความผิดไว้ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อกรอบอาชีพของเด็กและเยาวชน ในอนาคต โดยเฉพาะการลดรอนสิทธิของบุคคลในการประกอบวิชาชีพ เช่น การขาดความ น่าเชื่อถือ การถูกตัดสิทธิในการประกอบอาชีพ เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดคดีตัวอย่างคำพิพากษาคดี เลขที่ อีไอซี 92-859 โจทก์ฟ้องร้องเพราะถูกตัดสิทธิจากการประกอบอาชีพพยาบาลซึ่งเป็นวิชาชีพ ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเซาท์เวลส์จึงกำหนดการทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือไว้ในรัฐธรรมนูญวิธี พิจารณาความอาญาเด็ก 1987 ไว้ ส่วนในประเทศนิวซีแลนด์เมื่อเด็กและเยาวชนผ่านกระบวนการ แก้ไขฟื้นฟูมาแล้วย่อมได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด แต่ทั้งนี้ได้กำหนด ข้อยกเว้นเด็ดขาดห้ามลบบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดฐานกระทำชำเราเด็กที่อายุต่ำกว่า 12 ปี หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดธรรมชาติ กล่าวคือ การกระทำชำเราในผู้เสียหายที่เป็นเด็กและผู้กระทำความผิดในขณะนั้นเป็นเด็กและเยาวชน พิจารณาได้ว่าประเทศนิวซีแลนด์ถือว่าการกระทำ ความผิดทางเพศต่อเด็กเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงไม่อาจให้ลบบทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดได้ แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะเป็นเด็กและเยาวชนก็ตาม

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายในการดำเนินการให้มีการคัดแยกขยะเปียกประวัติกการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

กฎหมายว่าด้วยการคัดแยกขยะเปียกประวัติกการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนในต่างประเทศมีรูปแบบ วิธีการที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งทำให้ทราบถึงข้อดี และข้อเสียของกฎหมายแต่ละฉบับ ในบทนี้จึงจะได้ทำการวิเคราะห์กฎหมายเหล่านั้นในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นไปได้ในการลบทะเบียนประวัติกการกระทำคามผิดสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย วิธีการในการลบทะเบียนประวัติกการกระทำคามผิด ข้อยกเว้นของการลบทะเบียนประวัติกการกระทำคามผิด รวมไปถึงผลของการลบทะเบียนประวัติกการกระทำคามผิด ข้อยกเว้นของการลบทะเบียนประวัติกการกระทำคามผิด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการลบทะเบียนประวัติกการกระทำคามผิดสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

4.1 วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการเปิดเผยขยะเปียกประวัติกการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชน

ข้อมูลประวัติกอาชญากรรมถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล¹ ที่ได้รับการคุ้มครองและมีข้อจำกัดในการเข้าถึงหรือเปิดเผยข้อมูล ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ภายใต้เปิดเผยข้อมูลต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนเปิดเผย เว้นแต่กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม การเปิดเผยขยะเปียกประวัติกอาชญากรรมตามประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 32 บทที่ 4 เรื่องการพิมพ์ลายนิ้วมือ ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยขยะเปียกประวัติกการกระทำคามผิดที่ถูกคัดแยกประเภทการกระทำคามผิดไว้ และขยะเปียกประวัติก

¹ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 14 บัญญัติว่า นิยามคำว่า “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติกสุขภาพ ประวัติกอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึก...”

ถูกจำแนกให้ออกจากสารบบแต่ยังคงบันทึกไว้เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการตามความจำเป็น เห็นได้ว่าทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดที่มีความจำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรมนั้นควรได้รับการจัดเก็บไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม แต่ทั้งนี้ฐานการกระทำคามผิดที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมก็ยังคงถูกบันทึกอยู่ในระบบ ทำให้ผู้กระทำคามผิดมีตราบาปติดตัว เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ การเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดมีผลกระทบดังต่อไปนี้

4.1.1 ผลกระทบภายหลังจากพ้นโทษ

1. ผลกระทบต่อครอบครัวผู้กระทำคามผิด

แม้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) ได้บัญญัติการรับรองคุ้มครองไว้ในข้อ 12² เพื่อคุ้มครองเกียรติยศชื่อเสียงของบุคคลในครอบครัวก็ตาม แต่เมื่อมีการเปิดเผยประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนแก่บุคคลภายนอก เป็นเหตุให้ครอบครัวของเด็กและเยาวชนถูกบุคคลในสังคมตั้งข้อรังเกียจ ถูกดูหมิ่นดูแคลน ทั้งนี้การปฏิบัติของบุคคลในครอบครัวต่อเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำคามผิดมาก่อนนั้นจำเป็นต้องได้รับการใส่ใจดูแลอย่างสม่ำเสมอ หากครอบครัวของผู้กระทำคามผิดถูกแรงบีบบังคับจากสังคมตลอดจนถูกกล่าวโทษที่เป็นต้นเหตุในการปล่อยให้เด็กและเยาวชนกระทำคามผิดอาจส่งผลให้ในการอบรมเลี้ยงดูและการลงโทษเด็กและเยาวชนโดยบุคคลในครอบครัวกระทำโดยวิธีที่รุนแรง ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำคามผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่าครอบครัวเป็นหน่วยรวมของสังคมเป็นพื้นฐานธรรมชาติ และย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ³

² ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right ค.ศ. 1948) ข้อ 12 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัวในเคหสถานหรือในการสื่อสาร หรือไม่อาจถูกลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียง ทั้งนี้บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมายอันเนื่องจากการก้าวล่วงในสิทธิเช่นนั้น.”

³ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 23.

2. ผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชน

เมื่อเด็กและเยาวชนพันโทษาได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและกลับคืนสู่ชุมชนแล้วก็ตาม แต่เด็กและเยาวชนเหล่านั้นยังไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนอย่างแท้จริง ยังถูกตีตราว่าเป็นผู้เคยกระทำความผิด ถูกตั้งข้อรังเกียจ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนถูกกีดกันจากบุคคลในสังคมที่ยังไม่ให้การยอมรับสืบเนื่องจากเด็กและเยาวชนเคยมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัว แม้ภายหลังเด็กและเยาวชนจะบรรลุนิติภาวะด้วยวัยวุฒิมีอายุถึงเกณฑ์ 20 ปีบริบูรณ์กฎหมายถือว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีสถานะภาพเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นแรงงานสำคัญของชาติในอนาคตก็ตาม ในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตัวเองแบ่งเบาภาระครอบครัวและเป็นส่วนหนึ่งในการชีวิตศึกษาภาพในการพัฒนาประเทศ บุคคลต้องได้รับการตรวจสอบคุณสมบัติก่อนเข้าทำงาน โดยการให้ความยินยอมในการตรวจสอบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ทั้งนี้ หากนายจ้างหรือผู้รับเข้าทำงานพบว่าบุคคลมีประวัติการกระทำความผิดอาญามาก่อน จึงเป็นเหตุให้ไม่ได้รับโอกาสในการรับเลือกเข้าทำงาน ซึ่งเป็นดุลยพินิจของนายจ้างหรือผู้มีอำนาจรับเข้าทำงาน จากการถูกปิดกั้นโอกาสที่สมควรได้รับ เฉกเช่นบุคคลทั่วไป และบุคคลไม่มีทางเลือกอื่นใด จึงกลายเป็นแรงกดดันทางสังคมบีบคั้นสถานะจิตใจให้ท้อที่สุดแล้วส่งผลให้บุคคลกลายเป็นอาชญากรที่กระทำความผิดที่ร้ายแรงโดยขาดความรู้สึกลึกซึ้งผิดชอบชั่วดี ขาดจิตสำนึกในทางศีลธรรมไปโดยปริยาย

3. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กและเยาวชนจะเป็นผู้วินิจฉัยอนาคตของชาติ⁴ เป็นแรงงานในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้มีความมั่นคง หากเด็กและเยาวชนที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และศึกษาภาพในการสร้างสรรค์ผลงานถูกจำกัดโอกาสในการเข้าทำงาน เป็นเหตุให้รัฐขาดบุคลากรที่มีคุณภาพไปอย่างน่าเสียดาย การเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนั้นนอกจากรัฐจะขอข้อมูลดังกล่าวได้ เอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่รับสมัครบุคคลเข้าทำงานนั้นสามารถตรวจสอบขอข้อมูลประวัติการกระทำความผิดได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศที่หน่วยงานต่างชาติจะเข้ามาร่วมลงทุน เนื่องจากประเทศที่มีจำนวนอาชญากรรมสูงถือว่าเป็นประเทศที่ไม่ปลอดภัยมีความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงาน เป็นการส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

⁴ จาก กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนกรยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (น. 2), โดย ประธาน วัฒนาวาณิชย์, 2530, กรุงเทพฯ: ประกายพริก.

4.1.2 ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในอนาคต

การเปิดเผยทะเบียนประวัติการทำความผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งได้กระทำความผิด ส่งผลให้เด็กหรือเยาวชนเติบโตไปเป็นอาชญากรเต็มตัวในอนาคต เพราะหากเด็กหรือเยาวชนนั้นยังคงมีทะเบียนประวัติการทำความผิดติดตัวอยู่ จะทำให้เป็นตราบาปต่อเด็กหรือเยาวชน ซึ่งจะส่งผลกระทบที่สำคัญต่อเด็กและเยาวชนนั้น โดยเฉพาะในเรื่องการประกอบอาชีพมีผลต่อตัวบุคคลซึ่งกระทำความผิดหรือเคยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและศาลตัดสินให้พ้นข้อกล่าวหา บุคคลที่มีทะเบียนประวัติอาชญากรติดตัวจะเป็นที่รังเกียจของสังคม ผลต่อสิทธิในการประกอบอาชีพบางอย่าง เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ การบรรจุเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพราะมีกฎหมายกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ว่าต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามในการถูกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งแม้จะได้รับการยกเว้นให้สามารถสมัครงานได้ แต่มักถูกตั้งเป็นข้อรังเกียจในการใช้ดุลพินิจสอบสัมภาษณ์เพื่อรับบุคคลเข้าทำงาน และเป็นการส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจความเชื่อของนายจ้างและเพื่อน แต่หากมีกรณีจำเป็นต้องใช้หรือเปิดเผยข้อมูลใด ๆ สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็สามารถนำประวัติการทำความผิดนั้นเปิดเผยต่อหน่วยงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ หรือราชการได้ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานสำหรับบางอาชีพที่กำหนดไว้ในบัญชี
2. เปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการขอใบอนุญาตสำหรับบางอาชีพที่กำหนดไว้ในบัญชี
3. เปิดเผยเพื่อนำไปใช้งานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ใช่การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานที่ไม่ได้รับการยกเว้นไว้ในบัญชี

เมื่อบุคคลไปสมัครงานที่หน่วยงานราชการ เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ จะถูกให้ไปดำเนินการพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือเพื่อค้นหาประวัติอาชญากรรมในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรที่สถานีตำรวจนครบาลที่ตั้งอยู่ตามภูมิลำเนาของผู้สมัครงาน หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการจัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือและประวัติการทำความผิดพร้อมชำระค่าธรรมเนียมตามระเบียบ ทั้งนี้ หน่วยงานบางแห่งที่รับสมัครบุคคลเข้าทำงาน เช่น ธนาคารอาคารสงเคราะห์ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จะบรรจุบุคคลเข้าทำงานในฐานะพนักงานรัฐวิสาหกิจ จึงต้องมีหนังสือไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร หัวหน้าพิสูจน์หลักฐาน หรือผู้กำกับการสถานีตำรวจ เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบทะเบียนประวัติ ซึ่งทางหน่วยงานนั้นจะดำเนินการตอบกลับมายาภายในระยะเวลา 1 เดือน และข้อมูลนั้นจะปรากฏเพียงแค่ว่าบุคคลนั้นเคยกระทำความผิดมาก่อนหรือไม่โดยไม่อาจจะบออายุขณะกระทำความผิดหรือสถานะ เช่น หากเด็ก

และเยาวชนถูกฟ้องดำเนินคดี ศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ผลคือเด็กและเยาวชนพ้นข้อกล่าวหา ถือเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ยังปรากฏชื่อในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดอยู่ บุคคลจึงต้องแสดงหลักฐานมาหักล้างให้หน่วยงานที่รับเข้าทำงานรับทราบ เพื่อแสดงตนให้เห็นว่าไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในบรรจุรับเข้าทำงาน

ดังนั้น การเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนี้ก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการเข้าถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ เพราะฉะนั้นการจะเข้าถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ต้องมีขั้นตอนที่เข้มงวดมากขึ้น เพราะถือเป็นข้อยกเว้นการปกปิดทะเบียนประวัติการกระทำความผิด กล่าวคือ การเปิดเผยหรือเข้าถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจะต้องมีการขออนุญาตจากศาลก่อน หากศาลอนุญาตแล้ว จึงจะนำคำสั่งอนุญาตของศาลไปใช้ในการขอดูทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจากหน่วยงานของรัฐในการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดและให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นศูนย์รวมข้อมูลบันทึกลายพิมพ์นิ้วมือ ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลก่อนให้ครบถ้วนเพื่อไม่ให้บุคคลถูกจำกัดสิทธิในการเข้าทำงานในสายอาชีพต่าง ๆ เนื่องจากเป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติในการเข้าทำงาน เช่น มีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องในศีลธรรมอันดี หรือเคยมีคำพิพากษาให้จำคุก ซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนศาลพิพากษาให้รอการลงโทษเมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ดำเนินการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดโดยวิธีการปกปิดไม่เปิดเผยต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้ตั้งกฎ ระเบียบภายในในการรับบุคคลเข้าทำงานแตกต่างกัน ได้แก่

1. วิชาชีพ

(1.1) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องได้รับความรู้ความสามารถ เพราะต้องสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นคดีอาญาที่มีลักษณะซับซ้อน หรืออาจจะมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและมีศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(1.2) ผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความเพราะเป็นอาชีพที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในคดีความต่าง ๆ ประกอบกับต้องปฏิบัติตามข้อบังคับทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พุทธศักราช 2529⁵ อีกด้วย

⁵ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2529 มาตรา 36 บัญญัติว่า “...ต้องเป็นบุคคลที่ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ...”

(1.3) ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย⁶ ตลอดจนการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ⁷ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน รวมตลอดถึงรักษาผลประโยชน์ของรัฐและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอีกด้วย

(1.4) ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา⁸ เพราะผู้พิพากษามีอุดมการณ์ในการประสาทความยุติธรรมแก่ผู้มีบรรลพกิจ รวมทั้งประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและนิติประเพณีอย่างเคร่งครัดครบถ้วน

(1.5) แพทย์ ซึ่งต้องถูกกำหนดคุณสมบัติในการสอบเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพแพทย์ และต้องผ่านขั้นตอนการคัดเลือกด้วยวิธีสัมภาษณ์ถูกสอบถามประวัติอาชญากรรม เพื่อเป็นดุลพินิจในการออกใบประกอบวิชาชีพ เนื่องจากอาชีพแพทย์บางสาขา อาทิ แพทย์ผ่าตัดต้องใช้ความรู้ความชำนาญแล้วต้องมีความละเอียดรอบคอบอย่างสูง เป็นต้น

(1.6) ผู้ตรวจสอบบัญชี ซึ่งกำหนดคุณสมบัติในการสอบเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพบัญชี¹⁰ โดยกำหนดเป็นคุณสมบัติในการสมัครตลอดจนแสดงให้เห็นถึงจรรยาบรรณที่ผู้ตรวจสอบบัญชีควรพึงมี ซึ่งต้องใช้ความระมัดระวังและละเอียดรอบคอบเพื่อป้องกันการทุจริตภายในองค์กร

⁶ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 ว่าด้วยคุณสมบัติการสมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ตาม มาตรา 49 ข. (1) บัญญัติว่า “เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี.”

⁷ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 ว่าด้วย คุณสมบัติการคัดเลือกดำรงตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 19 ประกอบมาตรา 49 ข. (1).

⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 เรื่อง การสอบคัดเลือกการทดสอบความรู้ และการคัดเลือกพิเศษ มาตรา 26 (5) บัญญัติว่า “ไม่เป็นบุคคลผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี.”

⁹ พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 มาตรา 32 บัญญัติว่า “...ต้องไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีที่คณะกรรมการวิชาชีพเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ...”

¹⁰ พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 มาตรา 13 บัญญัติว่า “สมาชิกสามัญต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม (4) ไม่เป็นผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชีตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี.”

(1.7) ข้าราชการพลเรือนต่าง ๆ ข้าราชการพลเรือนมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนมีสำนึกในหน้าที่ที่ต้องมีจรรยาบรรณประพฤติตนคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีส่งเสริมชื่อเสียง เกียรติคุณ เกียรติฐานะของข้าราชการพลเรือนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาและยกย่องแก่บุคคลทั่วไป บุคคลที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนจึงต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551¹¹

2. อาชีพเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(2.1) ผู้ที่จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหน่วยงานต้นธารของกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา รวมถึงรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร ซึ่งต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2547 กำหนดให้ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เนื่องจากอาชีพตำรวจบุคคลที่เป็นตำรวจต้องธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของข้าราชการตำรวจและวิชาชีพตำรวจเพื่อให้ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ

(2.2) ผู้ขอใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ รวมถึงกรรมการและผู้จัดการของนิติบุคคลซึ่งขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของสาธารณชนจำนวนมาก ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศได้ ตามที่บทกำหนดในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505

3. อาชีพเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ

ลูกจ้างหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง อาทิ ธนาคารเพื่อการเกษตรและธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ซึ่งมีการตรวจคัดกรองประวัติอาชญากรโดยยึดถือหลักการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำงานโดยกำหนดไว้ในระเบียบภายใน¹² ซึ่งกำหนดตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 มาตรา 8 ตรี ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของพนักงานรัฐวิสาหกิจไม่รับบุคคลที่เคยมีประวัติอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเสื่อมเสียเข้าทำงาน แม้แต่ประวัติที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา หรือ

¹¹ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 36(ข) บัญญัติว่า “ผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไป และไม่มีลักษณะต้องห้าม (ข)(4) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม.”

¹² คำสั่งคณะกรรมการธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่ 38/2557 เรื่อง การมอบอำนาจหน้าที่ให้กรรมการผู้จัดการ บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอนพนักงานและลูกจ้าง และการเรียกประกันจากพนักงานและลูกจ้าง หมวด 1 การบรรจุและการแต่งตั้ง.

ความผิดอื่นใดที่กฎหมายกำหนดโทษทางอาญาไว้ก็ตาม หากแต่มีประวัติที่ส่อไปในทางทุจริต จะถูกตัดสิทธิในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน

4. อาชีพอื่น ๆ

(4.1) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยและประกันชีวิต เพราะธุรกิจประกันภัยเป็นกิจการด้านการบริหารการเงินและการบริหารความเสี่ยงภัยในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพผลประโยชน์ของประชาชน

(4.2) ผู้เริ่มตั้งบริษัทมหาชน เพราะเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ รวมไปถึงการเสนอขายหุ้นต่อประชาชนด้วย ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พุทธศักราช 2535 มาตรา 32

ผลของการตรวจพบประวัติการกระทำความผิด มีดังนี้

1. หากพบว่าบุคคลมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน หน่วยงานหรือองค์กรจะไม่รับบุคคลนั้นเข้าทำงาน ด้วยเหตุว่าบุคคลนั้นขาดคุณสมบัติของการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างภาคเอกชน เว้นแต่เข้าช้อยกเว้นตามกฎหมายหรือระเบียบของแต่ละหน่วยงาน

2. หากตรวจพบภายหลังจากรับเข้าทำงาน ทางหน่วยงานหรือองค์กร จะดำเนินการปลดจากการเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง เพราะเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีคุณสมบัติต้องห้ามรับเข้าทำงาน ซึ่งส่งผลให้ศูนย์เสียดสิทธิต่อการได้รับค่าชดเชยจากนายจ้าง ซึ่งนายจ้างสามารถใช้เป็นช่องทางเอาเปรียบลูกจ้างได้

จากการศึกษาประเทศไทยได้มีบทบัญญัติถึงกรณีที่ยกเว้นให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ตกเป็นผู้ต้องหาซึ่งมีบทกฎหมายให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาตัดสินว่ามีความผิด บทบัญญัติดังกล่าวอยู่ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ทั้งในชั้นจับกุมและสอบสวน แต่ภายหลังจากรัฐธรรมนูญมีคำพิพากษาตัดสินให้มีความผิด และเข้าสู่กระบวนการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ยังไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้เกี่ยวกับการคุ้มครองการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดจึงควรดำเนินการลงทะเบียนประวัติเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนถูกเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดในภายหลัง และหากมีการดำเนินการลงทะเบียนประวัติดังกล่าวแล้ว เห็นควรว่ากรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่ควรมีภาระหน้าที่

ในการส่งใบแดงแจ้งโทษแก่เด็กและเยาวชนที่พ้นโทษอีกต่อไปเพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการดำเนินงานของรัฐ

4.2 วิเคราะห์การคัดแยกทะเบียนประวัติและข้อยกเว้นในการเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน

การลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชน และครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณา ตลอดจนมีคำพิพากษา และคำสั่งไว้ เป็นพิเศษ โดยมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และเยาวชน ซึ่งกฎหมายมิได้มุ่งประสงค์ที่จะลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีอาญา แต่มีเจตนารมณ์ที่จะปกป้องคุ้มครองแก้ไขฟื้นฟู โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน เป็นสำคัญตลอดจนให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่จะกลับคืนสู่สังคม พัฒนาศักยภาพ และเติบโต เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในภายหน้า

การดำเนินการบันทึกข้อมูลการกระทำความผิดของอาชญากรรวมถึงทะเบียนประวัติ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย มีขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อขั้นตอนการ ดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้รวบรวม รายงานต่อพนักงาน อัยการ เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีคดีและใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษได้อย่าง เหมาะสม ฐานข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจึงมีความสำคัญและทำให้การบริหารงาน ในกระบวนการยุติธรรมเกิดความสะดวกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชนจะช่วยให้การทำงาน การประสานงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของอาชญากรและผู้กระทำ ความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนยังส่งผลกระทบต่อบุคคลมากกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้รับเมื่อ พิจารณาถึงอนาคตของเด็กและเยาวชน การใช้ชีวิตในสังคมที่ปราศจากการตั้งข้อรังเกียจ หรือ ตราบาปอันเป็นผลมาจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมดังกล่าว กล่าวคือ

ประการแรก การบันทึกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดอันเป็นช่องโหว่ของ กระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนการ ร้องทุกข์กล่าวโทษ และพิมพ์รายนิ้วมือผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด จะถูกพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ แม้ภายหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ถอนคำร้องทุกข์ พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานใดมีน้ำหนักเพียงพอที่จะยืนยันว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจริง ตามที่ถูกรายงานกล่าวหาก็ตาม เด็กและเยาวชนจึงไม่สมควรที่จะถูกบันทึกชื่อและสกุลในฐานข้อมูล

ทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชน การคงไว้ซึ่งประวัติการกระทำคามผิด จึงเป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีและขัดต่อหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child)

ประการที่สอง บุคคลที่มีทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดคิดว่าจะเป็นที่รังเกียจของสังคม ส่งผลต่อสิทธิในการประกอบอาชีพบางอย่าง ซึ่งต้องคำนึงถึงชื่อเสียงหรือการใช้ความระมัดระวังในการทำงาน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจจากนายจ้างหรือความศรัทธาต่อองค์กร ไม่ให้มีความด่างพร้อย เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู¹³ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ การสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร¹⁴ เพราะมีกฎหมายกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ว่าต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามในการถูกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของหน่วยงานเอกชนนั้นตามหลักการจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจ (Risk Management)¹⁵ และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรหรือสร้างความรู้สึกลดภัยภายในที่ทำงานและติดต่อกัน โดยมีเอกสิทธิ์ในการคัดเลือกบุคคลโดยเกณฑ์การคัดเลือกจะคำนึงถึงผลกระทบหรือความเสียหายต่อองค์กร เช่น ความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือตัวเงิน (Financial) ความเสียหายด้านชื่อเสียงขององค์กร (Reputation) ความเสียหายด้านชื่อเสียงขององค์กร (Reputation) นอกจากนี้ผลของการคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนยังมีผลต่อครอบครัวของผู้กระทำ ความผิดด้วย คือ สมาชิกในครอบครัวเป็นที่รังเกียจ ทั้งนี้เมื่อเด็กและเยาวชนบรรลุนิติภาวะแล้วก็ตามประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนนั้นยังคงมีอยู่ ส่งผลต่อโอกาสในการประกอบอาชีพหรือการเรียนต่อของบุคคลในอนาคต เนื่องจากหน่วยงานเอกชนหรือบุคคลใดก็ตามหากมีความประสงค์ให้มีการตรวจสอบประวัติพนักงานลูกจ้างของบุคคล ให้ผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากรพิจารณาว่าสมควรจะตรวจสอบประวัติให้หรือไม่ โดยพิจารณาว่าทางราชการจะได้รับประโยชน์จากการตรวจสอบประวัตินั้นบ้างหรือไม่ได้แก่งานที่ต้องการรักษาความปลอดภัยสูง เพื่อป้องกันมิให้มีการประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม นอกจากนี้ ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเพื่อให้ผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากรแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน 3 คน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือแยกออกจาก

¹³ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2547 มาตรา 30.

¹⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 102.

¹⁵ กรธชัย อยู่สุข. (ม.ป.ป.). *การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) สำหรับองค์กร Episode 1*. สืบค้น

สารบบ ในลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ ได้กำหนดให้แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ บัญชีประวัติ และ บัตรดัชนีที่เกี่ยวข้องของบุคคลให้อยู่ในข่ายที่ทำลายได้หากเข้ากรณีดังต่อไปนี้¹⁶

1. มีหลักฐานแน่ชัดว่าตายแล้ว เช่น ใบมรณะบัตร ใบชันสูตรพลิกศพ ใบรับรอง ทะเบียนคนตายจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง เป็นต้น

กรณีดังกล่าวส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะดำเนินการพิมพ์ลายนิ้วมือในกรณีตายผิดธรรมชาติ ขึ้นตอนการส่งลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ตาย ให้แนบใบมรณะบัตรหรือใบชันสูตรพลิกศพไปพร้อมกับ แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือทุกครั้งเมื่อพิจารณาแน่ชัดแล้วจะดำเนินการตรวจสอบและทำลายข้อมูลถาวร หรือล้างฐานข้อมูล

2. ผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย

กรณีดังกล่าวเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเมื่อ ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) จึงคัดแยกประวัติได้ถ้ายอมความในชั้นพนักงานสอบสวน ให้สถานีตำรวจแนบสำเนาบันทึกประจำวันคดีขอถอนคำร้องทุกข์หรือสำเนาเอกสารที่ตกลงกันที่ ได้รับรองความถูกต้องแล้ว และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี ถ้ายอมความในชั้นพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องหรือยุติคดีใช้สำเนาหรือหนังสือแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องหรือ ยุติคดีที่ได้รับความถูกต้องแล้ว และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี หากยอมความในชั้นศาลจะใช้สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลที่ ได้รับรองความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุดและหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากสถานีตำรวจ เจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติ อาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3. พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือสั่งยุติการดำเนินคดีอาญา

จากกรณีดังกล่าวให้ใช้สำเนาหนังสือแจ้งคำสั่งยุติคดีหรือไม่ฟ้องคดีที่ได้รับความ ถูกต้องแล้ว และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วน แล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ

¹⁶ จาก เอกสารคำสอน วิชาการทะเบียนประวัติอาชญากรภาควิชาวิทยาการตำรวจ กลุ่มงานวิชาการ สืบสวนและสอบสวน กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (น. 178-179), โดย พัชรา สีนลอมมา, พันตำรวจเอกหญิง.

4. ศาลสั่งยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้อง จากกรณีดังกล่าวให้ใช้สำเนาคำพิพากษาที่รับรองความถูกต้องและหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดหรือแจ้งถอนประวัตินิติอาชญากรของสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

5. ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง จากกรณีดังกล่าวให้ใช้สำเนาคำพิพากษาที่รับรองความถูกต้องและหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดของสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

6. พนักงานอัยการถอนฟ้องในชั้นศาล ให้ใช้สำเนาคำสั่งหรือรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลที่ได้รับรองความถูกต้อง หนังสือแจ้งผลคดีจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนบุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

7. เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำความผิดยกเลิกความผิดเช่นนั้น หากพิจารณาได้ว่าเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากรก็ได้ เป็นหน้าที่ของสถานีตำรวจดำเนินการขอลบประวัติการกระทำความผิดในคดีอาญาได้

8. เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ จึงเป็นหน้าที่ของสถานีตำรวจดำเนินการขอลบประวัติอาญา ตัวอย่างเช่น ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กอายุไม่ถึง 15 ปี กฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องรับโทษ ใช้สำเนาคำพิพากษาที่รับรองความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด เรียกอีกอย่างว่าใบบริสุทธิ์ และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารดังกล่าวมีความครบถ้วนให้บุคคลหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนำส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

9. เมื่อมีคำพิพากษาของศาลหรือฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ว่าบุคคลนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิด ให้ใช้สำเนาคำพิพากษามีการรับรองความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด หนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร

10. คดีอาญาเลิกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 เช่น คดีความผิดลหุโทษที่มีโทษปรับอย่างเดียว กรณีดังกล่าวหากเปรียบเทียบปรับในชั้นพนักงานสอบสวน ให้สำเนาประจำวันคดีหรือใบเสร็จรับเงินประกอบ และหนังสือแจ้งถอนประวัตินิติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี หากปรับในชั้นศาล ให้บุคคลใช้สำเนาคำพิพากษาหรือรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลที่ได้รับการรับรองความถูกต้อง หนังสือเอกสารยืนยันรับรองคดีถึงที่สุด และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี นอกจากนี้คดีที่มีการเปรียบเทียบปรับ

ตามกฎหมายอื่น อาทิ กฎหมายศุลกากร สรรพสามิต หรือจากสำนักงานเขต เช่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากยินยอมเสียค่าปรับจะถือว่าคดีอาญาเล็กน้อย ให้บุคคลดำเนินการนำสำเนาหนังสือที่เป็นคำสั่งของหน่วยงานที่ได้รับรองสำเนาถูกต้อง และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดให้ครบถ้วน นำส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

11. คดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกหรือมีการเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน จากกรณีดังกล่าวสามารถแบ่งช่วงได้ดังนี้

(1) กรณีมีโทษปรับหรือมีคำสั่งให้วางค่าประกันแล้วปล่อยตัวไป ให้ใช้สำเนาคำพิพากษาที่ได้รับรองความถูกต้องแล้ว หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุด ไปบริสุทธิจากสถานีตำรวจหรือสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน เมื่อเอกสารครบถ้วนให้เด็กและเยาวชนหรือทางสถานพินิจหรือสถานีตำรวจดำเนินการรวบรวมส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(2) กรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งรอกำหนดโทษ หรือลงโทษจำคุกแต่ให้รอกำหนดโทษไว้โดยไม่กำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติ ถ้าศาลพิจารณาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญให้ออกาสเด็กและเยาวชนโดยใช้วิธีคุมประพฤติ และให้เด็กมารายงานต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติตามกำหนดระยะเวลา ถ้าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมารายงานตัวไม่ครบ จะไม่มีสิทธิขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ดังนั้นเจ้าพนักงานคุมความประพฤติจึงมีหน้าที่คอยกำชับเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้ดูแลเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวของเด็กและเยาวชนนั้นให้รักษาสีทธิโดยการมารายงานตัวตามกำหนดเวลา และไม่ละเมิดเงื่อนไขตามที่ศาลสั่ง เมื่อครบกำหนดระยะเวลา ให้เด็กและเยาวชนนำคำพิพากษาที่ได้รับรองความถูกต้องแล้วในชั้นศาลที่คดีพิพากษาถึงที่สุด หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด หรือหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากกรมคุมประพฤติ นำส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(3) กรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ฝึกอบรม ให้เด็กและเยาวชนสำเนาคำพิพากษาที่ได้รับรองความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด หนังสือรับรองว่าพ้นการบังคับคดีของศาลหรือใบบริสุทธิ หรือหนังสือส่งข้อมูลเด็กและเยาวชนที่พ้นการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเพื่อขอลบประวัติของเด็กและเยาวชนในฐานะข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยแนบบัญชีรายชื่อตามข้อตกลงระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

12. คดีตามกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่พนักงานอัยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการฟื้นฟูและอัยการเจ้าของสำนวนก็มีหน้าที่ในการพิจารณาว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับการฟื้นฟูหรือไม่ เมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ปล่อยตัว ผู้ที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพให้นำหนังสือรับรองว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติอย่างเคร่งครัดจากแพทย์หรือสำนักงานคุมประพฤติ หรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้วแต่กรณี นำส่งสำนักงานคุมประพฤติหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือกองทะเบียนประวัติอาชญากรต่อไป

13. คดีเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา 86 และมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หรือที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) คดีความผิดที่มีโทษอย่างสูงจำคุกไม่เกิน 5 ปี ตามมาตรา 86 กฎหมายกำหนดให้จัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ให้ถือเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการที่สามารถลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลได้ หากเด็กหรือเยาวชนสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จ พนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้อง ให้ใช้สำเนาหนังสือแจ้งคำสั่งยุติคดีหรือสั่งไม่ฟ้องที่รับรองความถูกต้อง และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนให้ตัวเด็กและเยาวชน หรือผู้ปกครองหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ดำเนินการส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร

(2) คดีความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 20 ปี ตามมาตรา 90 หากศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรพิพากษา ศาลจะมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวหรือจะส่งตัวไปควบคุมไว้ยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นการชั่วคราวหรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนก็ได้ หากเด็กและเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมและดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ให้เด็กและเยาวชนหรือผู้ปกครอง รวบรวมเอกสารเพื่อขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ที่กองทะเบียนประวัติอาชญากร

ดังนั้น หากคณะกรรมการได้ดำเนินการคัดแยกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้นำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาของทะเบียนประวัติอาชญากร กรณีที่ผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายให้คัดแยกแผ่นพิมพ์ทำลายได้ทันที¹⁷ เว้นแต่เข้าหลักเกณฑ์อื่น ๆ ให้แยกแผ่นพิมพ์

¹⁷ จาก รายงานผลการพิจารณาคำร้องที่ขอให้เสนอและนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่ 652/2555 คำร้องที่ 379/2552 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีขอให้ลบประวัติอาชญากรและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ.

ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้องออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติการกระทำความผิด เพื่อจัดเก็บไว้ใช้ในทางราชการต่อไป

ประการที่สาม การจัดเก็บทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ในเมื่อทะเบียนประวัติการกระทำความผิดส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมากกว่าผลดีของการคงไว้ซึ่งข้อมูลในทะเบียนประวัติอาชญากร ประกอบกับ จากการศึกษารูปแบบ หรือวิธีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชน ของต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศนิวซีแลนด์ ทำให้เห็นว่าที่ประเทศเหล่านี้มีกฎหมายว่าเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดผลกระทบที่ร้ายแรงอันเกิด จากการที่เด็กและเยาวชนที่มีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัว และเป็นการลดตราบาปจากการถูกดำเนินคดี เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งลงโทษไม่ว่าจะมากหรือน้อย จะหนักหรือเบาเพียงใดก็ตาม ก็ถือว่าเด็กและเยาวชนถูกตราบาปจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่จะพิจารณาว่าประเทศไทยสามารถดำเนินการให้มีกฎหมายการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนได้หรือไม่ นอกจากนี้สภาพสังคมของประเทศไทยที่ได้ทำการศึกษานั้น เดิมมีการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้นมากมาย

เมื่อประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนมาก่อน และพบว่าในปัจจุบันยังมีอัตราการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่ไม่ร้ายแรงถึงขั้นส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐ จึงควรมีกฎหมายลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนด้วย การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนจะต้องมีการกำหนดฐานความผิดของเด็กและเยาวชนที่จะได้รับสิทธินี้ และฐานความผิดอาญาที่ไม่สมควรให้ได้รับการลบทะเบียนประวัติโดยเด็ดขาด กล่าวคือ ไม่ใช่จะลบทะเบียนประวัติให้กับผู้กระทำความผิดได้ทุกฐานความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลใช้ประโยชน์จากกฎหมายที่ให้มีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งยังมีวิถีภาวะทางอารมณ์ และจิตใจน้อยกว่าผู้ใหญ่ให้กระทำความผิด อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ ให้ได้รับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดขึ้นในประเทศไทย เหมือนอย่างเช่นในต่างประเทศเพื่อมิให้ประวัติการกระทำความผิดเป็นตราบาปติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปตลอดชีวิต และเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ¹⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครอง

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 32 มาตรา 49 มาตรา 80.

ผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550¹⁹ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎแห่งกรุงปักกิ่งหรือกฎอื่นเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน กฎข้อ 8 การรักษาความลับซึ่งเน้นความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและให้ความคุ้มครองภายหลังที่เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมด้วยซึ่งต้องเคารพความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยไม่เผยแพร่ข่าวสารที่อาจทำให้สามารถรู้ตัวผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงกระบวนการตามกฎข้อ 21

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับวิธีการลงทะเบียนประวัติการกระทำผิดสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยและต่างประเทศ

4.3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของไทยที่ใกล้เคียงกับการลงทะเบียนประวัติอาชญากร

ในประเทศไทยกฎหมายที่ใกล้เคียงกับการลงทะเบียนประวัติการกระทำผิดของบุคคลมากที่สุด คือ พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรก โดยมีวัตถุประสงค์ล้างมลทินผู้กระทำผิดทางการเมือง ร.ศ. 130 พ.ศ. 2475 ลงวันที่ 5 พฤษภาคม ร.ศ. 131 ขึ้นเมื่อ ร.ศ. 130(พ.ศ. 2454) ปัจจุบันได้ตราพระราชบัญญัติล้างมลทินมาแล้วเป็นจำนวน 8 ฉบับ โดยตราขึ้นในวาระสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550

กฎหมายดังกล่าวมีผลดี คือ สามารถล้างโทษทางอาญา และวินัย แต่ล้างความผิดไม่ได้ จึงเกิดผลเสีย คือ บุคคลที่ได้รับการล้างมลทินไม่อาจล้างทะเบียนประวัติการกระทำผิดออกไปจึงไม่อาจกลับเข้าทำงานในตำแหน่งงานราชการ เพราะเป็นบุคคลที่มีรายชื่อในประวัติอาชญากร ซึ่งศาลปกครองศาลฎีกาเคยตีความว่าล้างได้เฉพาะโทษไม่ใช่การล้างความผิด คำพิพากษาฎีกาที่ 1571/2551 การที่จำเลยมีเมดแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และจำเลยพาอาวุธปืนเข้าไปในที่เกิดเหตุพร้อมทั้งเครื่องกระสุนปืนติดตัวไปในที่เกิดเหตุซึ่งเป็นหมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ นับว่าเป็นการกระทำที่ไม่เคารพยำเกรงต่อกฎหมาย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้จำคุก ซึ่งมีทั้งการรอกการลงโทษและแบบไม่รอกการลงโทษ แสดงว่าจำเลยมีลักษณะเป็นผู้กระทำผิดติดนิสัยไม่สำนึกหรือเกรงกลัวต่อโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาจะมี

¹⁹ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 53.

พระราชบัญญัติล้างมลทินเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 ซึ่งมีประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ตามมาตรา 4 “ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ ซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้น ๆ” เท่ากับว่ามีผลเพียงให้ถือว่า จำเลยไม่เคยถูกลงโทษจำคุกเท่านั้น มิได้มีผลถึงกับให้ถือว่าความประพฤติหรือการกระทำอันเป็นเหตุให้จำเลยจำคุกถูกลบล้างไปด้วย ประกอบกับศาลฎีกาได้พิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีนี้แล้ว กรณี ถือได้ว่ายังไม่มีความผิดอันสมควรที่จะรอลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย

ในกรณีของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตามคำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายที่ สค 76/2552 เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ไม่ลบข้อมูลประวัติอาชญากรใน ทะเบียนประวัติอาชญากร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินใน วโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 บัญญัติให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ ซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ได้พ้นโทษไปแล้วหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิ เคยได้ถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้น ๆ เท่านั้น แต่มิได้มีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิด อันเป็นเหตุให้ถูกลงโทษ อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ลบล้างการกระทำความผิด ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ต้องลบข้อมูลประวัติอาชญากรแต่ให้แก้ไขข้อมูลประวัติ อาชญากรของกองทะเบียนประวัติอาชญากร โดยเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับโทษตามคำพิพากษา ของศาลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่ผู้กระทำความผิดได้รับการล้างมลทิน ในวโรกาส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 ให้ปรากฏไว้ในทะเบียนประวัติอาชญากรด้วย

ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่าแม้ว่าในประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการล้างมลทินซึ่งลบ เฉพาะโทษทางอาญาของผู้กระทำความผิดแต่ไม่ลบล้างไปถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาแต่ได้อย่างใด อีกทั้ง พระราชบัญญัติการล้างมลทินนั้น มีตราขึ้นเฉพาะในแต่ละวาระโอกาสเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันมีถึง พ.ศ. 2550 จึงเป็นผลดีเฉพาะผู้กระทำ ความผิดก่อน พ.ศ. 2550 แต่ผู้กระทำความผิดหลังพ.ศ. 2550 ไม่ได้ได้รับการลบล้างโทษ ทางอาญาไปด้วย จึงควรพิจารณาให้มีกฎหมายลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด อนึ่ง เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด และเป็นการ รองรับพระราชบัญญัติล้างมลทินให้ผู้ถูกลบล้างโทษได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำ

ความคิดไปด้วย โดยการตรากฎหมายลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนั้นสามารถศึกษา กฎหมายต่างประเทศ คือ ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศ นิวซีแลนด์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชน

4.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับวิธีการลบทะเบียนประวัติ การกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยและต่างประเทศ

วิธีการในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวได้ว่า มีหลายแง่มุม ทั้งบุคคลที่จะมีสิทธิได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและ เยาวชน รูปแบบหรือกระบวนการในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดต้องเป็นผู้ที่กระทำ ความผิดทางอาญา แต่ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดทุกรายจะได้รับสิทธินี้ เพราะการลบทะเบียนประวัติ การกระทำความผิดนั้นยังมีขึ้นเพื่อให้บุคคลได้แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้สามารถใช้ ชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นปกติอีกครั้งหนึ่ง จึงต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะ ได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดไว้ด้วย ดังในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็น ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศนิวซีแลนด์มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลไว้ เช่นเดียวกัน โดยยกเว้นไม่ให้บุคคลที่กระทำความผิดร้ายแรงหรือความผิดตามที่กฎหมายได้กำหนด ไว้ได้รับโอกาสในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้กำหนดว่าความผิดใดเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป

พระราชบัญญัติ The Criminal Records (Clean State) Act 2004 ของประเทศนิวซีแลนด์ ได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลที่กระทำความผิดทางเพศตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ the Crimes Act 1961 และพระราชบัญญัติ the Crimes Act 1908 เช่น การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็กที่อายุต่ำกว่า 12 ปี²⁰ การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดธรรมชาติ เป็นต้น ได้รับโอกาสในการลบทะเบียนประวัติ การกระทำความผิด กล่าวคือเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ามีความได้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ต่อผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงขัดต่อศีลธรรมและ จริยธรรมในสังคม

ดังนั้น หากประเทศไทยจะมีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและ เยาวชน ควรจะต้องกำหนดฐานความผิด โดยเด็กและเยาวชนที่สมควรได้รับการลบทะเบียนประวัติ ต้องกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงเป็นคดีอาญาแผ่นดินที่เกิดขึ้นโดยเจตนาตลอดจนการกระทำความผิด

²⁰ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด JUDICIAL PROCESS FOR THE JUVENILE ACCUSED (น. 55). เล่มเดิม.

ที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินงานพัฒนาประเทศของรัฐเพราะจะส่งผลถึงความมั่นคงของรัฐในภายหลัง โดยนำแนวทางในการกำหนดความผิดต่าง ๆ จากที่กฎหมายต่างประเทศกำหนดไว้มาเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย และในส่วนของความผิดตามกฎหมายไทยนั้นจะพิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญา เพราะประมวลกฎหมายฉบับนี้เป็นแหล่งรวบรวมความผิดฐานต่าง ๆ อันเป็นการทั่วไป และพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาอื่น ๆ ซึ่งจะนำมาพิจารณาเพียงเป็นตัวอย่างเท่านั้น ทั้งนี้ความผิดร้ายแรงที่ไม่สามารถลบลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับประเทศไทยนั้นควรจะประกอบไปด้วย

1. ความผิดที่กระทำต่อความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์

เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศตลอดมา พระมหากษัตริย์ของไทยได้ทรงปกครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรม ได้ทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้มีความรุ่งเรืองมั่งคั่ง ทรงมีโครงการพระราชดำริต่าง ๆ และเป็นต้นกำเนิดให้เปิดรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกันในสังคม ไม่ถูกแบ่งแยกชนชั้นหรือถูกปฏิบัติเยี่ยงพลเมืองชั้นสอง ได้ก็เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์ อันถือเป็นสถาบันสูงสุดของประเทศ ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้

“มาตรา 2 ประเทศไทยได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

“มาตรา 8 องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดมิได้”

ในสถานะที่เป็นประชาชนชาวไทยจึงมีหน้าที่ปกป้องสถาบันและแสดงความเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 70²¹ และมาตรา 77²² การกระทำความผิดซึ่งประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 1 หมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทและ

²¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 70 บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้.”

²² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 77 บัญญัติว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณาภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยจำเป็น และเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ.”

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งศาลได้พิพากษาคัดสินเป็นที่สุดว่ามีความผิด เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจึงไม่สมควรให้ได้รับการลดโทษเป็นประวัตินการกระทำผิด อีกทั้งหากมีการบัญญัติให้ลดการกระทำผิดนี้ จะเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำผิดโดยง่าย

2. ความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

ความผิดที่อยู่ในกลุ่มนี้ เช่น ความผิดฐานเป็นกบฏ²³ ตรีเตรียมการกบฏ ความผิดฐานก่อการร้าย(Terrorism) โดยมุ่งประสงค์ต่อชีวิตของประชาชนผู้บริสุทธิ์หรือทำลายทรัพย์สินสร้างความปั่นป่วนหวาดกลัวในหมู่ประชาชนเพื่อเรียกร้องให้รัฐจ่ายอ้อมต่อกระทำหรือละเว้นการกระทำตอบสนองข้อเรียกร้องของผู้ก่อการร้าย การเหยียดหยามธงหรือเครื่องหมายอันสื่อถึงรัฐ การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ การก่อการร้าย การกระทำ ความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่งโจร²⁴ มุ่งหวังในการก่อการร้าย ความผิดฐานกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 รวมถึงการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน ซึ่งคุกคามความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ²⁵ เป็นต้น ประกอบกับในปัจจุบันมีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (United Nations Convention against Transitional Organized Crime 2000) ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างประเทศในการที่จะพัฒนาเครื่องมือในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในทุกรูปแบบ เพราะกลุ่มอาชญากรเหล่านี้ได้สร้างปัญหาและความเสียหายทั้งต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และสังคมโดยรวม และประเทศไทยเป็นหนึ่งในภาคีสมาชิกของ

²³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 บัญญัติว่า ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(1) สัมล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(2) สัมล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญหรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ

(3) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร.

²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209 บัญญัติว่า ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธิตำเนินการ และมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาทถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะบุคคลนั้น.

²⁵ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ.

อนุสัญญาฉบับนี้ด้วย ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดนิยามของคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Organized criminal group)”²⁶ ไว้ กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปไม่ว่าเป็นการชั่วคราวหรือถาวร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดร้ายแรง และคำว่า “ความผิดร้ายแรง (Serious crime)”²⁷ หมายถึง ความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 4 ปี เพราะฉะนั้นความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย อั้งยี่หรือช่องโจรอันเป็นความผิดที่กระทำโดยกลุ่มบุคคล และมีโทษจำคุกขั้นต่ำ 4 ปีขึ้นไป จึงถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศชาติ จึงไม่สมควรให้บุคคลที่กระทำความผิดเหล่านี้ได้รับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรด้วย ทั้งนี้ให้รวมถึงบุคคลผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของชาติ มาตรา 14 อันเป็นการกระทำความผิดในเชิงเนื้อหา เช่น การลงข้อมูลหมิ่นประมาทบุคคลอื่น การหลอกลวงกันในอินเทอร์เน็ต การหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ควรให้ความเคารพเป็นประมุขสูงสุดของประเทศบุคคลใดจะดูหมิ่นมิได้ เป็นต้น

3. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ทางราชการและกระบวนกรยุติธรรม

เจ้าหน้าที่และข้าราชการในกระบวนกรยุติธรรมทางอาญา เช่น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ตุลาการศาล เจ้าหน้าที่สอบสวนสืบสวน เป็นต้น ได้กระทำความผิดโดยมีมูลเหตุจูงและทุจริต ในขณะที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 รวมทั้งความผิดฐานการเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ของเจ้าพนักงานการที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ เป็นต้น หรือการกระทำความผิดทางอาญาของข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างหน่วยงานราชการ ซึ่งข้าราชการพลเรือนมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องทำงานร่วมกันหลายฝ่าย ข้าราชการพลเรือนจึงต้องมีความประพฤติดีและสำนึกในหน้าที่²⁸ ได้กระทำความผิดโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่นั้น พระราชบัญญัติ The Criminal Records (Clean Slate) Act

²⁶ United Nation Convention against Transitional Organized Crime 2000 “(a) Organized criminal group” shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit.”

²⁷ United Nation Convention against Transitional Organized Crime 2000 Article 2 “(b) Serious crime” shall mean conduct constituting an offence punishable by a maximum deprivation of Liberty of at least four years or a more serious penalty.”

²⁸ ข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 ข้อ 2 ข้าราชการพลเรือนพึงใช้วิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ และไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในกรณีที่วิชาชีพใดมีจรรยาวิชาชีพกำหนดไว้ ก็พึงปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพนั้นด้วย.

2004 ของประเทศนิวซีแลนด์ และพระราชบัญญัติ Criminal Records Act 1991 ของประเทศออสเตรเลียต่างก็ได้กำหนดให้บุคคลที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ต้องเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำ ความผิดของตนเองด้วย นอกจากนี้การทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ (Corruption) เป็นปัญหาที่หยั่งรากลึกในสังคมไทยมานาน โดยเฉพาะระบบราชการ ทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมากมาย อีกทั้งองค์กรโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency international) ยังให้อันดับการคอร์รัปชันของประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 85 จากประเทศ 175 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนน 38 คะแนน และเป็นอันดับที่ 12 จาก 28 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและ ซึ่งหมายถึงประเทศไทยยังมีการคอร์รัปชันที่สูงอยู่ เพราะ 0 คะแนนเป็นคะแนนต่ำสุด หมายถึง การคอร์รัปชันสูงสุด และ 100 คะแนนเป็นคะแนนสูงสุด หมายถึง มีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดหรือมีความโปร่งใสมากที่สุด²⁹ เพราะฉะนั้นเมื่อคำนึงถึงจริยธรรมในการประกอบอาชีพและเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย บุคคลที่กระทำความผิดจึงไม่สมควรได้รับโอกาสในการลงทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิด

4. ความผิดต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

บุคคลใดกระทำความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดซึ่งความผิดนั้นส่งผลต่อความมั่นคงหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ โดยบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้มีเสถียรภาพทางสังคมให้ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงไม่ควรได้รับโอกาสในการลงทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดเนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลต่อการประเมินภาพรวมของประเทศ รากฐานความเชื่อมั่นของการลงทุนพัฒนาประเทศนับว่าเป็นหาที่เกิดขึ้นแล้วผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชาติในระยะยาว การแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นไปได้ยากลำบากและใช้เวลานาน รัฐจึงออกกฎหมายมาเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิด การตรวจสอบ และการลงโทษโดยกำหนดโทษความรับผิดทางอาญาไว้ อาทิ การกระทำความผิดโดยการ “ฮั้ว” ในการประมูลประกวดราคาจัดซื้อจัดจ้างของทั้งภาครัฐและเอกชนจึงได้มีการตรากฎหมายคุ้มครอง³⁰ กฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินกรณีร้ายแรงผิดปกติซึ่งอาจมีที่มาจากทุจริตของนักการเมืองซึ่งเป็นผู้บริหารประเทศ³¹ การประกอบธุรกิจของธนาคารเพื่อป้องกันการฟอกเงินการดำเนินงานต่าง ๆ จึงต้องมีกฎหมายบังคับไว้³² หรือการ

²⁹ ผลการจัดอันดับคอร์รัปชันโลกปี 57 ไทยได้ที่ 85 จาก 175 ประเทศได้ที่ 38 คะแนนจาก 100. สืบค้น 30 มกราคม 2558, จาก <http://thaipublica.org/2014/12/cpi-2014-1/>

³⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542.

³¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542.

³² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

เล่นแชร์³³ โดยมีเจตนาถือ โกงซึ่งเคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ 1758/2542³⁴ จึงได้ออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองและคุ้มครองประชาชนโดยถือว่าการ โกงแชร์เป็นการประกอบธุรกิจปล่อยเงินกู้อันมีลักษณะเป็นการถือ โกงประชาชน³⁵

5. ความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนส่วนรวม

(5.1) การกระทำถ้าก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สิน ชีวิตของประชาชน เช่น เผาบ้าน โรงเรือน เรือ ที่สาธารณะ เช่น สถานีรถไฟ สนามบิน ท่าเรือ โบสถ์ โรงละคร สนามฟุตบอล มีความผิดทั้งจำทั้งปรับ ถ้าเป็นเหตุโดยประมาท ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย หรือน่าจะเกิดความเสียหายต่อประชาชน แม้การเตรียมอุปกรณ์ยังไม่ได้กระทำผิดก็ถือว่ามีความผิด เจตนา การวางเพลิงเผาทรัพย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง ประกอบกับพระราชบัญญัติ The Criminal Records (Clean Slate) Act 2004 ของประเทศนิวซีแลนด์ และพระราชบัญญัติ Criminal Records Act 1991 ของประเทศออสเตรเลียต่างมีการกำหนดให้บุคคลที่จะประกอบอาชีพ เกี่ยวกับการดับเพลิงต้องเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงของตนเอง ด้วย ความผิดเกี่ยวกับการผลิตอาวุธของเอกชนโดยไม่ได้รับอนุญาต เพราะอาวุธเป็นสิ่งที่มีความอันตราย หากมีการผลิตโดยมิได้รับอนุญาตอาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนโดยส่วนรวมได้

(5.2) การค้ามนุษย์ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พุทธศักราช 2551 การค้าประเวณีทั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พุทธศักราช 2539 ซึ่งประเทศไทยเป็นทั้งประเทศที่เป็นต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการบังคับใช้แรงงาน และการบังคับค้าประเวณี และในปัจจุบันการค้ามนุษย์ได้กระทำในลักษณะขององค์กร อาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยได้ลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC 2000) และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิก

³³ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534.

³⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1758/2542 “...จำเลยทั้งแปดมีความผิดฐานถือ โกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 วรรคแรก 83 รวม 23,519 กระทง ฐานถือ โกงประชาชนตามพระราชกำหนด การกู้ยืมเงินที่เป็นการถือ โกงประชาชน พ.ศ. 2527...”

³⁵ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการถือ โกงประชาชน พ.ศ. 2534.

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟในปี 2491 โดยมีวัตถุประสงค์คุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งมีภารกิจหลักคือคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกทำร้าย การถูกล่วงละเมิด การถูกแสวงประโยชน์ และจากการถูกทอดทิ้ง³⁶ และประเทศไทยได้เข้าลงนามเป็นภาคีสัญญาสิทธิเด็ก (Conventional on the Right of the Child) เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2535 ขององค์การสหประชาชาติซึ่งได้กล่าวถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนที่สมควรได้รับการปกป้องและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ³⁷ และกำหนดให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินในทุกด้านเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว

(5.3) นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหาเด็กและเยาวชนกับยาเสพติด กล่าวคือ ในอดีตประเทศไทยเป็นทางผ่านในการลำเลียงยาเสพติดไปยังประเทศเพื่อนบ้านประกอบกับประเทศไทยในอดีตยังไม่มี การปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังส่งผลให้ในปัจจุบันประเทศไทยกลายเป็นทั้งแหล่งผลิตและแหล่งเพาะอาญากรซึ่งเรียกว่า นักค้ายาเสพติดและมีจำนวนผู้เสพยาเสพติดจำนวนมาก กลุ่มเป้าหมายของขบวนการค้ายาเสพติดมุ่งไปที่กลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นหลัก เนื่องจากสามารถชักจูงล่อลวงได้ง่าย มีความอ่อนไหวต่อแรงสังคมในกลุ่มเพื่อน จึงทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ต้องมีชีวิตช่วงวัยเด็กเข้าสู่กระบวนการค้าและเสพยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาที่ร้ายแรงสำหรับประเทศไทย เพราะฉะนั้นบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 พระราชบัญญัติวิฤตติ์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พุทธศักราช 2518 เป็นต้น

4.4 เหตุผลและความจำเป็นในการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สืบเนื่องจากสภาพสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ในประเทศไทยจึงมีจำนวนการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเพิ่มสูงขึ้นในลักษณะที่หลากหลายรูปแบบไม่ใช่เฉพาะความผิดทางศีลธรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่รวมถึง การกระทำความผิดกฎหมายของบ้านเมือง โดยจะพบได้จากข่าวสารช่องทางต่าง ๆ อาทิ การเสนอข่าวจากสื่อมวลชน ที่มีสื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน การเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เช่น การข่มขืน กระทำชำเรา การเสพยาเสพติด ลักทรัพย์ โดยพิจารณาจาก

³⁶ ประวัติองค์การ Unicef. สืบค้น 31 มกราคม 2558, จาก

http://www.unicef.org/thailand/tha/overview_7000.html

³⁷ จาก หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว (น. 123), โดย วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2553, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจและ
 กลุ่มครอบครัวและเยาวชนทั่วประเทศ โดยจำแนกตามฐานความผิดปีงบประมาณ
 2556³⁸

ฐานความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	6,848	18.29
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	4,322	11.55
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,474	3.94
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง	977	2.61
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	16,699	44.61
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	2,667	7.12
ความผิดอื่น ๆ	4,446	11.88
รวม	37,433	100.00

จากข้อมูลคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า เด็กและเยาวชน
 กระทำความผิดในฐานความผิดเรียงจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

อันดับที่ 1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

อันดับที่ 2. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

อันดับที่ 3. ความผิดอื่น ๆ

อันดับที่ 4. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

อันดับที่ 5. ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด

อันดับที่ 6. ความผิดเกี่ยวกับเพศ

อันดับที่ 7. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนต่าง ๆ เหล่านี้มีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น
 สติปัญญาและจิตใจ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สภาพครอบครัว อิทธิพลของสถาบันที่เกี่ยวข้อง
 สภาพแวดล้อม การเลียนแบบ ความคึกคะนอง สถานะทางเศรษฐกิจ การมีค่านิยมที่ผิด ๆ การเลี้ยงดู

³⁸ จาก ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, โดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

ที่ขาดความเอาใจใส่ ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้จัดทำข้อมูลเชิงสถิติกรณีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงจำนวนคดีและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย ปีงบประมาณ 2556³⁹

ข้อ	ลักษณะการอยู่อาศัย ๆ	จำนวน	ร้อยละ
1	ครอบครัวอยู่ร่วมกัน (อยู่กับบิดามารดา)	6,423	17.16
2	ครอบครัวแยกกันอยู่	31,010	82.84
	- อาศัยอยู่กับบิดา	9,935	26.54
	- อาศัยอยู่กับมารดา	11,422	30.51
	- อาศัยอยู่กับบิดาเลี้ยง	95	0.25
	- อาศัยอยู่กับมารดาเลี้ยง	58	0.15
	- อาศัยอยู่กับคู่สมรส	515	1.38
	- อาศัยอยู่กับ ปู่/ย่า/ตา/ยาย	5,268	14.07
	- อาศัยอยู่กับพี่น้อง/ญาติ	2,508	6.70
	- อาศัยอยู่กับนายจ้าง	215	0.05
	- เร่ร่อน	19	0.05
	- อาศัยอยู่ตามลำพัง	120	0.32
	- อาศัยอยู่กับเพื่อน	178	0.48
	- อื่น ๆ	677	1.81
รวม		37,433	100.00

จากตารางสถิติข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดทำเพื่อหาสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่แล้วมักเป็นเด็กที่มีปัญหา ครอบครัวแตกแยก ซึ่งตามปกติแล้วเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ต้องการความรัก ความใส่ใจ ความอบอุ่นจากครอบครัว เมื่อความต้องการเหล่านี้พร่องไปจึงเป็นการเปิดโอกาสให้

³⁹ แหล่งเดิม.

เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ทางกระบวนการยุติธรรมเล็งเห็นสาเหตุการกระทำผิดดังกล่าว จึงส่งเสริมมาตรการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน การฝึกอบรมบ่มนิสัยในสถานสงเคราะห์ ให้มีความประพฤติดี รู้ผิดชอบชั่วดีเป็นคนดีของสังคมในอนาคต และเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต ซึ่งเป็นการแก้ไขในระยะยาว แต่อย่างไรก็ตาม แม้เด็กและเยาวชนจะพ้นโทษมาแล้วแต่การที่ถูกตัดสินว่าผิดหรือไม่จากนั้นก็กำหนดบทลงโทษ ก็ยังเป็นการสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชน⁴⁰ ดังนั้น เพื่อเป็นการลบล้างตราบาปและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนไม่ถูกตัดสินโทษต่าง ๆ ในอนาคต รัฐจึงสมควรออกกฎหมายเพื่อลบล้างหรือปกปิดประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นโดยมีบทสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.4.1 สืบเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

เมื่อเด็กและเยาวชนใดกระทำความผิดและผ่านขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมแล้ว บุคคลนั้นจะได้อ้างว่าเป็นอาชญากรและมีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดติดตัวหรือที่เรียกกันว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนี้เป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลผู้กระทำความผิด เช่น ชื่อ นามสกุลของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ลักษณะและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลายพิมพ์นิ้วมือของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เป็นต้น โดยข้อมูลต่าง ๆ ในทะเบียนประวัติอาชญากรนี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้ข้อมูลในทะเบียนประวัติอาชญากรในการพิจารณาสืบสวน สอบสวนหาหลักฐานและเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดได้ ศาลหรือผู้พิพากษาสามารถใช้ข้อมูลในทะเบียนประวัติการกระทำความผิดในการพิจารณา ตัดสินคดีบังคับโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่เด็กและเยาวชนนั้นได้กระทำลงได้ เป็นต้น บุคคลที่มีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัวจึงถูกตั้งข้อรังเกียจจากคนในสังคม โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว แม้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะพ้นโทษและได้รับการฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือพ้นข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดมาแล้วก็ตาม ทำให้เป็นตราบาปติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นอยู่ตลอดไป ไม่อาจใช้ชีวิตปกติได้อย่างสมบูรณ์แบบ แม้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะได้รับการฟื้นฟูจิตใจและพฤติกรรม ถูกปลุกฝังทัศนคติที่ดีไม่ให้ก่อภาระแก่สังคมตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งมีเจตนารมณ์มุ่งหวังที่จะอบรมสั่งสอน ช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนโดยมิได้มุ่งหวังที่จะลงโทษ ในการตรากฎหมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงโทษหรือการปฏิบัติต่อเด็กในกระบวนการ

⁴⁰ จาก “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน,” โดย วารสารกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554 (กรกฎาคม), 2(3).

ยุติธรรมหรือการปฏิบัติต่อเด็กจึงต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ (The best of the chile) และหากเด็กและเยาวชนได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประวัติการกระทำความผิดเป็นตราบาปติดตัว ซึ่งเป็นการตอกย้ำซ้ำเติมให้เด็กและเยาวชนนึกถึงเรื่องราวในอดีตอันไม่อาจกลับไปแก้ไขได้ และเป็นสาเหตุสำคัญในการก่ออาชญากรรมซ้ำอีกได้ในอนาคต รัฐซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองป้องกันเด็กและเยาวชนให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสมศักดิ์ศรี มีสิทธิในฐานะมนุษย์เต็มบริบูรณ์ จึงควรจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดไว้ในพระราชบัญญัติคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากร โดยกำหนดหมวดทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ

4.4.2 สืบเนื่องจากภาวะของผู้กระทำความผิด

การกำหนดอายุเด็กและเยาวชนให้อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น ใช้หลักเกณฑ์อายุเส้นแบ่งความรู้สึกผิดชอบและการลงโทษที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ เพราะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านระดับความรับผิดชอบ⁴¹ เมื่อพิจารณาฐานความผิดการกระทำโดยประมาท กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยประมาทนั้น สืบเนื่องมาจากความอ่อนเยาว์ การใช้ความระมัดระวังไม่เท่าเทียมผู้ใหญ่ และการกระทำความผิดโดยประมาทไม่ถือว่าผู้กระทำมีจิตใจชั่วร้าย จึงเป็นบุคคลที่สมควรได้รับโอกาสลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด อนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94 บัญญัติว่า ความผิดอันได้กระทำลงโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้ทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ ดังนั้น การคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาตัดสินให้ลงโทษหรือเปลี่ยนโทษทางอาญามาเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย⁴²

4.4.3 สืบเนื่องจากกฎหมายคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนประวัติของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนควรเก็บเป็นความลับอย่างเข้มงวดไม่เปิดเผยต่อบุคคลอื่น ผู้ที่จะรู้ประวัติเหล่านี้ควรได้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการวางข้อกำหนดของคดีนั้นหรือผู้อื่นที่ได้รับมอบอำนาจในเวลานั้นและประวัติความผิดของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนไม่ควรถูกใช้ในขั้นตอนการดำเนินคดีสำหรับบุคคลคนเดียวกันกระทำความผิดเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพื่อสนองต่อเจตนารมณ์แห่งกฎหมายในคดีอาญาที่มุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน

⁴¹ กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (น. 8). เล่มเดิม.

⁴² จาก “พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553,” อัจฉริยา ชูตินันท์ ก., 2555, *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ 1*, น. 156.

ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสังเคราะห์ให้กลับตนเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ ประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ให้นำมาตรการการลบทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิด ในฐานะความผิดการกระทำโดยประมาทและความผิดที่ไม่ร้ายแรง เพื่อลบทะเบียนประวัติ เป็นผลมาจากขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อนุสัญญาสิทธิเด็ก (Convention on the right of the Child) และกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rule) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการ บริหารงานกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน

4.4.4 สืบเนื่องจากความเห็นของคณะกรรมการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากร ขัดแย้งกับ คำพิพากษาของศาล

ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาและพ้นการลงโทษหรือครบกำหนด ระยะเวลาในการรอการลงโทษแล้ว โดยยื่นเอกสารตามที่กรมพินิจได้แจ้งไปยังกองทะเบียนประวัติ อาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด แต่ทางกรม ตำรวจกลับไม่ดำเนินการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดให้ โดยแจ้งว่าดำเนินการคัดแยก ทะเบียนประวัติ ถ้าองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดย่อมสืบทราบ ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดมาก่อนศูนย์ เสียโอกาสทางการศึกษา ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต เพราะถือว่าเป็นบุคคลผู้มีความ ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องทางศีลธรรม ดังนั้น เพื่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการลบ ทะเบียนประวัติการกระทำความผิด จึงต้องยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครอง อาศัยคำพิพากษาของศาล ปกครองซึ่งหากมีคำพิพากษาให้ลบประวัติการกระทำความผิดแล้วคดีถึงที่สุด เกิดหน้าที่อันเป็นผล จากคำพิพากษาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงให้ดำเนินการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนออก เสียจากฐานระบบข้อมูลอาชญากร

ในปัจจุบัน โดยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร วินิจฉัยว่าข้อมูลของ กองทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. 2540 กรมตำรวจต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารเพียงที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อ ดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานเท่านั้น และการยกเลิกการจัดเก็บก็ต้องทำ เมื่อหมดความจำเป็น

สังคมไทยประสบปัญหาเรื่องการเปิดเผยและการขอลบทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน โดยยังมีคำวินิจฉัยที่แตกต่างกันในการวินิจฉัยของคณะกรรมการในเรื่อง

การเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของบุคคล ซึ่งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษหรือพิพากษาส่งไปฝึกอบรม นั้นไม่ใช่โทษ จึงไม่เป็นอาชญากรรม แต่ทางกรมตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กลับไม่ดำเนินการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ซึ่งทางคณะกรรมการคัดแยกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อดำเนินการลงทะเบียนประวัติอาชญากรรมตามประมวลระเบียบการตำรวจที่ไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 วินิจฉัยว่าแม้การถูกส่งตัวไปฝึกอบรมจะไม่ถือเป็นโทษทางอาญาก็ตาม แต่ไม่อาจใช้เป็นเงื่อนไขในการนำข้อมูลประวัติการต้องคดีอาญาออกจากสารบบ⁴³

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.482/2556 ตัดสิทธิ์เด็ก สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2540 เด็กไปร่วมงานศิษย์เก่ากับเพื่อนที่โรงเรียนสวนกุหลาบสมุทรปราการแต่เด็กพกปืนพกคา ครูเห็นว่ามึนบุคคลภายนอกเข้าไป ก็แจ้งตำรวจ ๆ ตรวจค้นปืนพกคาในตัวเด็ก จึงถูกดำเนินคดีข้อหาและพกพาอาวุธปืน ศาลจังหวัดสมุทรปราการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษาว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ แต่ให้รอกำหนดโทษไว้ 2 ปี และถูกคุมประพฤติโดยมีกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ปรากฏว่าเด็กสอบผ่านข้อเขียนนักเรียนนายสิบ ตรวจร่างกายเรียบร้อย แต่ตรวจพบรายพิมพ์นิ้วมือ พบว่ามีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันมีมติตัดสิทธิ์ เนื่องจากเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียบกพร่องในศีลธรรมอันดีจึงไม่ได้บรรจุเป็นนายสิบ⁴⁴ เด็กจึงฟ้องร้องต่อศาลปกครองชั้นต้นได้ข้อสรุปว่า กรณีการรอการลงโทษ หรือคุมประพฤตินั้น ไม่ใช่โทษทางอาญา แต่การลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิด กระทำภายหลังจากที่คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันได้ตัดสิทธิ์ไปแล้วและการลบประวัติเป็นข้อตกลงภายในระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับกองทะเบียนประวัติอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ยกเว้นความรับผิดชอบที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กมิใช่ระเบียบหรือหลักกฎหมายที่ใช้กับบุคคลทั่วไป จึงไม่อาจนำมาชี้ยกเว้น

⁴³ จาก คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมายที่ สค 32/2548 เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งไม่ลบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม.

⁴⁴ จาก พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 หมวด 2 การบรรจุ การแต่งตั้งและการเลื่อนขั้นเงินเดือน มาตรา 48 ผู้ที่จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการตำรวจ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (6) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. ประกอบ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2547 ข้อ 2 การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ ผู้ที่จะได้รับการบรรจุต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 48(1) ถึง (5) แล้ว ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามมาตรา 48(6) ดังนี้ (2) ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี.

ข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2547 ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า เด็กคนนี้อยู่ที่ศาลปกครองสูงสุดว่า ผู้ใหญ่ขับรถเมาสุรา คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันกลับเห็นว่า ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า เป็นการกระทำความผิดอาญาเหมือนกันแต่ความร้ายแรงแห่งการกระทำแตกต่างกัน การมีและพกพาอาวุธปืนเป็นการกระทำโดยเจตนาและมีความร้ายแรง เป็นที่น่ารังเกียจของคนในสังคมมากกว่าขับรถเมาสุรา ไม่อาจอ้างการเลือกปฏิบัติได้แต่อย่างใดพิพากษาขึ้นตามศาลปกครอง⁴⁵

4.4.5 สืบเนื่องจาก วัตถุประสงค์ของมาตรการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชน

กระบวนการทำงานของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ การพิจารณาและพิพากษาคดี ส่วนการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่หลักจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บังคับ ทำให้เกิดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยยึดเจตนารมณ์ที่จะพิทักษ์คุ้มครอง บำบัด ฟื้นฟู แก้ไขและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนยิ่งกว่าการลงโทษ ซึ่งเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับแนวคิดสากล อาทิ หลักการปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งรับรองว่า เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ การดำเนินการให้เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับการปกป้องคุ้มครอง เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและมาตรฐานสากล การแก้ไขความประพฤติของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับแนวคิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 40 โดยกำหนดเครื่องมือในการคัดกรองเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

1. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้อง
2. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาชั้นพิจารณา
3. มาตรการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด

ในมาตรการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ให้เด็กและเยาวชนหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยแบ่งออกเป็นไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

⁴⁵ จาก คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.482/2556 เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (อุทธรณ์คำพิพากษา).

(3.1) รูปแบบที่ 1 กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจำคุก จะกำหนดเงื่อนไขควบคุมความประพฤติให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูโดยไม่จำกัดอิสรภาพหรือไม่ส่งเด็กและเยาวชนไปฝึกอบรม แต่ให้กำหนดมาตรการที่กำหนดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือสนับสนุนเด็กและเยาวชนให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้โดยปกติสุข เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำ การเข้าร่วมกิจกรรมบำบัด การเข้าร่วมกิจกรรมทางเลือก การศึกษาหรือฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ ตามมาตรา 4

(3.2) รูปแบบที่ 2 กรณีศาลพิพากษาส่งเด็กและเยาวชนไปฝึกอบรมโดยมีการควบคุมหรือจำกัดอิสรภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคม และเติบโตพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งหน่วยงานของรัฐยังมีบทบาทในการติดตามดูแลเด็กและเยาวชน โดยการจัดให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงาน โดยกำหนดเป็นเครือข่าย คือ เครือข่ายในการทำงานด้านการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และ เครือข่ายในการทำงานด้านการฝึกอบรม

มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2553 ซึ่งถือว่าเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางภายใต้แนวคิดสากล คือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน ข้อ 40 ซึ่งกำหนดว่าเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดนั้น เด็กและเยาวชนเหล่านั้นควรได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็กและเยาวชนซึ่งมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เด็กและเยาวชนจึงสมควรได้รับการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม และมีบทบาทพัฒนาประเทศชาติต่อไป สิ่งที่จะบ่งบอกว่าประเทศชาตินั้นมีพัฒนาสู่ความเป็นสากลหรือเป็นผู้นำอารยประเทศอื่น ๆ นั้น นอกจากจะประเมินจากสภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรทางธรรมชาติ อันเป็นต้นทุนของประเทศแล้วมาเป็นตัวชี้วัดแล้ว แต่ยังประเมินจากต้นทุนบุคคลซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญสู่ความมั่นคงต่อไป ดังนั้น จึงควรดำเนินการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู

4.4.5 สืบเนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ในอดีตระเบียบการคัดแยกทะเบียนประวัติ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเมื่อกระทำความผิดศาลมีคำพิพากษาสั่งจำคุกแต่รอการลงโทษ และคุมประพฤติภายหลังจากที่พ้นกระบวนการดังกล่าว แต่ลายพิมพ์นิ้วมือ และทะเบียนประวัติการกระทำความผิดยังคงอยู่ โดยกองทะเบียนประวัติอาชญากร

มีหนังสือแจ้งเวียนไปยังกรมพินิจ⁴⁶ และกรมคุมประพฤติ ให้ดำเนินการจัดส่งข้อมูลประวัติเด็กและเยาวชนที่พ้นโทษหรือพ้นกำหนดรอลงโทษอาญา เพื่อดำเนินการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยกองทะเบียนประวัติอาชญากรจะปิดไว้ไม่แจ้งประวัติของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเพื่อเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กและเยาวชนในการสมัครงานนั้น หากต่อมามีหน่วยงานเอกชน องค์กรรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานราชการ ร้องขอมา โดยอาศัยสิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 ตัวอย่างกรณีของ นายวันชัย แสงขาว ผู้ก่อเหตุข่มขืนกระทำชำเราเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี⁴⁷ มีปัญหาว่าเข้ารับการบรรจุเป็นพนักงานได้อย่างไรนั้น ตามปกติแล้วหลังจากสอบสัมภาษณ์ผ่าน ทางการรถไฟจะส่งประวัติผู้ที่ผ่านการคัดเลือกให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติทำการตรวจสอบ โดยตรวจสอบเบื้องต้นจากเลขประจำตัวประชาชน 13 หลักแล้วหากมีประวัติการกระทำความผิดปรากฏจะขาดคุณสมบัติรับเข้าทำงาน แต่ปรากฏว่าการรถไฟซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจรับเข้าทำงาน ดังนั้นจึงมีการตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงถึงการรับเข้าทำงานดังกล่าว⁴⁸

⁴⁶ จาก หนังสือถึงกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่ ขธ 0657/ว 605 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2549 เรื่อง ขอให้ดำเนินการจัดส่งข้อมูลเด็กและเยาวชนที่พ้นการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเพื่อขอลบข้อมูลประวัติของเด็กและเยาวชนออกจากรฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร จากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

⁴⁷ คำพิพากษาศาลจังหวัดหัวหิน คดีหมายเลขที่ อ1407/257และคดีหมายเลขแดงที่ 1880/2557.

⁴⁸ เติลินิวส์. (ม.ป.ป.). *ตั้งคณะกรรมการสอบพจนง.การไฟฟ้าฯรับไอ้เกมย์เข้าทำงาน*. สืบค้น

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนที่จะเจริญเติบโตต่อไปในอนาคตข้างหน้านั้นถือได้ว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาดีโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา แต่มุ่งที่จะหันเหเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้หลุดพ้นจากวิถีทางอาชญากรรม การลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูและการบูรณาการเด็กและเยาวชนเพื่อกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยการใช้วิธีบำบัดรักษาที่เหมาะสมกับสภาพความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลแทนการลงโทษรวมทั้งการหันมาใช้วิธีการแก้ไขปัญหามาแบบไม่เป็นทางการโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างพนักงานอัยการ ศาล เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายรวมทั้งชุมชน โดยยึดหลักการรับสารภาพผิด เพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้เข้าสู่กระบวนการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นกระบวนการทางเลือกก่อนนำไปกับกระบวนการยุติธรรมหลัก แต่เมื่อเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดและต้องเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งนั้นอาจเกิดขึ้นมาจากความประมาทไม่ใส่ใจดูแลของผู้ปกครอง รวมทั้งการกระทำความผิดบางฐานเกิดจากการขาดความระมัดระวัง ซึ่งเด็กและเยาวชนในภาวะเช่นนั้นไม่อาจป้องกันผลร้ายที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ได้ดีเท่ากับผู้ใหญ่ การถูกช่วยเหลือจากสถานะแวดล้อม การควบคุมอารมณ์ การตัดสินใจที่ผิดพลาดเพราะขาดซึ่งประสบการณ์และมีวุฒิภาวะที่น้อยกว่า เป็นเหตุให้เกิดผลแห่งการกระทำความผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและถูกบันทึกรายละเอียด อาทิ ประวัติส่วนตัว ตำนานอันเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลและลายพิมพ์นิ้วมือ ข้อมูลการกระทำความผิดรวมถึงมูลเหตุจูงใจที่กระทำความผิด เป็นต้น เอกลักษณ์ทั้งหมดนี้ถูกเก็บรวบรวมตั้งแต่ชั้นสถานีตำรวจ ชั้นศาล สถานพินิจ กรมคุมประพฤติ และถูกรวบรวมทะเบียนประวัติการกระทำความผิดส่งไปที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แผนกทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อบันทึกเป็นข้อมูลเรียกว่าทะเบียนประวัติอาชญากร แม้ต่อมาเด็กและเยาวชนจะได้รับใบบริสุทธิ์เป็นที่ยืนยันว่าเด็กและเยาวชนนั้นพ้นจากการควบคุมความประพฤติหรือรับการลงโทษแล้วก็ตาม

แต่ข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดก็จะยังคงอยู่ตลอดไป ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน สามารถถูกเปิดเผยได้ต่อบุคคลภายนอก เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนถูกตั้งข้อรังเกียจ ลดสิทธิหรือสูญเสียสถานะทางบุคคลบางประการ เช่น สิทธิโอกาสทางการศึกษา การถูกตรวจสอบหรือถูกจำกัดสิทธิในการสมัครเข้าทำงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน สิทธิการประกอบวิชาชีพบางอย่าง เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม อุปสรรคในการขอใบรับรองเพื่อทำงานหรือใบอนุญาตเดินทางเพื่อศึกษาต่อยังต่างประเทศ การได้รับอนุญาตและมีผลต่อการใช้ดุลยพินิจของนายจ้างหรือผู้มีอำนาจในการตรวจสอบคัดเลือกพิจารณาบุคคลเข้าทำงาน ผลกระทบดังกล่าวเป็นการลดสิทธิของบุคคลและเป็นตราบาปที่รัฐและกระบวนการยุติธรรมยังมองข้าม เป็นผลที่ต่อเนื่องจากการลงโทษทางอาญา อันมีลักษณะเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิดแม้คดีสิ้นสุดลงแล้ว และเป็นเหตุปัจจัยสำคัญให้บุคคลหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของการบริหารกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเด็กและเยาวชน เพื่อให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้กลับมาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยไม่ถูกรังเกียจ หรือถูกบั่นทอนสถานะทางบุคคลและสิทธิพลเมือง ทั้งนี้การลงโทษซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนั้นยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ และมีบทบัญญัติห้ามไม่ให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเกิดการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กและเยาวชนไม่ว่าทางใดๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น เห็นได้ว่าทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้นมีผลกระทบต่อตัวผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ครอบครัว และชุมชนของผู้กระทำความผิด เมื่อเด็กและเยาวชนมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ซึ่งตามความเข้าใจของบุคคลทั่วไปเรียกว่าทะเบียนประวัติอาชญากรรมจะส่งผลกระทบต่อการกลับเข้าสู่สังคม สร้างมลทินหรือตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชนกลายเป็นที่รังเกียจของสังคม เกิดอุปสรรคในการดำเนินชีวิตในอนาคตต้องสูญเสียสิทธิบุคคลบางประการ และถูกปฏิบัติเสมือนเป็นบุคคลพลเมืองชั้นสองถูกลดคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมและเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของมนุษย์นั้นต้องมีความเท่าเทียมกัน

การลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมเด็กและเยาวชนกรณีการกระทำผิดไม่ร้ายแรงกล่าวคือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันมีกฎหมายที่ใกล้เคียงกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดมากที่สุด คือ

พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรของผู้ใหญ่ แต่ไม่หมายความรวมถึงลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกรณีกระทำความผิด อีกทั้งแม้บุคคลได้รับการล้างมลทินก็ตาม แต่ยังคงมีประวัติการกระทำความผิดอยู่ เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้ลบล้างโทษที่ได้รับแต่ไม่ได้หมายรวมถึงการลบล้างความผิดให้เสมือนหนึ่งว่าไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน ดังนั้น จึงเห็นควรที่จะให้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยการตรากฎหมายใหม่ซึ่งอาจตราเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของบุคคล และกำหนด หมวด เกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ ควรกำหนดฐานความผิดที่สามารถดำเนินการให้ลบได้จากการศึกษาเห็นว่าฐานความผิดที่สมควรให้ได้รับการลบทะเบียนประวัติได้นั้นต้องเป็นฐานความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรงกระทบถึงความมั่นคงของชาติหรือเป็นการกระทำที่โหดร้ายทารุณผิดวิสัยที่บุคคลซึ่งมีความบกพร่องในวุฒิภาวะอันเกิดจากความเยาว์วัยจะพึงกระทำได้ กล่าวคือฐานความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกในอัตราชั้นสูงไม่เกิน 5 ปี ซึ่งครอบคลุมถึงการกระทำความผิดโดยประมาท การกระทำความผิดลหุโทษ การกระทำความผิดที่ศาลพิพากษาให้รอการลงโทษ ในกรณีการกระทำความผิดที่ร้ายแรงมีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 5 ปี เมื่อเด็กหรือเยาวชนพ้นโทษสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ควบคุมดูแลให้ดำเนินการประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้จัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดอย่างเข้มงวด หากเด็กและเยาวชนมีความต้องการให้ลบทะเบียนประวัติในฐานความผิดที่ร้ายแรงให้คณะกรรมการพิจารณาปกปิดไม่เปิดเผยข้อมูลสู่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานอื่นๆ แต่ไม่รวมถึงหน่วยงาน ซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือไม่นั้น ให้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ หากมีการตราพระราชบัญญัติการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของบุคคลแล้ว ควรมีการออกกฎ ระเบียบหรือคำสั่งภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานแรกรับเด็กและเยาวชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวดต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 คุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในคดีอาญาตลอดจนเพื่อให้มีวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมทั้งนี้ที่มุ่งช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถแก้ไขเด็กและเยาวชนที่ประพฤติผิดหรือกระทำผิด

ให้ประพุดหรือกลับตนเป็นคนดี อาชญากรที่จะเกิดขึ้นในภายหน้าก็ย่อมจะลดจำนวนลง และเป็นผลให้สังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีสวัสดิภาพและความปลอดภัยหลักการดำเนินงานศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมุ่งไปทางด้านหามูลเหตุที่เด็กกระทำความผิด แล้วดำเนินการแก้ มูลเหตุ นั้น ๆ ยิ่งกว่าที่จะมุ่งทำโทษเด็ก นับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยทำให้เด็กในวันนี้ได้รับโอกาสเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า จึงมีข้อเสนอแนะให้บัญญัติกฎหมายในรูปแบบพระราชบัญญัติว่าด้วยการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ดังนี้

1. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการคัดแยกทะเบียนประวัติ โดยกำหนดค่านิยมคำว่า “ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” และค่านิยมคำว่า “การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” เนื่องจาก การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย ให้แยกต่างหากจาก บทนิยามเกี่ยวกับ การกระทำความผิดของผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นเพื่อให้มีความชัดเจน จึงควรกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” และนิยามความหมายของคำว่า “การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” กำหนดเป้าหมายในการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนนั้น นิยามความหมายของคำว่า “การลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” หมายความว่า การปกปิด ไม่เปิดเผยข้อมูลต่างๆในทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดแล้วให้มีผลเสมือนหนึ่งว่าไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน นิยามความหมายคำว่า “การปกปิดไม่เปิดเผยอัตลักษณ์” หมายความว่า การปกปิดซึ่งประวัติการกระทำความผิดโดยไม่เปิดเผยแก่บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก

2. ตรากฎหมายการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของบุคคลในรูปแบบพระราชบัญญัติ โดยกำหนดให้มีหมวดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการ เฉพาะ อีกทั้งกำหนดฐานความผิดที่สมควรให้ได้รับการคัดแยกเพื่อลบทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิด หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นการกำหนดฐานความผิดอาญาร้ายแรงที่ไม่ได้รับสิทธิในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และ หลักเกณฑ์ข้อยกเว้นในการเปิดเผย ข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

(2.1) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นการกำหนดฐานความผิดอาญาร้ายแรงที่ไม่ได้รับสิทธิในการลบทะเบียนประวัติ

บุคคลที่จะมีสิทธิได้รับโอกาสในการลบทะเบียนประวัติอาชญากรนั้นควรจะเป็นบุคคลที่ผ่านการกลั่นกรองคุณสมบัติจนพบว่าบุคคลนั้นสมควรได้รับการลบทะเบียน ประวัติอาชญากรอย่างแท้จริง กล่าวคือ โดยพิจารณาจากความร้ายแรงของความผิดที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เพราะฉะนั้นประเทศไทยก็ควรจะนำการกระทำผิดมาเป็นมาตรฐานของคุณสมบัติของ บุคคลที่จะได้รับโอกาสในการลบทะเบียนประวัติอาชญากรเช่นเดียวกัน ซึ่งความผิดร้ายแรงตามที่อยู่เขียนวิเคราะห์ห้มานั้นเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น ได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ ความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เช่น ความผิดฐานเป็นกบฏ การก่อการร้าย เป็นต้น หากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเข้าขอบเขตฐานความผิดดังกล่าวแล้ว จึงไม่อาจลบทะเบียนประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพราะเป็นความผิดร้ายแรง ไม่เคารพยำเกรงต่อกฎหมายแม้กฎหมายจะกำหนดโทษสถานหนักไว้ก็ตามและผลจากการกระทำผิดกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของรัฐซึ่งเป็นการยากที่วิญญูชนทั่วไปจะพึงกระทำ

กรณีความผิดอาญาไม่ร้ายแรงที่เห็นสมควรให้ได้รับการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังนี้

(1) การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกิดจากความประมาทหรือเป็นการกระทำผิดลหุโทษ เด็กและเยาวชนที่ศาลไม่มีคำพิพากษาให้ลงโทษถึงขั้นจำคุก หรือจำคุกไม่เกินกว่า 5 ปี ให้สามารถคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำผิดได้ เพราะคดีดังกล่าวมีโทษสถานเบา การก่ออาชญากรรมไม่ถือเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม เช่น ความผิดฐานประมาททำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย การทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายอันเป็นความผิดลหุโทษ การกระทำผิดฐานอนาจาร การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ของเอกชน การกระทำผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด การกระทำผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดา ความผิดฐานค้าประเวณี การกระทำผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นต้น

(2) เมื่อศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษให้จำคุกในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดหรือมีการเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชน และบุคคลนั้นมีได้กระทำความผิดอย่างใดขึ้นอีกภายในระยะเวลา เช่น 5 ปี นับแต่พ้นเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนด

(3) เด็กหรือเยาวชนซึ่งศาลมีคำพิพากษาตัดสินให้มีความผิดฐานเป็นผู้เสพหรือมีสิ่งเสพติดไว้ในครอบครองและได้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเกี่ยวกับคดียาเสพติดแล้ว ต่อมาไม่ปรากฏว่าเด็กและเยาวชนเข้าไปพัวพันในคดียาเสพติดนั้นอีกโดยกำหนดกรอบระยะเวลาไว้ให้นับแต่วันที่ครบกำหนดการบำบัดฟื้นฟูเป็นระยะเวลา 5 ปี

(4) การกระทำความผิดที่ฐานความผิดอาญามีโทษอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ซึ่งไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ และไม่ถือว่าเป็นการก่ออาชญากรรมร้ายแรงก่อให้เกิดอันตรายต่อสาธารณะหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ตัวอย่างเช่น การวางเพลิงเผาทรัพย์สินหน่วยงานของรัฐ หรือการกระทำความผิดที่โหดร้ายทารุณผิดวิสัยที่บุคคลที่มีวุฒิเช่นนั้นจะพึงกระทำได้

(2.2) หลักเกณฑ์ข้อยกเว้นในการปกปิดข้อมูลทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชน

แม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการลบบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดแต่กฎหมายต้องกำหนดข้อยกเว้นให้มีการเปิดเผยข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดด้วยเพื่อเป็นประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งเห็นว่าหากเป็นกรณีต่อไปนี้ควรจะต้องมีการเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

(1) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาควรจะสามารถขอพิจารณาข้อมูลต่างๆ ในทะเบียนประวัติการกระทำความผิดที่ถูกคัดแยกไปแล้วได้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศาล พนักงานอัยการ กรมคุมประพฤติ สถานพินิจ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นต้น

(2) นอกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐสามารถเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีร้ายแรงได้ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน ขอใบอนุญาต หรือนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ จะต้องกำหนดบัญชีอาชีพต่างๆที่จะได้รับการเปิดเผยข้อมูล ภายใต้ความยินยอมของบุคคลที่มีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัวนั้น เพราะเมื่อการเปิดเผยเป็นข้อยกเว้น จึงต้องมีการกำหนดที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งอาชีพที่สมควรต้องเปิดเผยข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิด เช่น อาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถเป็นพิเศษเฉพาะทาง อาชีพเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น ข้าราชการตำรวจ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ศาล พนักงานอัยการ เป็นต้น เพราะอาชีพเหล่านี้ต้องกระทำโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งผลของการลบบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนดังกล่าวคือ การปกปิดไม่เปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานภายนอกนอกเสียจากเพื่อผลประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรมเป็นหลักเท่านั้น เมื่อบุคคลใดได้รับการคัดแยกเพื่อลบบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดแล้ว บุคคลนั้นสามารถปกปิดข้อมูลการกระทำความผิดในครั้งก่อนๆของตัวเองได้ พร้อมทั้งมีสิทธิในการขอ

ตรวจดู แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลของตนเองให้ถูกต้องอยู่เสมอ นอกจากนี้กองทะเบียนประวัติอาชญากรต้องไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลต้องให้ความร่วมมือที่จะไม่เปิดเผยแก่บุคคลภายนอก เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรม หากมีบุคคลใดทำให้เสียหาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง เปิดเผย หรือเข้าถึงข้อมูลที่ได้รับการปกปิด บุคคลนั้นจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่บุคคลนั้นจะได้กระทำโดยสุจริตและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ก็จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่ถูกดำเนินคดีไม่ว่าทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

3. การกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายจะมุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ไม่ได้มุ่งลงโทษเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีซึ่งมีพันธะสัญญาให้ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายจึงออกมาตรการและวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไว้หลากหลายแทนการลงโทษแบบผู้ใหญ่ และกำหนดข้อห้ามในการลงโทษเด็กและเยาวชนให้แตกต่างจากผู้ใหญ่อย่างชัดเจน ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยมีเจตนารมณ์ที่จะพิทักษ์คุ้มครอง บำบัด ฟื้นฟู แก้ไขและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนยิ่งกว่าการลงโทษ และพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับแนวคิดสากลภายใต้หลักการที่ปฏิญาณสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนรับรองว่า เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้มีพัฒนาการทางความคิดที่สร้างสรรค์ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติในอนาคต ได้รับสิทธิและโอกาสเทียบเท่าบุคคลทั่วไปโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะอคติที่ว่าเด็กและเยาวชนเคยเป็นผู้กระทำความผิดมาก่อน ซึ่งหน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถตรวจสอบได้จากทะเบียนประวัติการกระทำความผิดหรือเรียกอีกอย่างว่าทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งรวบรวมจากสถานีตำรวจ กรมคุมประพฤติหรือสถานพินิจจึงเปรียบเสมือนเป็นดัชนีของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในการสอดคล้อง แก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนตลอดจนติดตามพฤติกรรมภายหลังจากที่เด็กและเยาวชนพ้นโทษหรือพ้นเงื่อนไขที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกำหนดไว้ บันทึกข้อมูลไว้ในทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นข้อมูลภายในหน่วยงาน และส่งต่อข้อมูลมาไว้ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บรักษาข้อมูลให้ได้รับการปิดปิดไม่เปิดเผย เว้นแต่เข้าเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 ซึ่งอนุญาตให้หน่วยงานของรัฐ เปิดเผยต่อเจ้าพนักงานสืบสวนสอบสวนและศาลเพื่อเป็นประโยชน์ในการสืบเสาะจับกุมตัวผู้กระทำความผิด การพิจารณา

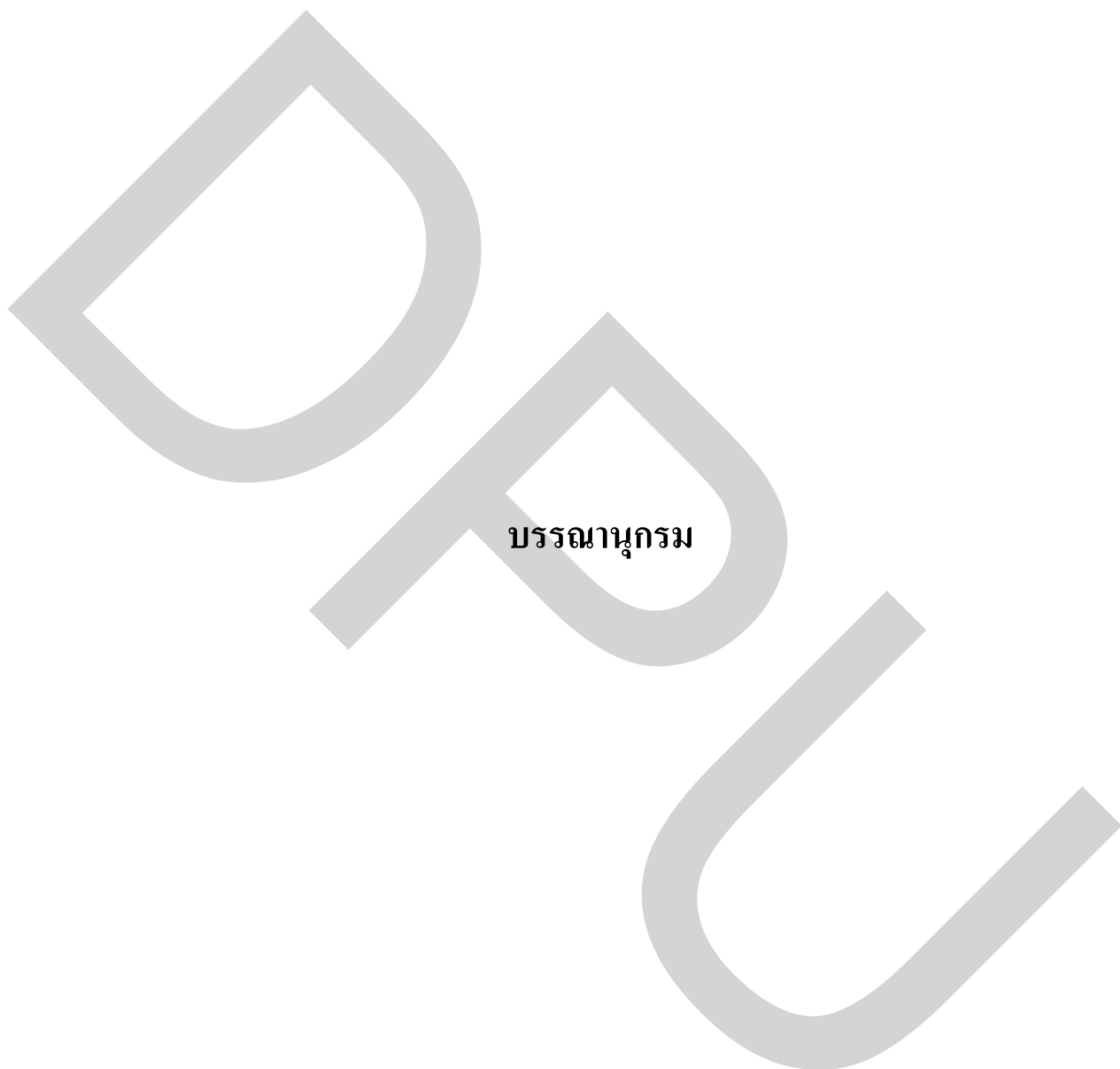
ตัดสินคดีให้เกิดความเป็นธรรม และอีกด้านหนึ่งสามารถเปิดเผยให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และรัฐวิสาหกิจ เพื่อใช้เป็นดุลยพินิจในการคัดเลือกหรือคัดสรรบุคคลเข้ารับการบรรจุหรือสมัครงาน ทั้งนี้ ในปัจจุบันสังคมยังมองว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้มีจิตใจอ่อนไหวง่าย ไร้เดียงสา เป็นผู้ที่ต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดู ต้องการผู้ที่คอยให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต มีบ้างที่เด็กและเยาวชนบางคนขาดโอกาสเหล่านี้เพราะเหตุมีพื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมในการเติบโตทางร่างกายการมีพัฒนาการทางอารมณ์ และการสร้างสรรค์ความคิดที่เหมาะสม จึงตัดสินใจผิดพลาดก่ออาชญากรรมและกลายเป็นผู้กระทำความผิดถูกตีตราว่าเคยเป็นอาชญากร แม้ว่าจะพ้นข้อกล่าวหาหรือพ้นความรับผิดชอบมาแล้วก็ตาม ดังนั้น แม้เด็กและเยาวชนไม่สามารถแก้ไขอดีตที่ผิดพลาดได้ แต่รัฐซึ่งถือได้ว่าเป็นบิดาหรือมารดาของเด็กและเยาวชน ต้องแสดงบทบาทในการปกป้องคุ้มครองก่อนที่เด็กและเยาวชนจะได้รับผลกระทบจากการบันทึกและไม่ปกปิดประวัติการกระทำความผิดแก่หน่วยงานของรัฐ เอกชนและรัฐวิสาหกิจ โดยต้องไม่กระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

ในประเด็นนี้เห็นว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งเป็นหน่วยงานสุดท้ายที่ทำหน้าที่รวบรวมทะเบียนประวัติการกระทำความผิดโดยตรง และมีหน้าที่ปกปิดไม่เปิดเผยทะเบียนประวัติอาชญากรโดยตรง ดำเนินการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนออกจากทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของผู้ใหญ่ และดำเนินการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดโดยแยกความผิดที่ร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ดังนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การคัดแยกความผิดที่ไม่ร้ายแรงให้ได้รับการลบทะเบียนประวัติให้ได้รับการปกปิดไม่เปิดเผย โดยกำหนดเกณฑ์จากอัตราโทษในความผิดแต่ละฐาน คำพิพากษาคัดสินให้ลงโทษ ระยะเวลาเงื่อนไขในการคุมประพฤติหากมีระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี จึงจะเข้าข่ายให้ได้รับการคัดแยกเพื่อปกปิดไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นการถาวร ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน จึงมีผลเสมือนหนึ่งว่าไม่เคยมีการกระทำความผิดมาก่อน

(2) ในกรณีการกระทำความผิดที่ร้ายแรง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สถานพินิจ คุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานแรกรับเด็กและเยาวชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ออกกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งภายในหน่วยงานที่ผ่านการยอมรับจากหน่วยงานทุกฝ่ายเพื่อสามารถทำงานร่วมกันได้ อย่างเป็นระบบ กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อลดปัญหาหรือการแทรกแซงการทำงาน ในทางปฏิบัติ กำหนดอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะเพื่อให้มีการประสานงานและดำเนินการอย่าง เข้มงวด เช่น กำหนดระยะเวลาในการส่งข้อมูล กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการคัดแยกข้อมูล เพื่อจัดเก็บ กำหนดเงื่อนไขหรือระยะเวลาในการทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือพร้อมประวัติการกระทำความผิด เช่น เมื่อเด็กหรือเยาวชนพ้นความรับผิดชอบหรือหลังจากพ้นเงื่อนไขที่ศาลกำหนดแล้ว

เป็นระยะเวลา 5 ปีให้ปกปิดไม่เปิดเผยอัตลักษณ์หรือทะเบียนประวัติการทำความผิดของเด็กและเยาวชน อีกทั้งให้หน่วยงานกำหนดระยะเวลาการทำลายข้อมูลทางทะเบียนประวัติอาชญากรให้ชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิโดยเปิดโอกาสและลดอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในภายหน้าให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดมีชีวิตใหม่นำศักยภาพมาประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่เป็นการตอบสนองต่อเจตนารมณ์ที่แท้จริงของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และอนุสัญญาต่างๆที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีให้มีความเป็นสากล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตขึ้นเป็นบุคลากรของประเทศในอนาคตเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966.

กรรัช อยู่สุข. (ม.ป.ป.). *การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) สำหรับองค์กร Episode 1.*

สืบค้น 11 กรกฎาคม 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/364878>

การดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2558, จาก

<https://sites.google.com/site/tanaybo/bthkhwam/kar-danein-khdi-xaya-kae-dek-laea-yeawchn>

โกเมศ ขวัญเมือง. (2550). *กฎหมายอาญาชั้นสูง.* กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537.

คณิต ณ นคร. (2525). ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของอัยการ, *วารสารอัยการ*, 5(57).

คณิต ณ นคร. (2537). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

คณิต ณ นคร. (2553). *กฎหมายอาญาภาคความผิด* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คณิต ณ นคร. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คณิต ณ นคร. (2556). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ.

จงสวัสดิ์ พิสิฐพันธ์. (2554). *การนำรูปแบบ กระบวนการ และแนวนโยบายในการลบทะเบียนประวัติอาชญากรมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราวัฒน์ เข้มชัยพร. (2551). การคุ้มครองสิทธิเด็กโดยผลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็กตามมาตรา 3(1) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เจตน์พัฒน์ วาริเจริญชัย. (2557). *กรณีปัญหาการเพิ่มอัตราโทษการกระทำความผิดโดยประมาทในคดีอาญา ศึกษาเฉพาะกรณีขับรถโดยประมาท* (เอกสารในการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 13).

- ชวลิต มนต์ริวัต. (2522). “การทะเบียนประวัติอาชญากร” ใน เทคนิคการสอบสวนคดีอาญา สำหรับพนักงานสอบสวนใหม่ โดย พล.ต.ท. แสง ชีรสวัสดิ์ และคณะ (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), แกรมสุข นุ่มนนท, ยังเติร์กรุ่นแรก กบฏ ร.ศ.130. กรุงเทพฯ: เรื่องศิลป์.
- ฐาปกรณ์ เทียงธรรม. (2556). *การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ: ศึกษาเฉพาะกรณีการรอการลงโทษ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณัฐวัฒน์ สุทธิโยชิน. (2557). *คำอธิบายชุดวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- दनัย ตั้งชนกานนท์. (2543). *ความสำคัญของงานทะเบียนประวัติอาชญากร*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.dsi.go.th/view.aspx?tid=T0000267>
- ดล บุนนาค. (2554). *ทางเลือกในการลงโทษจำเลยในคดีอาญา: มาตรการลงโทษระดับกลาง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวิศักดิ์ ภัคดีโต. (2543). *ทะเบียนประวัติอาชญากร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงไทย สุขกลกร. (2556). *ทะเบียนประวัติกับหลักสันนิษฐานว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์กรณีคดีไม่ถึงที่สุด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บวรวิทย์ เป็รื่องวงศ์. (2546). *ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กประวัติความเป็นมา*. สืบค้น 16 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.coj.go.th/mhkjc/system/history.html>
- บุญเพราะ แสงเทียน. (2546). *กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัวแนวประยุกต์*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- บุญเพราะ แสงเทียน. (2540). *คำอธิบายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ปกป้อง จันทวิทย์ (2554). *การวิเคราะห์กฎหมายด้วยหลักเศรษฐศาสตร์: แนวคิดและวรรณกรรมปริทัศน์* (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เล่มที่ 2 โครงการวิเคราะห์กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Economic Analysis of Criminal Laws)). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)
- ปกป้อง ศรีสินท. (2553). *การวิเคราะห์โทษอาญาด้วยหลักนิติเศรษฐศาสตร์, วารสารนิติศาสตร์, 39(3)*.
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. (2553). *อาชญาวิทยา และ ทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.
- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right ค.ศ.1948).

ประเทือง ธนิยผล และสุวิทย์ นิ่มน้อย. (2533). *อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.

ประเทือง ธนิยผล. (2555). *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประธาน วัฒนาวาณิชย์. (2530). *กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนกรยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

ประมวลกฎหมายอาญา.

ประวัติองค์การ Unicef. สืบค้น 31 มกราคม 2558, จาก

http://www.unicef.org/thailand/tha/overview_7000.html

ประเสริฐ เมฆมณี. (2542). *หลักทัณฑ์วิทยา*. กรุงเทพฯ: พิศารพิมพ์.

ปิยะวดี เดียวตระกูล. (2557). *การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการไม่โอนคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ผลการจัดอันดับคอร์รัปชันโลกปี 57 ไทยได้ที่ 85 จาก 175 ประเทศได้ที่ 38 คะแนนจาก 100. สืบค้น 30 มกราคม 2558, จาก <http://thaipublica.org/2014/12/cpi-2014-1/>

เพชร ศรีแสงทอง. (2555). *การลงโทษและแก้ไขผู้กระทำความผิด*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.

พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2534.

พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542.

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534.

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.

พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความผิดด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.

พระราชบัญญัติจัดตั้งและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2529.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2547.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.

พัชรา สีนลอยมา, พันตำรวจเอกหญิง. (2551). เอกสารคำสอน วิชาการทะเบียนประวัติอาชญากรภาควิชา
วิทยาการตำรวจ กลุ่มงานวิชาการสืบสวนและสอบสวน กองบังคับการวิชาการ โรงเรียน
นายร้อยตำรวจ.

พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์. (2557). ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติ
ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2553
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พิชญา เหลืองรัตนเจริญ. (2555). กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่า
กระทำความผิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, พเยาว์ ศรีแสงทอง, ชัชวาล เทียมถนอม, และ ปิติ โพธิ์วิจิตร. (2551).
โครงการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลการจัดให้มีสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็ก
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 133 ทวิ. กรุงเทพฯ.

ยอดบุตร ก้อนแก้ว. (2556). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผย
ข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

กมลศักดิ์ หมั่นภักดี, ร้อยตำรวจโท. (2552). การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญา
สหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000
เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารนิติ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ร้อยตำรวจเอกจรัส รุ่งเรือง. (2547). การนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative
Justice) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก (Juvenile Justice): ศึกษากรณีการ
ประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) (วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารนิติ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการดำเนินงานสถานแรกรับ และศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2547.

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
ล้างประวัติเด็กทำผิด เปิด โอกาสมีชีวิตใหม่. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2558, จาก

<http://www.socialwarning.m-society.go.th/socwarn/data/views.php?recordID=241>

วรวิทย์ ฤทธิพิศ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลในศาลแพ่ง. (2553). *หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาล
 ยาวชนและครอบครัว*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. (2537). *มาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตาม
 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก*, *วารสารศาลแพ่ง*.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. (2545). *การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว:
 เพื่อตอบสนองความคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว* (รายงานผลการวิจัย).
 กรุงเทพฯ.

ศิริชัย จันทร์สว่าง. (2544). *การปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกของศาลในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน
 ที่กระทำผิด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สกุลสุข หอพิบูลสุข (ผู้แปล). (ม.ป.ป.). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (The
 Thai Juvenile Justice)* บทความของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชน
 ระหว่างประเทศ. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558, จาก

http://www.humanrights.go.th/files/Thai_juvenile_justice%281%29.pdf

สง่า ดวงอัมพร, และประดิษฐ์ ก่อถาวรศักดิ์. (2533). *การสืบสวนและสอบสวน* (พิมพ์ครั้งที่ 11).
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สง่า ลินะสมิต. (2517). *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมพร พรหมพิตร. (2538). *คู่มือพนักงานสอบสวน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สหชน รัตนไพจิตร. (2527). *ความประสงค์ของการลงโทษอาญา: ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้
 กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แสวง ชีรสวัสดิ์, และคณะ. (ม.ป.ป.). *เทคนิคการสอบสวนคดีอาญาสำหรับพนักงานสอบสวนใหม่*.
 ม.ป.ท.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2544). *หลักกฎหมายอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

หยุด แสงอุทัย. (2533). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ:
 ประกายพริก.

อนุสัญญาว่าด้วยเด็กสิทธิเด็กและพรบ.คุ้มครองเด็ก. สืบค้น 20 เมษายน 2558, จาก

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=432527>.

อังกรียา ชูตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: ปรกาศพริก.

อังกรียา ชูตินันท์. (2552). *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัว* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อังกรียา ชูตินันท์. (2555). พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน

และครอบครัว พ.ศ. 2553, *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์* พนมยงค์ 1.

อังกรียา ชูตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ.

อิงอร เจตนาเลิศ. (2541). *กลไกระหว่างประเทศเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่า*

ด้วยสิทธิเด็ก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อุทิศ สุภาพ. (ม.ป.ป.). *วิชาปัญหาอาชญากรรมและสังคม*. สืบค้น 5 มกราคม พ.ศ. 2558, จาก

<http://nuchypolicelady.blogspot.com/2012/05/blog-post.html>.

ภาษาต่างประเทศ

Australian Law Reform Commission 84.

Children (Criminal Proceedings) Act 1987.

Children, Young Persons and Their Families Act 1989.

Children's Court of Western Australia Act 1988.

Children's Crimanal Record and Convictions Legal Aid, Children's Legal Service Conference

2010 โดย Aaron Tang and Louise Brown , Updated September, 2011.

CODE OF CRIMINAL PROCEDURE.

FAMILY CODE TITLE 3. JUVENILE JUSTICE CODE.

JUVENILE JUSTICE CODE 938.02 (3m).

Medical Practice Act 1992.

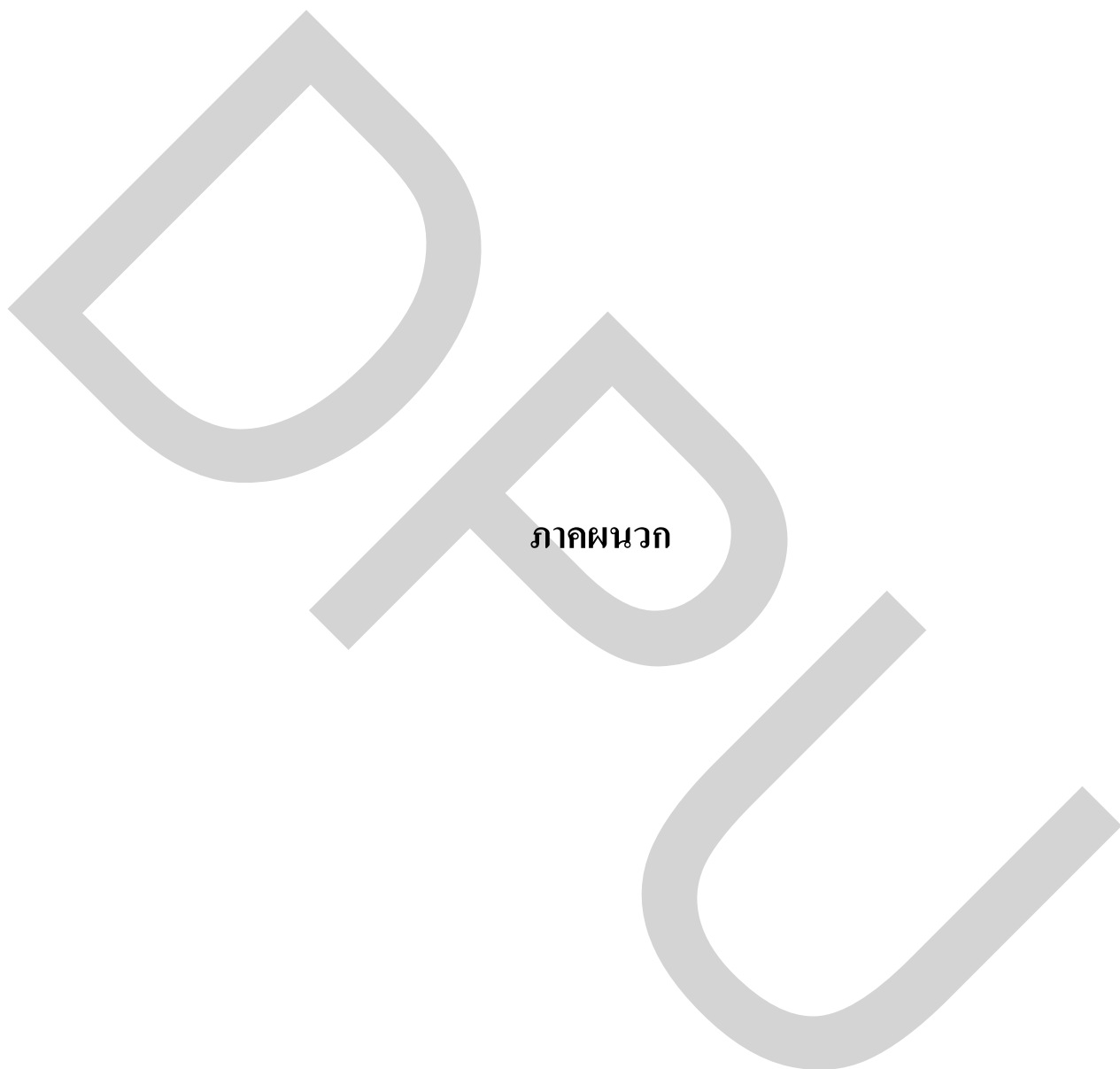
The Juvenile Justice Act 1992.

United Nation Convention against Transitional Organized Crime 2000 “(a) Organized criminal group” shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit.”

United Nation Convention against Transitional Organized Crime 2000 Article2 “(b) Serious crime” shall mean conduct constituting an offence punishable by a maximum deprivation of Liberty of at least four years or a more serious penalty.”

Youth Criminal Justice Act s.c. 2002.

Youth Criminal Justice Act - Sentencing and Records. Retrieved from 25 December, 2013, Retrieved May 17, 2015, from <http://www.lawlessons.ca/lesson-plans/2.7.youth-and-adult-records>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บทสัมภาษณ์พนักงานอัยการศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

การสัมภาษณ์

ข้าราชการอัยการ ตำแหน่งอัยการประจำกอง

สำนักงานอัยการพิเศษคดีเยาวชนและครอบครัว 2 สำนักงานอัยการสูงสุด

เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

ในหัวข้อ ความคิดเห็นที่มีต่อการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

คำถาม ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาอย่างไร ?

คำตอบ ข้าพเจ้ารับราชการเป็นข้าราชการอัยการ ดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในท้องที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนโดยตรง ได้มีโอกาสได้พบและเข้าถึงเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิด รวมถึงผู้เสียหายที่เป็นเด็กและเยาวชน พยานที่เป็นเด็ก ได้พูดคุย สอบถามถึงประวัติการกระทำความผิด พื้นฐานครอบครัว ปัญหาตลอดจนสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญา เป็นต้น

คำถาม ในการดำเนินคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้ต้องหา ท่านเคยซักถามถึงประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?

คำตอบ ปัจจุบันในการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนนั้น ก่อนพนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนต้องส่งรายงานประวัติเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยรายงานดังกล่าวจัดทำโดย สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติตัวเด็ก ประวัติครอบครัว ประวัติการศึกษา ประวัติการดำเนินคดี รายละเอียดความผิดซึ่งรายงานนี้จะถูกส่งไปยังศาลด้วย ซึ่งพนักงานอัยการนั้นมีหน้าที่ตรวจสอบประวัติดังกล่าวก่อนพิจารณาสั่งคดี

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชน ?

คำตอบ การลงโทษเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดและพิพากษาลงโทษ ศาลมีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวเด็กและเยาวชนไปเพื่อฝึกอบรม ทั้งเด็กที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี กระทำความผิดและไม่ต้องรับโทษ และเด็กอายุกว่า 10 ปีแต่ไม่ถึง 15 ปีซึ่งทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้ ดังนั้น โทษที่ควรลงสำหรับเด็กจึงมีหลากหลายวิธี ศาลจะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน

โดยเฉพาะและควรให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนในการกลับคืนสู่สังคมโดยปราศจาก
ตราบาป

คำถาม กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดฐานประมาท ศาลมักลงโทษแบบใด ?

คำตอบ ศาลมักใช้ดุลยพินิจพิพากษาลงโทษจำคุกและรอลงอาญา ทั้งนี้ศาลอาจให้เข้าฝึกอบรม
เป็นแผนอบรมที่ศาลจัดขึ้น แต่การกระทำความผิดฐานประมาทนั้น เด็กและเยาวชน
ซึ่งกระทำความผิดฐานนี้มีจำเป็นต้องได้รับกรอบรับสืบเนื่องมาจากความผิดที่เกิดขึ้น
ไม่ได้เกิดจากความประพฤติน่าดี เจตนาร้าย หรือครอบครัวมีปัญหา ศาลจึงวางกำหนด
โทษและรอลงอาญา

คำถาม ท่านคิดว่าเด็กและเยาวชนควรได้รับการปฏิบัติคุ้มครองทางกฎหมายมากกว่าผู้ใหญ่
เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือไม่ ?

คำตอบ สืบเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนเป็นบุคคลผู้มีวุฒิภาวะน้อย และการตัดสินใจ
หลายประการยังอิงมาจากผู้ปกครอง เด็กยังมีความหวาดกลัว จึงควรมีการคุ้มครองเมื่อ
เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ปัจจุบันการดำเนินคดีสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น
กฎหมายคุ้มครองตั้งแต่การจับกุม

คำถาม ท่านเคยให้คำแนะนำเด็กและเยาวชนภายหลังจากพ้นระยะเวลาการรอลงอาญา หรือพ้นโทษ
ให้ยื่นคำร้องหรือติดต่อขอหลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดที่สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติหรือไม่ ?

คำตอบ ภายหลังจากเด็กและเยาวชนพ้นจากการรอลงอาญา พนักงานอัยการไม่มีโอกาสพบเด็ก
และเยาวชน แต่การขอหลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้น ไม่มีปรากฏตามกฎหมายไทย

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเผยแพร่ประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ?

คำตอบ เป็นสิ่งที่ไม่สมควร เนื่องจากขณะกระทำผิดขาดวุฒิภาวะ เมื่อมีการแก้ไขโดย
กระบวนการยุติธรรม หรือได้รับโอกาสจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว ก็ควรให้โอกาส
กลับตัวเป็นคนดีได้กลับคืนสู่สังคมดำเนินชีวิตเฉกเช่นบุคคลทั่วไปอย่างปกติสุข

- คำถาม** ท่านคิดว่าประวัติการกระทำความคิดอาญาคือมลทินคิดตัวเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?
- คำตอบ** ประวัติการกระทำความคิด ย่อมเป็นมลทินคิดตัวเด็กและเยาวชนถือได้ว่าเป็นสิ่งที่น้อยคนจะกล้าเปิดเผยความคิดในอดีตของตนเอง และโดยทั่วไปในสังคมเมื่อทราบว่าเด็กและเยาวชนเคยกระทำความคิดอาญามาก่อน ก็มักจะปิดกั้น โอกาสของเด็กเหล่านั้น อาทิ โอกาสทางการศึกษา หรือ โอกาสทางการประกอบอาชีพ
- คำถาม** การมีอยู่ของทะเบียนประวัติอาชญาการกระทำความคิดนั้นมีประโยชน์อย่างไร ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ?
- คำตอบ** ความมีอยู่ของทะเบียนประวัติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชนนั้น มีประโยชน์ในกรณีการขอประกันโทษและนับโทษต่อ หากเด็กและเยาวชนได้กระทำความคิดในภายหลัง
- คำถาม** เด็กและเยาวชนที่พ้นโทษ พ้นระยะเวลาการลงอาญาหรือคุมประพฤติควรได้รับโอกาสต่าง ๆ เท่าเทียมเด็กและเยาวชนที่ไม่เคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ ?
- คำตอบ** มีความเห็นว่าควรเป็นเช่นนั้น เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่แตกแยก ชากจน หรือครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่มีโอกาสควบคุมดูแลได้อย่างเต็มที่ หรือผู้ปกครองปล่อยปละละเลย เป็นเหตุให้มีโอกาสสูงที่เด็กและเยาวชนจะกระทำความคิดทางอาญารวมถึงอาจเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนนั้นกระทำความคิดโดยประมาท ทั้งนี้ เมื่อเด็กและเยาวชนได้พ้นจากกระบวนการทางอาญาแล้ว ก็สมควรได้รับสิทธิที่จะดำรงชีวิตเฉกเช่นบุคคลทั่วไป โดยปราศจากการดูถูกเกลียดชังจากสังคม
- คำถาม** ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากประเทศไทยมีมาตรการหรือกฎหมายเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน อย่างไร ?
- คำตอบ** เป็นสิ่งที่ควรเร่งรีบให้มีขึ้น เพราะประวัติอาชญากรนั้นไม่ได้มีประโยชน์ต่อสังคมมากนัก เว้นแต่เป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำความคิดซ้ำซาก แต่การลบทะเบียนประวัติการกระทำความคิดเด็กและเยาวชนนั้น จะต้องวางข้อกำหนดเงื่อนไขไม่ใช่ลบทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชนผู้กระทำความคิดทุกคนหรือในทุกคดี ข้อกำหนดนั้น เช่น กำหนดฐานความผิดบางฐานที่กำหนดให้ลบทะเบียนประวัติได้ และการลบทะเบียนประวัติการกระทำความคิดต้องมีภารกิจด้านสังคมให้เด็กและเยาวชน เพื่อปลูกสร้างจิตสำนึก เป็นการวางเงื่อนไขให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

คำถาม ท่านคิดว่าความผิดฐานใดบ้างที่ยังไม่ควรให้มีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ?

คำตอบ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความผิดที่เป็นความผิดขั้นร้ายแรงที่มีอัตราโทษสูงเกิน 10 ปี และความผิดนั้นเป็นความผิดในตัวเอง ไม่ใช่ความผิดที่กฎหมายห้าม เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดพวกนี้จัดว่าเป็น (Mala Inse) ไม่ควรลบทะเบียนประวัติอาชญากรอันเป็นความผิดในตัวเพราะมีความร้ายแรง

คำถาม ท่านมีความเห็นว่าการกระทำความผิดโดยประมาทนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาไปสู่อาชญากรอาชีพในอนาคตหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่เป็นเช่นนั้น ความผิดโดยประมาทเกิดขึ้นได้กับทุก ๆ คนและทุกที่ ทั้ง ไม่ใช่ความผิดที่เกิดขึ้นและเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมมากนัก ทั้ง มีมาตรการทางแพ่งที่คอยควบคุมอยู่ด้วย

คำถาม ท่านคิดว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยประมาทสมควรรับโอกาสลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดหรือไม่ ?

คำตอบ ความผิดโดยประมาท ไม่ใช่ความผิดที่ร้ายแรงมากนักทั้ง ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ไม่อาจนำประวัติการกระทำความผิดมาเพิ่มโทษ บวกโทษ หรือนับโทษต่อได้ การลบทะเบียนประวัติการกระทำโดยประมาทจึงไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ภาคผนวก ข

บทสัมภาษณ์นิตินกรอาวุธโรสกรรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การสัมภาษณ์

พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในหัวข้อ ความคิดเห็นที่มีต่อการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

คำถาม ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาอย่างไร ?

คำตอบ มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของการสืบเสาะข้อเท็จจริงเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับ เรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดและของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวง เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เพื่อหาแนวทางแก้ไขเด็กและเยาวชน ตลอดจนวางแนวทางบำบัดแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ประมวลและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนเสนอต่อศาล

คำถาม ในการดำเนินคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้ต้องหา ท่านเคยซักถามถึงประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?

คำตอบ มีการสอบถามถึงประวัติการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนทุกรายที่ถูกดำเนินคดีอาญา และถ้าหากเด็กหรือเยาวชนไม่บอกความจริง มีการสอบถามกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเรื่องประวัติการกระทำความผิด และทางสถานพินิจฯในแต่ละจังหวัดเองก็มีการจัดเก็บประวัติของเด็กหรือเยาวชนไว้ มีสารสนเทศของกรมพินิจฯ เพื่อสามารถเปิดหาข้อมูลของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา เป็นการตรวจสอบเบื้องต้น และหากพบว่ามีการกระทำความผิด ทางหน่วยงานก็จะมีหนังสือขอความร่วมมือในการสอบถามเกี่ยวกับคดีที่ถูกดำเนิน และผลคำพิพากษา เพื่อนำมาประกอบในรายงานข้อเท็จจริง

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชน ?

คำตอบ การลงโทษเด็กหรือเยาวชน จากสถิติคำพิพากษาของศาลจะไม่เน้นการตีและอบรมเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา ทุก ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมีการบูรณาการร่วมกันที่มุ่งจะแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนนั้นสำนึกในการกระทำความผิด รู้ผิดชอบชั่วดี เพื่อให้กลับมาสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

บทลงโทษของเด็กหรือเยาวชนตาม พรบ. ศาลเยาวชนฯ มีมาตรการที่เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่เดิมทำให้ศาลฯ สามารถนำบทลงโทษเหล่านี้มาปรับใช้กับเด็กหรือเยาวชนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

ทางสถานพินิจฯเองก็มีการเน้นให้เด็กหรือเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวได้รับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู อย่างจริงจัง ทั้งก่อนและหลังมีคำพิพากษา

คำถาม กรอบเป้าหมายของการดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมไปถึงการมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้น โดยไม่มีมลทินติดตัว และได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมจากสังคมเช่น บุคคลทั่วไปด้วยหรือไม่ ?

คำตอบ กรมพินิจฯ มีเป้าหมายของการดำเนินงานในส่วนนี้อยู่แล้ว โดยตั้งเป็นภารกิจหลัก (Mission) คือต้องมีการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่น ๆ

และยังมีการตั้งเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 คือการพัฒนาการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน การส่งเสริมการดูแลเด็กและเยาวชนให้มีความสุข การจัดหาปัจจัยสี่ที่เพียงพอและปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนด้วย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ไม่เลือกปฏิบัติ และเมื่อมีการติดต่อประสานงานหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับการลบประวัติการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนเมื่อพ้นโทษแล้ว

คำถาม ท่านคิดว่าเด็กและเยาวชนควรได้รับการปฏิบัติคุ้มครองทางกฎหมายมากกว่าผู้ใหญ่เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือไม่ ?

คำตอบ เด็กและเยาวชนในสายตาของประชาชนทั่วไปจัดได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่อ่อนด้อยประสบการณ์ และขาดความรู้เท่าทันในด้านต่าง ๆ การเรียนรู้ และการอบรมจากผู้ใหญ่รอบข้าง ทั่วโลกได้เล็งเห็นความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนจึงมุ่งคุ้มครองสิทธิเด็ก ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child ค.ศ. 1989) 4 ประการ คือ (1) สิทธิในการอยู่รอด (Survival rights) (2) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection rights) (3) สิทธิในการพัฒนา (Development rights) (4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation rights) เมื่อเรามองเห็นว่าเด็กนั้นคืออนาคตของชาติต่อไป เราจึงควรต้องให้ความสำคัญคุ้มครองทางกฎหมายมากกว่า เพราะถ้าหากสามารถแก้ไขเด็กคนนี้ได้ตั้งแต่แรก ก็จะเป็นผลดีทั้งกับเด็กและประเทศชาติ เพราะเนื่องจากเด็กยังอยู่ในวัยเยาว์ที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ ดังคำสุภาษิตที่ว่า ไม้อ่อนคดง่าย ไม้แก่คดยาก

คำถาม จุดประสงค์ของสถานพินิจในการออก “ใบแดงแจ้งโทษ” นั้นมีเพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชนอย่างไร ?

คำตอบ โดยหลักปฏิบัตินั้นทางสถานพินิจฯ ไม่มีสิทธิในการออกใบแดงแจ้งโทษ ใบแดงแจ้งโทษจริง ๆ แล้วศาลเป็นผู้ออกหมาย ซึ่งแต่เดิมเป็นกระดาษสีแดง จึงเรียกว่าใบแดงแจ้งโทษ ทางสถานพินิจเพียงแต่มีการเก็บประวัติของเด็กหรือเยาวชนไว้ เพื่อประโยชน์ในการสืบหาข้อมูลเบื้องต้นของเด็กหรือเยาวชนเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิด และเพื่อที่จะได้แจ้งกับศาลหรือทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ว่า คดีที่จับนั้นอาจมีการซ้ำซ้อนกันได้ เด็กอาจเคยถูกดำเนินคดีในคดีดังกล่าวมาก่อนแล้ว

คำถาม ท่านเคยให้คำแนะนำเด็กและเยาวชนภายหลังจากพ้นระยะเวลาทดลองอาญา หรือพ้นโทษให้ยื่นคำร้องหรือติดต่อขอหลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือไม่ ?

คำตอบ ทางสถานพินิจฯ มีการจัดปฐมนิเทศ และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมีการชี้แจงวิธีการแนะนำขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับเอกสารในการนำไปยื่นขอหลบประวัติที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับเด็กหรือเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีอาญาทุกราย

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเผยแพร่ประวัติการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ?

คำตอบ ทางกฎหมายไม่สามารถเผยแพร่ประวัติการกระทำความคิดของเด็กหรือเยาวชนให้กับหน่วยงานเอกชน แต่หากเป็นหน่วยงานภาครัฐก็จะมีกรแจ้งบอกกล่าวถึงการกระทำความคิดให้ทราบ แต่ไม่ได้เป็นผลในการที่จะรับบุคคลนั้นเขาทำงาน ก็ยังคงมีการเข้ารับทำงานเป็นปกติเหมือนเดิม เพราะฉะนั้น เห็นว่าการเผยแพร่ประวัติการกระทำความคิดของเด็กหรือเยาวชนไม่เป็นผลดีต่ออนาคต อาจทำให้คนที่ทราบเกี่ยวกับประวัติการกระทำความคิดเกิดมีอคติหรือรู้สึกไม่ชอบใจต่อเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น

คำถาม ท่านคิดว่าทะเบียนประวัติการกระทำความคิดอาญาคือมลทินคิดตัวเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?

คำตอบ ทะเบียนประวัติการกระทำความคิดอาญาไม่ถือว่าเป็นมลทินคิดตัวเด็กและเยาวชน คิดว่าเป็นเพียงการรวบรวมประวัติของผู้ที่เคยมีคดีซึ่งอาจจะเพียงเพราะการหลงผิด หรือว่าตั้งใจกระทำความผิดจริง ๆ เช่นนี้แล้ว เห็นว่า ไม่ถือว่าเป็นมลทิน หากหน่วยงานต่างช่วยกันเก็บรักษาประวัติการกระทำความคิดนี้ว่าเป็นความลับ และไม่เผยแพร่ต่อหน้าสาธารณะชน

คำถาม การมีอยู่ของทะเบียนประวัติอาชญาการกระทำความคิดนั้นมีประโยชน์อย่างไรในการทำงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ?

คำตอบ มีประโยชน์เพราะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนรายนั้น ๆ และทำให้ทราบสาเหตุที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำความคิดมากขึ้นว่าเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น จงใจกระทำความผิดหรือหลงผิด และมีประโยชน์ที่ทำให้เราทราบว่าเราควรจะทำอะไร แก้ไข ฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนรายนั้นๆ ด้วยโปรแกรมอย่างไร

คำถาม เด็กและเยาวชนที่พ้นโทษ พ้นระยะเวลาการลงอาญาหรือคุมประพฤติควรได้รับโอกาสต่าง ๆ ในสังคมเท่าเทียมเด็กและเยาวชนที่ไม่เคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ ?

คำตอบ ควรได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน เพราะกฎหมายรัฐธรรมนูญก็บัญญัติเรื่องสิทธิความเสมอภาคไว้อยู่แล้ว หากเพียงแต่ต้องปรับเปลี่ยนที่ความคิดของคนในสังคมเกี่ยวกับการเปิดใจให้ยอมรับและให้โอกาสผู้ที่เคยก้าวพลาด

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หากประเทศไทยมีมาตรการหรือกฎหมายเฉพาะ เกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน อย่างไร ?

คำตอบ เห็นด้วย เพื่อจะได้มีมาตรการที่ชัดเจนและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะได้นำไปปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางๆ ให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดควรทำหน้าที่อย่างไร

คำถาม ท่านคิดว่าความผิดฐานใดบ้างที่ยังไม่ควรให้มีการลบทะเบียนประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ?

คำตอบ ความผิดที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่น ฆ่าผู้อื่น , เกี่ยวกับเพศ, เกี่ยวกับยาเสพติด

คำถาม ท่านมีความเห็นว่าการกระทำผิดโดยประมาทนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาไปสู่อาชญากรอาชีพหรือการกระทำผิดซ้ำในอนาคตหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่เสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตใจสำนึกของผู้กระทำผิดมากกว่า ขึ้นอยู่กับตัวของผู้กระทำผิดเอง

คำถาม ท่านคิดว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและได้รับการบำบัดฟื้นฟูหรือกรมศาลได้มีคำพิพากษาหรือการลงโทษ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพนักงานคุมประพฤติสมควรรับโอกาสให้ลบทะเบียนประวัติการกระทำผิดหรือไม่ ?

คำตอบ ในปัจจุบันมีการลบทะเบียนประวัติอาชญาของเด็กหรือเยาวชนต่อเมื่อเด็กหรือเยาวชนนั้นพ้นโทษหรือปฏิบัติตามเงื่อนไขของคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอยู่แล้ว แต่เพียงแต่ยังไม่มีมาตรการหรือกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติ เพียงแต่ใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความลับและข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

ถ้าหากอยู่ระหว่างการบำบัดหรือการลงโทษ ก็เห็นควรให้พ้นโทษก่อน จึงค่อยลบทะเบียนประวัติการดำเนินคดีเพราะหากให้ออกสาขณะอยู่ระหว่างการบำบัดหรือการลงโทษ จะทำให้เด็กหรือเยาวชนไม่ตั้งใจที่จะควบคุมจิตใจของตนเองไม่ให้กระทำผิดซ้ำขึ้นอีก

ภาคผนวก ค

บทสัมภาษณ์พนักงานฝ่ายบุคคลในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของรัฐ

การสัมภาษณ์

พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ฝ่าย ทรัพยากรบุคคล

ในหัวข้อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิด ในขณะที่เป็นเด็กและเยาวชนและการให้โอกาสรับบุคคลที่เคยกระทำความผิดเข้าทำงานในหน่วยงาน

คำถาม ในการคัดบุคคลเข้าทำงานที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีการตรวจสอบประวัติอาชญากรอย่างไร? มีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐใดบ้างในการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของบุคคล?

คำตอบ เมื่อบุคคลผ่านการคัดเลือกให้เป็นพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารจะส่งหนังสือไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรียนผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากร/หัวหน้าพิสูจน์หลักฐาน/ผู้กำกับการสถานีตำรวจ เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบทะเบียนประวัติโดยผ่านแผ่นพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ 10 นิ้วอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล เพื่อรับเข้าทำงานซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะดำเนินการส่งตอบกลับมายังธนาคารตามปกติแล้วภายในระยะเวลา 2 เดือน

ในการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือและประวัติอาชญากรข้อมูลที่ถูกส่งกลับมายังหน่วยงานจะปรากฏเพียงแค่ว่าบุคคลนั้นเคยกระทำความผิดมาก่อนหรือไม่ โดยไม่แบ่งแยกว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นขณะที่บุคคลนั้นเป็นเด็ก เยาวชน หรือเป็นการกระทำความผิดของบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ

คำถาม หากท่านพบว่าบุคคลดังกล่าวมีประวัติการกระทำความผิดในทะเบียนประวัติอาชญากร ท่านจะรับบุคคลนั้นเข้าทำงานหรือไม่?

คำตอบ (1) หากพบว่าบุคคลเคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน ธนาคารจะไม่รับบุคคลนั้นเข้าทำงาน ด้วยเหตุว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของพนักงานรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2558 มาตรา 3 (5) ต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(2) หากกรณีตรวจพบภายหลังว่าบุคคลนั้นเคยมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดมาก่อน หลังจากที่รับเข้าทำงานแล้ว ทางธนาคารมีความจำเป็นต้องเลิกจ้างเนื่องจาก บุคคลนั้นขาดคุณสมบัติของการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ

คำถาม หากปรากฏว่าบุคคลมีประวัติการกระทำความผิดในช่วงที่ยังเป็นเด็กและเยาวชนอยู่ ท่านจะรับบุคคลนั้นเข้าทำงานหรือไม่ ?

คำตอบ การรับบุคคลเข้าทำงานเป็นพนักงาน ลูกจ้างธนาคารของธนาคาร ต้องเป็นไปตามคำสั่งคณะกรรมการธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่ 38/2557 เรื่อง การมอบอำนาจหน้าที่ให้กรรมการผู้จัดการ บรรจู่ แต่งตั้ง ถอดถอนพนักงานและลูกจ้าง และการเรียกประกันจากพนักงานและลูกจ้าง ซึ่งกำหนดคุณสมบัติไว้ในข้อ 4 (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี หากเป็นกรณีของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังจากพ้นโทษหรือพ้นระยะเวลาการลงโทษแล้วแต่กรณีเป็นเวลา 5 ปี ไม่ถือว่าเป็นผู้ถูกตัดสิทธิตามข้อ 4 (8)

หากเป็นกรณีของเด็กและเยาวชนเคยถูกฟ้องคดีและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง แต่ยังปรากฏชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ให้บุคคลนั้นยื่นเอกสารยืนยันเพื่อหักล้างกับข้อมูลที่ทางธนาคารได้รับแจ้ง

หากเป็นกรณีล้างมลทิน หากบุคคลเข้าเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 ให้บุคคลนั้นดำเนินการเตรียมเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดเพื่อใช้หักล้างกับข้อมูลที่ทางธนาคารได้รับแจ้งจากกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากบุคคลต้องดำเนินการตรวจเช็คกับทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่ามีประวัติการกระทำความผิดหรือไม่ หากมีสามารถยื่นเรื่องขอลบทะเบียนประวัติได้ เนื่องจากแม้ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 ก็ตามแต่ประวัติการกระทำความผิดยังคงมีอยู่ บุคคลต้องตรวจเช็คและดำเนินการขอลบทะเบียนประวัติด้วยตนเอง

คำถาม ในการปฏิเสธบุคคลเข้าทำงาน เหตุเพราะเคยกระทำความผิดอาญามาก่อน ท่านอ้างกฎระเบียบ หรือคำสั่งใด ในการปฏิเสธไม่รับบุคคลเหล่านั้นเข้าทำงาน ?

คำตอบ คำสั่งคณะกรรมการธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่ 38/2557 เรื่อง การมอบอำนาจหน้าที่ให้กรรมการผู้จัดการ บรรจู่ แต่งตั้ง ถอดถอนพนักงานและลูกจ้าง และการเรียกประกันจากพนักงานและลูกจ้าง หมวด 1 การบรรจู่และการแต่งตั้ง และพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการรับบุคคลที่เคยกระทำความผิดในวัยเด็กหรือเยาวชนเข้าทำงานในหน่วยงาน ?

คำตอบ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเมื่อเติบโตขึ้น สังคมและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้โอกาสบุคคลเหล่านั้นได้รับโอกาสในการเข้าทำงาน เนื่องจากการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นขณะที่บุคคลนั้นยังเป็นเด็กและเยาวชน การตัดสินใจกระทำความผิดเกิดขึ้นได้ง่ายเพราะไม่คิดถึงผลกระทบในระยะยาว อาจสืบเนื่องมาจากวุฒิที่ยังไม่เกื้อหนุนต่อการตัดสินใจที่จะไม่เลือกกระทำความผิดหรือขาดการยับยั้งชั่งใจได้ดีเพียงพอ บุคคลทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้และถือว่าเหตุการณ์ที่ผ่านมาเป็นอดีต เป็นบทเรียนในชีวิตที่จะให้ข้อคิดในการปฏิบัติตัวในภายหน้าที่จะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก อีกทั้งหน่วยงานแต่ละหน่วยงานมักมีการคัดสรรที่เข้มงวดในการรับบุคคลเข้าทำงาน อาทิ การสอบข้อเขียน การทดลองปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานให้มีความมั่นคง มีผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงไม่ควรตัดโอกาสบุคลากรเหล่านั้น ด้วยเหตุเพียงเพราะมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดในขณะที่เป็นเด็กและเยาวชน

คำถาม เพื่อเป็นการให้โอกาสผู้ที่เคยกระทำความผิดในช่วงวัยเด็กและเยาวชน ท่านมีความต้องการให้หน่วยงานของท่านมีกฎ ระเบียบหรือคำสั่ง ให้เกิดความชัดเจนในการรับบุคคลเหล่านั้นเข้าทำงานกับหน่วยงานของท่านหรือไม่ ?

คำตอบ ธนาคารอาคารสงเคราะห์เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้สังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ การเปลี่ยนแปลงพิจารณาจากกฎหมายที่ให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ หากธนาคารจะแก้ไข เปลี่ยนแปลงคำสั่งภายในธนาคาร ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ซึ่งแตกต่างจากหน่วยงานเอกชนที่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ คำสั่งภายในองค์กรได้โดยอิสระ หากแก้ไขเพียงพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ให้ผู้เคยกระทำความผิดได้รับโอกาสในการทำงาน ก็ยังไม่อาจตอบใจทักได้เต็มที่ กล่าวคือ หน่วยงานที่ให้โอกาสนั้นมีเฉพาะรัฐวิสาหกิจ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงหน่วยงานอื่น เช่น ข้าราชการ เอกชน เป็นต้น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล

นางสาวกานต์ชนก แสงแห่งธรรม

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2553 นิติศาสตรบัณฑิต

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. 2556 บริษัท กรุงไทยกฎหมาย จำกัด มหาชน ฝ่ายคดี

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (สำนักงานใหญ่)

ฝ่ายกำกับการปฏิบัติงาน ในปี 2557 ถึงปัจจุบัน